FORTVNII LICETI
GENVENSIS
IN ARCHIGYMNASIO PATAVINO
Medici Theorici Primarij ex L.Com.

AD SYRINGAM,

A Theocrito Syracuſio compactam & inſlatam

ENCYCLOPAEDIA:

In qua Theocritus, celebrans laudes & munera Poetices, vetuſtiores hiſtorias complures, & Poetarum figmenta, & Philoſophicas contemplationes abditiores attingit, quæ latius explicantur.

AD ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS. EQVITEM, & Senatorem Venetum D. D.

HIERONYMVM IVSTINIANVM.

VTINI, Ex Typographia Nicolai Schiratti. MDCLV.

ANNVENTIBVS SVPERIORIBVS.

Digitized by Google

Illuſtriſs.& Excellentiſs.D.

D. HIERONYMO

IVSTINIANO

Equiti, & Senatori præſtantiſſimo

FORTVNIVS LICETVS B. A.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ANtiquiſſima Iuſtinianorum Progenies iſta Tua, Eques & Senator ampliſſime, inter Primores Venetas apprime conſpicua, ſemper fauit eruditis,& fuit ipſa plena literarum. Enimvero quum a priſcis temporibus Sereniſſima Reſpublica bella gerens cum Imperatore Græco, Iuſtinianos omnes ad vnum amiſiſſet, extinctam fere Proſapiam, Alexandri III. clementia, pene diuinitus, ex vnico ſuperſtite Iuſtiniano, Viro ſanctimonia celebri reſtituit. Ex quo non degeneres plurimi poſtea prodiere celeberrimi Scriptores in omni literarum genere. Laurentius, primus Venetiarum Patriarcha, ſanctitate non minus, quam Theologicis editis voluminibus inſignis: Leonardus, Oratoriæ, Poeticeſque libris illuſtris: Bernardus, atque

Digitized by Google

Petrus, Hiſtorici clari nominis: & Pancratius, de Ariſtocratico regimine celebrato benemeritus: vt alios complures eruditiſſimos iam ſilentio venerer. Horum Heroum præclara veſtigia ſecutus denique Tu, prudentiſſime HIERONYME, primo ſagacem animum ad literas appuliſti, Philoſophiæ, ac Iuriſprudentiæ ſtrenuam operam impendens, admirabili cum profectu; deinde ſapientiæ prudentiæque Tuæ vires exerens in adminiſtrandis aptiſſime celſis Patriæ Magiſtratibus; in quibus quum ſummæ Tuæ virtutis eximia ſpecimina dediſſes, a Sereniſſima Republica maioribus negocijs peragendis electus, miſſus es gradatim Legatus ad Confęderatas Batauorum Prouincias: ad potentiſſimos Reges Catholicum, & Chriſtianiſſimum: ad Imperatorem: & nunc demum ad Alexandrum VII. Pontificem Maximum. Tuis exemplis, & Atauorum incitati non ita pridem generoſi fratres, Franciſcus, atque Daniel, Philoſophiæ ſtrenuam operam dedere, planeq. Sapientiæ litarunt; nec non etiam Marcus Antonius omnigenam eruditionem adeptus eſt, omnium cum admiratione. Quæ quidem præſtantiores animi dotes, vt alios omnes, ita me ſpeciatim allicere potuerunt ad Tui cultum, Eques Illuſtriſſime. Meam autem hanc obſeruantiam vt aliquo non vulgari

mo-

monumento Tibi non ſolum, ſed etiam cunctis in literario Mundo patefacerem, ad manus habui tenebricoſiſſimam Theocriti Fiſtulam, olim a me ſatis, vt opinor, explicatam ad lenienda ſuauioribus Muſis tetricæ Mineruæ ſeueriora ſtudia; quam excelſo Nomini tuo nuncupare volui; nihil dubitans ab innata benignitate Tua gratioſe ſuſceptum iri. Nam etiamſi ludicrum Idyllium, aſperum, agreſte vndeque prima fronte videatur; intra ſe tamen abdita continet eximia ſapientiæ myſteria; conſimile Sermoni Socratico, qui verbis vilibus atque ridiculis altam ſuam Philoſophiam edocebat, Alcibiadis in Conuiuio Platonico teſtimonijs, comparatus apte Silenis illis a Sculptore factis, qui ſedentes inter alia ſimulachra tibias, aut Fiſtulas inſpirare conſpiciuntur; enimvero diuiſi, aperto pectore produnt intra ſe præſtantes Numinum imagines. Non aliter iſtam agreſtem Theocriti Fiſtulam, Eques Excellentiſſime, ſi diuiſeris a rudi cortice literarij ſenſus, ænigmaticoque ſermone peraſpero, intus inuenies allegoriam ſolidæ ſapientiæ; quam iure merito ſuſpicias, & admireris. Vale, decus Procerum, & me virtutum Tuarum ab antiquo cultorem amare ne ceſſes.

Dabam Patauij e meo Scalumnæ Muſæo Calendis Nouembris M D C L V.

Index Capitum Operis.

PRæfatio, nectens hoc poematium cum alijs ænigmaticis antea per nos explicatis. pag. 1
Deſcribitur Græca Syrinx Theocriti, & vertitur Latinis carminibus. Cap. I. 4
Prima Syringis explicatio Ioannis Pediaſimi Græce ſolum edita proponitur, cum nondum vulgata translatione Latina, ab erudito Bartholomæo Souero habita. Cap. II. 7
Allata Pediaſimi explicatio perpenditur. Cap. III. 14
Secunda Fiſtulæ Theocritææ declaratio a Vito Vuinſemio propoſita. Cap. IV. 18
Allata Vuinſemij explicatio penditur. Cap. V. 27
Tertia ſententia Scaligeri notatur. Cap. VI. 28
Proponitur quarta explicatio Cl. Salmaſij. Cap. VII. 29
Propoſita Cl. Salmaſij explicatio expenditur; ac ſpeciatim retinendum eſſe cenſemus primum Verſiculum Syringis. Cap. VIII. 41
Propria explicatio Theocritææ Fiſtulæ proponitur. Cap. IX. pag. 51
Peroratio totius operis. Caput Vltimum. 99

Digitized by Google

INDEX
RERVM NOTABILIVM.

A

Achilles cur iratus muſica ſe leuabat. 80.81
Acriſius rex cur a nepote Perſeo necatus. 23.82.83
Aegyptij in ſacris cur non tibias,ſed cantus adhiberent. 3
Aegyſthus adulter vt Clytemneſtræ pudicitiam expugnarit. pag. 81.82.98
Aenigmatica pægnia priſci notabant aperto titulo. 47.48
Aeſopi fabulæ ſunt poemata ſine metris. 78
Agamemnonis vxor vt ad adulterium tracta. 81.82.& ſeqq.
Alcibiades cur a Platone introducitur coronatus hedera, & violis. 78
Alluſionum mira varietas in Idyllio Fiſtulæ. 29
Amalthea capra nutrix Iouis. pag. 20.69
Amaltheæ nomine cur omne genus pecudum ſignauit in Syringe Theocritus. 13
Amor conſumit velut ignis. 22
cur dicatur flammilucus. 79
cur à Platone dictus fugere ſenium,& ſequi iuuentutem. 79
quas habeat proprietates. 22.23
Amphion Thebanorum Rex cur dictus cantu ſaxa traxiſſe. 90
Anima cur afficiatur concentibus. 15
tres ſedes habet in corpore, & quas. 16
Antipater cur dictus Iuppiter. 65.& ſeqq.
Antiqui ſimos dicebant gratioſos. 87
peracto labore dicabant inſtrumenta Deo. 19
cur diſciplinas fabulis velarent. pag. 99
ſcriptoris verba religioſe cuſtodienda. 46
Apes Tauropatoræ dictæ, quod e corpore Tauri putridi naſcantur. 13.21
Apollo citharæ inuentor. 57
cur Muſagetes dictus. 54.57.58
cur præficiatur Poeſi. 74
Arcadia cur dicatur terra Lydia, quum ſit in Europa. 89.90
Athenienſes qua muſica vterentur ad Aras. 3
vt ope Panis vicerint Perſas ad Marathonem. 19

B

Bacchus hedera coronabatur. 78

co-

cornutus cur pingeretur. 22
Bion Smyrnæus Fiſtulam cur appellarit obliquam tibiam. 71
Bouigenæ cur dicantur apes. 37
Bouino capite cur antiqui pingant fluuios. 71
Brennus Gallorum dux terrore Panico fugatus. 86

C

CAcus Vulcani filius ignem ex ore flabat. 80
Cæli filiæ cur dictæ Muſæ. 84
Cælum vnde dictum. 10.27
Calcator hominum cur dictus Pan. 85.86
Calliope cur pulcherrimę vocis. pag. 17
quæ Muſa dicatur,& cur. 97
cur excellentiſſima omnium. pag. 43.44
Catullum reprehenditur de malo more in poeſi. 82
Cephiſus fluuius vnde oriatur. pag. 70
Conſecrabant antiqui inſtrumẽta Dijs,opere perfecto. 85
Cognitio ſpectat ad mentem, non ad voluntatem per ſe. 98
Comaten in arca incluſum aluerunt apes. 21
eſſe Penelopes filium. 14
contradiſtingui a Pane. 13
cur Muſę ſeruauerint in arca. 14
Comati & cornuti cur dicti bellicoſi. 35
Concupiſcentia vbi maxime cõſiſtat. 79
Copiæ cornu vnde dictum. 20
Cor cur maxime paſſione careat. 16
eſt principium omne membrorum. 16
Corona ex violis fœminarum propria. 15
Creta cur ſignatur nomine Nymphæ. 73
Cupidinem tentauit Pan. 19

D

DAnae mater Perſei crudelem patrem habuit. 82
Daphne filia Tireſiæ. 92
apud Delphos vaticinata. 92
Homerum vt docuerit. 92
Dares Phrygius, a quo multa ſumpſit Homerus. 92
Deſiderari nil debet niſi perfectum. 41
Deſiderium eſt in corde. 15
Democritus excludit ſanos poetas ab Ithaca. 94
Delectatio eſt ſecundarius finis poeſeos. 92.& ſeqq.
Deucalionis lapides in viros verſi. 86
Diſciplinas antiqui, ceu virgines caſtas,multitudini vt non proſtituerent. 99
Donaria veteres Numini conſecrabant numero imparia. 41
Dyctes Cretenſis, a quo multa ſumpſit Homerus. 93

Echo

E

ECho pars vocis eſt. 37
cur dicta pulchram habere vocem. 26
cur dicatur puella voce carens. pag. 29
lingua carens vocem edit. 39. 40.
cur inuiſibilis dicta. 26
eſt vocis filia, poſteriora repetens. 15
vt apte comparata Fiſtulæ. 29
Edendi ſacrificia cur in æde non omnibus commune fuerit. 2
Electio ſpectat ad voluntatem. pag. 98
Ephialtes cur dictus Pan. 86
morbus quid ſit. 86
Epiſodia, maieſtas, admiratio, & fabula cur locum non habeant in poeſi de bello recēti. 64.65
Epica poeſis cur non tractat bella recentia. 64.65
Epopeia eſt poeſis heroica. 65
Eridanus fluuius cur corniger dictus. 71.72
Europa cur appellata ſit Tyria terra. 16.23.82.83

F

FAbula eſt anima poeſeos. pag. 64.78
Fictum quid & non ens, ac nihil vt ſit. 64
Fabularum mira varietas in Syringa. 9
Facultatum iraſcibilis, concupiſcibilis, & rationalis in corpore ſedes explicantur ex Platone. 18
Feſtus defenſus de fluminibus cornutis. 72
Filij vt ab auo denominati. 84
Finis poeſeos eſt mouere affectus. 90
Fiſtula omnis paſtoricia cannarum impari numero. 47
Publilij cur quindecim metris compacta. 46
Theocriti primum verſiculum habet apocryphum ex Henrico Stephano, & Salmaſio. 45
cur a Pane compacta gratia Muſarum. 22
nouem vocum apud Theocritum. 42
cur dicta theſaurus Paſtorum. pag. 24
Theocriti cur decem calamorum Salmaſio, & Scaligero. pag. 31
nomen æquiuocum vt ſit. 28.29
ſepticannis apud antiquos. 42
habet verba ſingula ænigmatica. 72
motus cæleſtes vt deſignet. 44
Paſtoricia quid paſtoribus ſit. pag. 84
vt dicatur pulchre vocalis. 97
primam cannam habet omniū maximam. 46
quæ Ciceroni non fuerit intellecta. 3

Digitized by Google

Fiſtula, vide Syrinx.
Flumina cur pingantur cornuta. pag. 71.& ſeqq.
cur Tauri nomine donentur. pag. 70.71
Formæ ſunt vltimæ rerum differentiæ latentes. 27
tribuunt nomen rebus. 31.95

G

Gallis vt incuſſerit pro Græcis timorem Pan. 86
Græcorum antiquitus maxima licentia in pangendis carminibus. 49
Gryphus Syringis in quo conſiſtat. 54.84

H

Harmoniæ definitio quę ſit. pag. 15
Herodotus vbi poetæ munere fungatur. 78
Heroica poeſis tractat argumenta bellica. 65
Heſiodus Homero vetuſtior. 94
Homerus eſt a Daphne doctus. pag. 92
eſt a quo furantur omnes poetæ. 92
habuit multos Poetas ante ſe. pag. 92
multa deſumpſit ex Darete, Dycti, Siſypho. 93
dicitur ex cuius vomitu ſorbent omnes poetæ. 92
Homo denominatus ab humo. pag. 27
Homines cur nudi celebrarent feſta Lupercalia. 87
cur lapides dicti. 24
cur viros calcare dicatur Pan. pag. 85.86
Horatij carmina cur ſuauia. 95. 96

I

Iliada deſumpſit Homerus a Siſypho Coo. 93
Incubus cur dictus Pan. 86
qui ſit morbus. 86
Inſcriptio Syringis habet locum Procemij. 49
Inſulæ dicuntur filiæ Ponti. 73
Intellectus humanus omnium artium inuentor, vt indicetur per Pana Syringis inuentorem. 74
mouetur a Philoſopho, non a Poeta. 96
Ira dicitur feruor ſanguinis circa cor. 79
Iraſcibilis anima in corde. 46.76
Iuppiter pater Muſarum. 84
cur dictus Antipater. 13
cur dictus Antipetra. 65

L

Labyrinthus Idyllium quid fuerit ex Salmaſio. 42
Lapides cur dicantur homines. pag. 85.86

in homines conuerſi. 24
Larnaſſus cur dictus Pan. 24
Linus antiquior Homero. 94
laudatus ab Orpheo in Idyllio ſphæræ. 40
Lucretij carmina cur ſuauia. 95. 96
Ludicræ res non debent eſſe argumenta poeſeos. 95
Lupercalia feſta cur fierent antiquitus. 87
cur celebrarentur ab hominibus nudis. 87
cur ſacra Deo Pani. 87
inſtituta in honorem Romuli, & Remi a Lupa nutritorum. pag. 89
Lyda mulier a Pane adamata vt fuerit puella Syrinx. 89.90
Lydia muſica præpotens ad mouendos affectus. 90
Lydij moduli muſici Amphion inuentor. 90

M

MAracus meliora poemata faciebat, quando mente abalienabatur. 94
Metalepſis bucolica, pro fiſtula inſtrumento muſico ponit vlcus, morbus difficilis curatu. pag. 22
eſt mutatio generis. 22
Mens ſola cõcipit notiones, quas voce parturit. 96
Mercurius fur, & furum Deus. pag. 25.91
cur dictus pater Panos. 16.17. 95
ſub hirci ſpecie Penelopem cõpreſſit, vnde Pan ortus. 70
cur Deorum nuncius. 95
Minos cur tibiam ſacrificijs adhibuerit. 3
Montes plurimi lapidei non ſunt, ſed terrei. 86
Mortales de lapidibus orti. 16
Muſæ cælorum orbibus aſſiſtunt, cur dictum, & a quibus. 74.97
cur dictæ Camenæ. 44
vt medeantur amori Poetarum. pag. 86
cur a Nonario dictæ filiæ Cæli. 83
paſtorales cur violis coronatæ. 78
Ciuiles Lauro coronatæ in poetã. 78
quarum Pan ſit Deus. 84
violis coronatæ ſunt typus vocis. 13.15.19
Muſæus antiquior Homero. 94
Muſica eſt inuiſibilis. 98
in ſacrificijs cur addita. 1.2.3

N

NAſus ſimus antiquis erat gratioſus. 84
Neptunus taurino capite cur pictus. 74
Neptuni filiæ dicuntur Inſulæ. 74
Noctu maxime nigruit Panicus timor. 86

Nomen cur accipiatur pro forma. 2
cur a forma rebus non ſimpliciter imponatur. 27
Nudi homines cur celebrarent feſta Lupercalia. 87
Nouenarius numerus cælorum apud Platonem. 43
Numerus vicenarius infauſtus eſt. 41
impar Deo gratus. 41
Nuptiæ Penelopes cur ventoſæ dictæ, & vnde ſumpta metaphora. 62
Nymphæ cur dicantur filiæ Tauri. 73
vt ſint omnes Oceani filiæ. 78. & ſeqq.

O

Obiectum poeſeos vt ſit Pan myſtice. 76
Obſcura dilucidaturus prius debet aliorum ſenſa rimari. 6.62
Oceano cur tribuatur caput tauri. 73.74
Olympia celebrata intra quinque perpetuos annos. 2
Omphale Regina Lydiæ an a Pane amata. 24.25.86.87
amata fuit a Fauno, non a Pane. 87
Orbibus cæli ſingulis vt Siren & Muſa aſſiſtat. 43.& 97
Origo Panos deſcripta. 61
Orpheus antiquior Homero. 94
compoſuit Idillium ſphæræ in honorem Lini. 40
Os loquitur ex abundantia cordis. 82
Oua ſubuentanea quæ, & cur dicta. 62
Ouidius cur in exilium miſſus ab Auguſto. 83
non laudandus opere de arte amandi. 82

P

Pan vt ortus ex Penelope, & vt vixerat. 75
vt fiſtulam ſibi compegerit ad ſonum. 40.80
eſt ſymbolum ſermonis. 77.95
cur iuuenis fingatur. 79
cur dicatur patre carens. 16. 17.19.29.91
cur amauerit Syringen puellam. 19
omnium primus fiſtulam canora compegit. 28.78
cur geminus dicatur. 76
furis filius vt dicatur. 16.17.25
cur dictus Ephialtes. 76
vt repreſſerit furores Perſarum. 82
Dux belli fuit in expeditione Indica. 75
violis coronabatur. 78
cur dicatur Totum. 75
inter venatores velociſſimus celeritate pedum. 69
cur dicatur actor Amaltheæ. 63 69

qua-

quare cultus a piſcatoribus. 86
cur dictus calcator hominum. pag. 16.85.86
cur dictus amare ſcuti extremitatem. 35.36
cur fiſtulam habuerit ex ſeptē, & ex nouem cannis. 52.53
cur amaſſe dicatur Echo. 26.29
vt paſtoribus incuſſerit amorem fiſtulæ muſicæ. 28
fugauit hoſtes terribili ſono Conchæ. 22
ex Europa pepulit Perſas. 23
natus matre Penelope. 12
vt Syringam inflans referat Solem. 58
cur dicatur Mercurij filius. 25
ex Procorum imaginatione natus dicitur. 25
eſt cui conſecratur Fiſtula. 9
vt ortus ex Mercurio ſub hirci forma Penelopem comprimente. 19
laudatus ab Orpheo. 55.56.57.58.59
vbi, & quomodo natus. 91
Muſarum dux vt ſit. 44.49
eſt idem quod Apollo,& Sol veteribus. 54.55
cur actor nutricis Antipatri. 13
cur dicitur vſtus ab extremitate ſcuti. 14
actor color caprarum. 20
Bacchi ſocius in expeditione Indicæ. 19
Pan vt habeat nomen totum, & geminum. 14.21
cur cultus in promontorijs. 86
myſtice dicitur Apollo. 74
eſt Deus muſæ paſtoralis. 84
cur dicitur calcare ſuper homines. 16.24
a matre in Arcadiam ablegatus. 19
cur dictus Incubus. 46
cur per mare vagare dictus. 86
Gallos terruit hoſtes Græcorum. 86
cur dictus ſolidungulus, & vnimembris. 94.95
Panici metus vnde dicti. 19
noctu maxime contingunt. 86
Paris paſtor fuit qui Deas iudicauit. 23
Venerem præferens Iunoni, & Palladi ſuo regno attulit exitium. 83
Paſtores indicari nomine peraſportantium. 16.85
Pauperum ſacrificia vt fierent. 2
Pediaſimus literalem ſenſum fiſtulæ ſolum attulit. 17
vt ſatis explicator Fiſtulæ. 17
notatur de principatu membrorum. 18
Pelaſgi orti ex Arcadibus. 89.90
Penelope cur dicta Neminis vxor. 13.20.61.& ſeqq.
mater procul bellantis. 12.13.20.33.
mater longi Ptolemæi. 64
Lacæna fuit. 19
Pera paſtoricia vnde dicta cæca. 24.37

duo ſignificat, & quæ. 85
Perſeus vt in fugam verterit Pan. pag. 16.23.83
Perſeus cur Auicida. 16
nomen dedit Perſis. 23.82
Phidias in clypeo Mineruæ nomen ſuum inſcribere prohibitus, ſed aſtutia decretum eluſit. 83
Pinus cur dilecta Pani. 7.8.35
Piſcatores cur Pana coluerint. 86
Platonicis cor nō eſt principium hepatis. 18
Poema vt referat Deus Pā. 76.77
Poemata ludicra veterum quæ. pag. 40
Poeſis vt ſit furor Lydiæ mulieris. 90
cur habeat præfectum Pana. 74
abſque metris quæ ſit. 78
Poeſis vt ſit patre carens, & ex patre fure. 42.94
quem finem habeat. 59.81
fundamentum quod habeat. 95
Epica non tractat bella recentia, & cur. 65
vt pro argumento habeat Pana. 75
duplex vt ſit. 77
cur dicta Penelope. 65
Heroica de quibus tractat. 65
a Philoſopho quomodo tractatur. 59.60
tractat etiam diuina. 70
cur dicatur immortalis. 98.99
præcipuum attributum habet fabulam. 64
laſciua ſublata eſt de bona Republica. 60
differentias quas habeat. 60.61
Vrbana triplex vt ſit. 78
ſub fabulæ cortice veram ſapiētiam docet. 76
trino metro quæ. 78
Poeta relictus cuſtos caſtitatis Clytemneſtræ. 81.82
ex officio mouet humana voluntatem. 96
metro ſuaui cur vti debeat. 95.96
eſt muſices amator, non maritus, & cur. 78
vt dicatur Nemo. 64
vt ſit fur. 92
habet pro fine præcipuo prodeſſe. 95
perfectus vt verſus, & quos canat. 89
nil habet carius operibus ſuis. pag. 84
quando melius poeſim exerceat. 94
quem finem habeat. 98
vt nō ſit pater operis poetici. 94
Polyphemus carmine ſuū amorem leniebat. 81
Praxagoras pater Theocriti. 84
Prophetæ verſibus diuina oracula ſcripſerunt. 6
Pſeudopoetæ qui. 71.82

Q

Quæ ſunt in voce, indicant paſſiones animi. 82

Ra-

R

Rationalis anima in cerebro Platoni. 11
Rhea Saturno lapidem faſcijs inuolutum dedit deuorandum pro Ioue filio. 69.70

S

Sacrificia vt antiquitus celebrata. 2
cur cum ſonu muſico fierent. 44
Sapientia eſt poſſeſſio amabiliſſima. 84
eſt pretioſior auro. 87
quæ metris inſpiret Syringen. pag. 20.54
Saturnus cur ſuos filios voraret. pag. 13
patrem habuit cælum. 84
cur habuerit petram loco Iouis ad deuorandum. 13
Scaliger mutat vulgatam lectionem Syringis. 28.29
Sermo cur inuiſibilis. 17
per Pana ſignificatus, vt geminus ſit, verus, & falſus. 76
cur non lapidatur, nec ex lapidibus factus ſit. 35
Senes cur iraſci valeant, non amare. 79
Seruius notatur de numero odarũ paſtoralium Theocriti. 45
Sextus Empiricus tuetur Homerũ a calumnia Scaligeri. 93.94
Simæ nares antiquis gratioſæ fuere. 84
Simichidas cur dictus Theocritus. 83.84
Siren dea canens. 97
Siſyphus Cous multa docuit Homerum. 93
Socrates homines cognoſcere ſe profitebatur ex eorum ſermone. 82
Sol vt ſe habeat ad alios planetas in cælo. 58
Solidũgulus cur dictus Pan. 94.95
Sonus eſt inuiſibilis. 17
Sphæra ludicrum Orphæi poema. 40
Spurij cur apud legislatores notantur SP. quaſi ſine patre. 91
cur dicantur ſine patre. 91
quia ſine patre certo. 19
Syrinx puella cur in calamos transformata. 22
Idyllium vnde dictum. 51
non agit de Pane vulgari, ſed myſtico. 70
cur dicta vocalis, inſpirabilis, variæ vocis. 77
vt dicatur inuiſibilis. 98
linguæ ac digitorum modulatione varios edit ſonus, dulces, & harmonicos. 22
organum cur dicatur puella Panis amica. 15
cur coronata violis. 15
vt ſonos varios edat. 22
cur appelletur vlcus per metalepſin. 15

cur dicata Pani. 51
cur dicta delectamentum Amoris ignei. 79.80
cur multiſona. 13
vt poeſim ſignificet. 74
Pani conſecrata. 27.28
Theocriti eſt Idyllium, non Simmiæ Rhodij. 51
cur dicta puella muta, ſine voce, canens ſuauiter. 17
puella Pana abhorrebat. 20
Pani ſacra. 12
explicata primum a Pediaſimo. 7.& ſeqq.
inſcribitur non a ſolo ſchemate Fiſtulę. 41
nomen vt habeat allegoricum in poematio, non autem vulgare. 48
primum a Theocrito metris compacta. 3
cur ſit Idyllium totum ænigmaticum. 18
vt diuinum cantum & harmoniam cælorum ſignificat. 74
cur dicatur immortalis. 98.99
puella miſeratione Nympharum verſa in harundinem. 22
cur ventoſa dicatur. 15
ſonat ab intellectu ſapientis tractata. 54.59
ſumitur pro Poeſi. 57
vnde ſit inſcripta Syrinx. 41
cur dicta Calliope. 17

T

TAurus pater Panos cur dicatur. 70.71.73
Tauri nomen cur datum fluminibus. 70.& ſeqq.
Telæ textura Penelope procos eludebat. 62
Telogonus Vlyſſis filius ex Circe. 13
Telemachus Vlyſſis filius ex Penelope. 13
Tempus longum in verſu continetur vna ſyllaba longa, vel duabus breuibus. 22
Terror Panicus vt fugauit Perſas ad Marathonem. 19
Teſtudinem Muſicam inuenit Mercurius. 47
Theocritus cur Panis dictus. 16. 83
vt Syringam ediderit ænigmaticam. 12.18
Praxagoræ filius fuit. 83.84
cur, & quando Fiſtulam dicarit Pani. 30.31
in Syringe maxime reſpexit allegoriſmus. 27.78
vnde cognominatus. 51
ſua poematia cumulauit metaphoris. 17
fuit Simichi filius adoptiuus. 84.89
in Syringe poeſeos omnia poſuit attributa. 99
in fiſtula non agit de Pane vulgi, ſed myſtico. 75
cur ſe vocat Parin Simichidẽ. 24
Fiſtulam compegit ſepticannem, cuique cannæ tres verſus attribuens. 46

eclo-

eclogas paſtorales quot,& quas ediderit. 45
Theſaurus poetarum quid ſit. 84
Thronus ludricum poematiũ. 41
Tibiæ in ludis ex argento conficiebantur. 2
in ſacris ex buxo erant. 2
Timor Panicus noctu maxime homines terret. 86

V

Ventoſa cur dicatur Fiſtula. 22
Ventoſæ cur dictæ nuptiæ Penelopes. 50
Verſiculi Fiſtulæ non eodem numero formati. 19
Verſus indicant mentẽ Poetæ. 82
Verum cum ente cõuertitur. 64
Veteribus ſimi dicuntur gratioſi. 84
Ver indicatur per Muſam violis coronatam. 15
Victimas non immolari niſi ſertis coronatas. 2
Violarum corona feminarum eſt. 15
Virgilius aurum ſe colligere cur diceret ex Ennij fimo. 92
Virtutes pulchrę,& bonę ſunt. 98
Vlyſſes cur ſe Neminem nominarit. 12.13.20.61.62
cur appellatus fur. 91
Vnimẽbris cur dictus Pan. 94.95
Voluntas humana per ſe non loquitur. 96
cur voce carere dicatur. 96.98
libera eſt,& ſui domina. 96
cur Syringi Virgini collatam. pag. 95.96
eſt immortalis. 99
cogi non poteſt. 96
eſt inuiſibilis hominibus, Deo Soli cognita. 98
eſt a ſolo Deo creata, non a parentibus genita. 99
vt auditu percipi poſſit. 98
Vox eſt affectus, & partus mentis. 96
Vrania cur octauæ Sphæræ tributa. 43
quæ Muſa dicatur,& cur. 97
Vrbani VIII. poemata quæ. 59. 60

X

Xenophon in Cyri pædia non hiſtoricus eſt, ſed poeta. 78

Z

Zographus vt Homerum, & alios omnes Poetas pinxerit. 92

Erratum corrige

pag. 44. lin. 22 non--nos

Digitized by Google

FRater Bonauentura Ripa Ferrarienſis Ordinis S. Franciſci Min. Conu. Artium, & Sacræ Theologiæ Magiſter, Prouinciæ Saxoniæ Miniſter Prouincialis, Ab Apoſtolica Sancta Romana, & Vniuerſali Sede in Ciuitatibus, & Diœceſibus Aquileiæ, Vtini, & Concordiæ, ac in alijs locis ſolitis, & conſuetis &c. Inquiſitor Generalis ſpecialiter delegatus.

Opuſculum D. Fortunij Liceti Genuenſis in Patauino Gymnaſio Medici Theorici primarij, cui titulus, Encyclopedia ad Syringam Theocriti &c. diligenter examinet P. Fr. Angelicus Petricelli Ordinis Prædicatorum, Sacræ Theol. Lector, huiusque S. Officij Conſultor, quod ſi dignum Typis iudicabit ad Nos approbationis teſtimonium in ſcriptis mittet.

Datum Vtini apud Ædes Sanctiſſimæ Inquiſitionis hac die 30. Aprilis 1655.

Fr. Bonauentura Ripa Inquiſitor Generalis, qui ſupra.

IVſſu Reuerendiſſimi Patris Inquiſitoris Aquileiæ, &c. diligenter vidi, ac perlegi ego infraſcriptus, Sapientiſſimi Viri D. Fortunij Liceti ad Syringam Theocriti Encyclopediam, nihilq. in ea reperi, Sacroſanctæ Fidei, aut Chriſtianis moribus diſſonum, quin potius ceu poeticam Fiſtulam attendi, mirabili ſuauitate reſonantem, vtpote longè maiore ſapientia inflatam, ac repletam ex eruditiſſima Auctoris explicatione, quàm ex prima Theocriti formatione. Dignum proinde cenſeo vt in lucem prodeat, in omnium, & præſertim poetarum non mediocre oblectamentum.

Dat. Foro Iulij, 27. Iulij. 1655.

Ita eſt, Fr. Angelicus Petricelli Ord. Prædic. Sacræ Theol. Lector, ac S. Officij Aquileienſis Conſultor.

Imprimatur.

Fr. Bonauentura Ripa Ferrarienſis Ord. S. Franciſci Min. Conu. Inquiſitor Generalis &c.

Digitized by Google

NOI REFORMATORI
dello Studio di Padoa

Hauendo veduto per fede del Padre Vicario Generale del Sant'Officio di Padoa come nelli libri di D. Fortunio Liceti Lettor Publico di Padoa intitolati. Ad Ouum a Simmia Rhodio formatum Encyclopædia, Ad Syringum a Theocrito Syracuſano compactum, & inflatum Encyclopedia, & Hydrologiæ Peripateticæ Diſputationes &c. non v'è coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica; & ſimilmente per atteſtato del Segretario noſtro niente contro Prencipi, & buoni coſtumi, concedemo licenza che ſiano ſtampati, douendoſi oſſeruar le Leggi in queſto propoſito, & preſentarne doi Copie, vna nella Libraria Publica di queſta Città, l'altra in quella di Padoa. In quorum fidem &c.

Dat. dal Magiſtrato noſtro li 3. Febraro 1654.

§ Franceſco Corner Reformator.

§ Lunardo Emo Reformator.

Pietro Vianoli Segretario.

Digitized by Google

Paſtor Ouiũ Chriſti Alex.vII.eruditiſſimus tractabit
Septicãnẽ Fiſtulã bubulci Syracuſij Muſarũ alũni,
Aenigmaticam ob metalępſes,fabulasq. trũcas,
Inflatam myſtico ſapientiæ Spiritu:
Dulce quandoque leuamen
Grauium curarum.
Septicollium..

FOR-

FORTVNII LICETI
Ad SYRINGAM Theocriti
Encyclopædia:

In qua celebrantur ab Autore laudes Poetices, eiusque liberalis Artis munera mirifico artificio numerantur: multis veterum hiſtorijs, abditisque contemplationibus Philoſophicis allatis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRÆFATIO nectens hoc poematium cum alijs ænigmaticis antea per nos explicatis.

IN antiquorum ſacrificiorum apparatu, poſt Aras, in quibus offerebantur, & vrebantur victimæ; poſt Securim, qua Sacerdotes vtebantur ad mactandas hoſtias; poſt Alas, & Ouum, quæ vtcunque pertinere videntur ad animalia immolanda; vltimo loco Syrinx, ſeu Fiſtula poetica nobis hoc opere tractanda reſtat; quoniam veteres inter ſacrificandum hymnis & cantibus vſos fuiſſe ad huiuſcemodi ſpiritalia inſtrumenta muſica Lucianus eſt autor alicubi ſcribens in hæc verba: [a] Καὶ ἀγαπῶντα εἰ διὰ πέντε ὅλων ἐτῶν θύσει τις αὐτοῖς ὀλυμπίων. θέμενοι δὲ βω- [a] Dialog. de Sacrificijs.

Digitized by Google

μοὺς καὶ προῤῥήσεις καὶ περιῤῥαντήρια, προσάγουσι τὰς θυσίας, βοῦν μὲν ἀροτῆρα ὁ γεωργός, ἄρνα δὲ ὁ ποιμήν, καὶ αἶγα ὁ αἰπόλος, ὁ δέ τις λιβανωτὸν ἢ πόπανον. ὁ δὲ πένης ἱλάσατο τὸν θέον, φιλήσας μόνον τὴν αὑτοῦ δεξίαν. ἀλλ' οἵγε θυοντοὺς (ἐπ' ἐκείνους γὰρ ἐπάνειμι) στεφανώσαντους τὸ ζῶον, καὶ πολύ γεπρότερον ἐξετάσαντες εἰ ἐντελὲς εἴη, ἵνα μηδὲ τῶν ἀχρήστων τι κατασφάττωσι, προσάγουσι τῷ βωμῷ, καὶ φονεύουσιν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ, γοερόν τι μυκώμενον, καὶ ὡς τὸ εἰκὸς εὔφημον καὶ ἡμίφωνον ἤδη τῇ θυσίᾳ ἐπαυλοῦν; hoc eſt: *Idque hoc contentum præmio, bonique conſulentem, ſi intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem conſtitutis Aris, deſignatis ſacrorum ſeptis, puris vaſis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, capram caprarius, eſt qui thus, eſt qui placentulam offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, vt dextram duntaxat ſuam ipſius exoſculetur. Iam vero quum immolat (nam ad illos redeo) primum ſertis coronant pecudem, multoque ante explorant an legitima ſit, & ſacris idonea, ne quid forte mactent ex his, quæ religio repudiat; deinde ad Aram applicant, ac ſub oculis Dei iugulant flebile quiddam emugientem, beneque (ſicuti licet conijcere) ominatam; denique voce iam leniore ad ſacri tibias reſpondentem.* Id ipſum conteſtatur Lilius [b] Gyraldus agens de natura deorum his notis: *At vero quum immolant, primo victimas ſertis coronant, explorantque apte num legitima ſit, & apta, ne forte ſacrificent quæ religio non admittat; tum ad Aram deducunt, & ante dei ſimulachra iugulabant, voce conueniente & tibijs & ſacris.* Et non multo poſt: *Tibicines præterea & citharædi in ſacrificijs adhibebantur qui præcinerent, monerentque ne aliud ageretur, neve exaudiretur; quibus & ius fuit in æde veſcendi, id quod priſca religione ſeruatum eſt. Tibiæ vero, quibus in ſacris vtebantur, ex buxo fuerant; quæ autem in ludis, ex tibia aſinina oſſe, aut ex argento confectæ erant. Sed de multiplici ti-*

[b] Syntagm. 17.

tibiarum genere, in Poetarum hiſtoria ſcripſi, quum de Scena agerem. Aegyptij in ſacris non tibias, ſed cantus adhibuere. Macrobij [c] quoque teſtimonio. *Ideo canere cælum etiam Theologi comprobantes, ſonos muſicos ſacrificijs adhibuerunt; qui apud alios lyra, apud nonnullos tibijs, alijs ve muſicis inſtrumentis fieri ſolebant.* Scaligero[d] ſeniori pariter: *Didymus autor eſt, hymnos cum cythara* προσῴδια *cum tibia ad Aras ab Athenienſibus cani ſolitos.* Plutarchus[e]etiam cui *Minos luctus cauſa tibiam ſacrificio ademit*, clare conteſtatur antiquiores in ſacrificijs vti conſueuiſſe tibiarum ſono. Vt propterea non abs re nos Altaribus, Securi, Alulæ, Ouo ad Sacrificiorum apparatum vtcunque pertinentibus, quæ priſca poematia diſtinctis voluminibus prius explicauimus, nunc Syringas, ſeu Fiſtulas ſubtexere potuerimus; quarum prior a Theocrito Syracuſio poeta vetuſtiſſimo compacta fuit obſcuriſſimis carminibus; cui ſane difficultate cedit illa Græci fiſtula, cuius vel ipſe Cicero [f] nondum plane rationem intellexit; poſterior a Publilio Optatiano Porphyrio deſcripta Conſtantino Magno Imperatori.

c 2. de ſom. Scip. cap. 3

[d] 3. poet. cap. 3.

[e] de ſanit. tuend.

[f] de Orat. in f.

Deſcribitur Græca Syrinx Theocriti, & vertitur latinis carminibus. Cap. I.

PОrro vetuſta Theocriti Syrinx ita vulgo legitur in vulgata editione.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΣΥΡΙΓΞ.

Σ Υριγξ ὄυνομ' ἔχεις, ἄδει δὲ σε μέτρα σοφίης.
Ουδενός ἐυνάτειρα, μακροπτολόμοιο δὲ μάτερ,
Μαιας ἀντιπάτροιο δοὸν τέκες ἴδυν τῆρα,

Ουχὶ κεράσαν, ὅν ποτε θρέψατο ταυροπάτορ,
Αλλ' ἀπέλειπες ȣ̃ αἶδε πάρος φρένα τέρμα σάκȣς
Οὖ νόμ' ὅλον δίζων ὅς τᾶς μέροπος πόθον

Κέρας Γηρυόνας ἅδε τᾶς ἀνεμώδεος
Ος Μοίσα λιγὺ πᾶξεν ἰοσεφάνῳ
Ελκος ἄχιλμα πόθοιο πυρισφαράγȣ,

Ος σβέσεν ἀνορέαν ἰσανδέα
Παπποφόνȣ, τύριας τε ἀφείλετο.
Ω, τόδε τυφλοφόρων. ἐρατὸν

Πᾶμα Πάρις θέτο Σιμιχίδας
Ψυχάν. ὦ βροτοβάμον.
Στήτας ὄιςρε δέτας

Κλοποπάτωρ, ἀπάτωρ,
Λαρνακόγυιε, χάροις
Αδὺ Μελοίσδȣς

Ελλοπι κόυρᾳ
Καλλιόπᾳ
Νηλεύςῳ.

Quæ quidem cantilena ſic latine verſa a communi editione legitur, a nobis ita in ſeptem cannas diſtributa.

THEOCRITI FISTVLA.

Syrinx nomen habes, inſpirant autē te metr a ſapientiæ.
Neminis o coniux, e longinquo vero pugnantis mater,
Nutricis eius qui patri aduerſatus celerē peperiſti actorē:

Nō ceraſtē, quē olim nutriuit ea quæ taurū patrē habuit,
Sed reliqſti eū, cuius quōdā torruit mētē ambitus ſcuti,
Cuius nomen totū, geminum, qui variæ vocis amorem

Puellæ vocalis incendit inſpirabilis
Qui Muſæ canorum compegit violis coronatæ
Vlcus delectamentum amoris ignei,

Qui extinxit Virtutem cognominem
Interfectoris Aui, & a Tyria ſuſtulit
Cui hunc peras-portantium amabilem

Theſaurum Paris poſuit Simichidas
Animo: o calcator hominum
Mulieris furor Lydæ

Ex fure patre nate, patre carens;
O Solidungule ſalue,
Suauiter canas

Voce carenti puellæ
Pulchre vocali
Inuiſibili.

Hanc

Digitized by Google

Hanc eandem Fiſtulam e Græco deinde latinis verſibus reddere conatus eſt Eobanus Heſſus, ita

Fiſtula es, tibi inſpirat ſapientia melos.
Neminis o coniux, longi genitrix Ptolemai,
Nutricis celerem hoſti-patris genuiſti actorem

Non cornutum illum nutritum taurigenis,
Sed quē linquis onuſtū vmbone grauis clypei,
Quemque biformem Geryonis amor vſſerat,

Virginis aeriæ Meropis genere edita.
Qui Muſæ obtulit hulcera florigera,
Suauia amoris cordis ab igne ſui,

Per quem fracta Auicidæ conſona,
Et Tyriæ iacet alta potentia;
Nunc animam bona perigerum

Cui Paris offert Simichides
Gratum opus o Viricalca
Lydæ flamma puellæ,

Furigena, abſq; patre,
O Solidungule, aue
Dulceque canta

Virgine muta
Calliope
Occulta.

Quod quidem poematium tenebricoſiſſimum explicaturi, decreuimus ante omnia de more noſtro aliorum interpretationes conſiderare; ſi forte nobis aliquod lumen effulgeat veræ ſententiæ in tanta verborum ac orationis caligine.

Pri-

Prima Syringis explicatio Ioannis Pediaſimi Græce ſolum edita proponitur, cum nondum vulgata translatione latina ab erudito Bartholomæo Souero habita. Cap. II.

IDyllij Syringis Theocriteæ commentationem primus omnium habuit Ioannes Pediaſimus; quam Græce ab eo ſcriptam, & non ita pridem a Souero latine verſam hic præſtat adducere; verſionem etenim A. Thileſij, quam non infelicem laudat Gyraldus, Synt. 15.
videre mihi non licuit.

Τοῦ Σοφωτάτου Χαρτοφύλακος τῆς πρώτης Ιουςιανῆς καὶ πάσης Βουλγαρείας κυροῦ, ΙΟΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΕΔΙΑΣΙΜΟΥ, ἐξήγησις εἰς τὴν τοῦ Θεοκρίτου Σύριγγα.

Δικαίος ἂν εἴην, οὐχ ἁπλῶς τὰ τῇ ἀληθείᾳ δοκοῦντα (δύσληπτον γὰρ ἡ ἀλήθεια) τὰ δὲ ἐμοὶ τυγχάνειν ἀληθείας ἐπειλημμένα διὰ τὴν ὑμετέραν λέγειν ἀξίωσιν. εἴη δὲ τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα, καὶ ἀληθείας ἐντὸς εἶναι· τὸ δὴ τῆς Θεοκρίτου Σύριγγος, αἰνίγματι μὲν ὅμοιον, διά τε τὴν τῶν μεταλήψεων πύκνωσιν, καὶ διὰ τὸ ἀκροθιγῶς τῶν μνημονευθεισῶν ἱςοριῶν ἔχεσθαι, καὶ τὸ ἐλλειπὲς τῆς συντάξεως. καὶ ταῦτα μὴ κατὰ τὴν Αττικὴν συνήθειαν, ἀλλά τινα ἔκφυλον, πολλὴν ἐμποιοῦσαν ἀσάφειαν. ἔχει μέν τοι τόνδε τὸν τρόπον ἡ ταύτης ἀνάπτυξις, ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ. [Σύριγξ οὔνομ᾽ ἔχεις, ἅδει δὲ σε μέτρα σοφίης] ὁ πρῶτος ςίχος ἀποκεκομμένην ἰδίως ἔχει τὴν ἔννοιαν: ἐςὶ γὰρ ἐπιγραφὴ τῆς σύριγγος: πρὸς τὴν σύριγγα δὲ αὐτὴν ὁ γόγος, ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ, λέγοντος, ὡς ἔχεις μὲν ὄνομα αὐτή; τὸ Σύριγξ. τουτέςιν, σύριγξ μὲν καλῆ, κατὰ τὰς λοιπὰς σύριγγας. ἅδει δὲ σε, ἀντὶ τοῦ ψαλλει, οὐ τὸ ἄδικόν, ἤτουν ἁρμονικὸν μέρος τῆς σοφίας, ἤγουν μουσικῆς,

ἀλ-

ἀλλὰ τὸ μετρικόν. οὐ γὰρ ἔμπνευσις αὕτη ἡ σύριγξ, ἵνα καὶ ᾠδὰς ἔχῃ, ἀλλὰ μετρουμένη τῷ καλλίστῳ τῶν μέτρων δακτυλικῷ. ἢ καὶ ἄλλως ᾄδει δέ σε οὐχὶ αἰσθητὴ ἐμπνευσις στόματος, ἀλλὰ τὰ μέτρα τῆς σοφίας. ἤγουν, αὐτὴ ἡ σοφία, περιφραστικῶς εἶτα ἀποτείνει τὸν λόγον πρὸς τὴν Πηνελόπην, τὴν τοῦ Οδυσσέως ὁμόκοιτον. ἐπεὶ γὰρ τῷ Πανὶ ἀφιέρου τὴν σύριγγα, τοῦ Πανὸς δὲ μήτηρ Πηνελόπη, κατὰ τὸν μῦθον, ἐκεῖθεν ἀξιοῖ τοῦ λόγου κατάρξασθαι, καὶ φησὶν [Ουδενὸς εὐνάτειρα, μακροπτολέμοιο δὲ μήτηρ,] Ω εὐνάτειρα καὶ σύζυγε τοῦ οὐδενὸς, ἤγουν τοῦ Οδυσσέως. οὕτω γὰρ Οδυσσεὺς κεκλῆσθαι προσεποιήσατο, ἡνίκα μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ὑποστροφὴν ἀλώμενος, τῷ Κύκλωπι Πολυφήμῳ ἐνέκυρσεν, ὃν καὶ τετύφλωκεν. ἢ, οὐδενός. τῶν μνηστήρων συνάτειρα, ἵνα καὶ οἰκείως ἔχει ὁ λόγος. Πηνελόπης γὰρ καὶ τῶν μνηστήρων ὁ Πὰν, ἐξ οὐρίων (εἴτουν ἀνεμιαίων) γάμων, κατὰ τὴν μυθώδη τερατείαν ἀπαρείς. ἑκάστῳ μὲν γὰρ τῶν μνηστήρων ὑπισχνεῖτο τὸν γάμον ἡ Πηνελόπη, ταῖς δὲ ἀληθείαις οὐδενὸς γυνὴ γέγονε. μήτηρ δὲ μακροπτολέμου, ἤγουν τοῦ Τηλεμάχου. τῆλε γάρ τὸ μακρὰν, καὶ μάχη ὁ πόλεμος. ἐκ μὲν γὰρ Κίρκης, Τηλέγονος, ἐκ δὲ Πηνελόπης τῷ Οδυσσεῖ γενᾶται Τηλέμαχος. [Μαίης ἀντιπάτροιο θοὸν τέκες ἰθυντῆρα] Τὸ ἑξῆς ὦ Πηνελόπη, σὺ τέκες καὶ ἐγέννησας τὸν θοὸν καὶ ταχὺν ἰθυντῆρα, καὶ ποιμένα τῆς Αμαλθείας, τῆς μαίας καὶ τῆς τροφοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ἀντιπάτρου, καὶ τοῦ ἐναντιωθέντος τῷ ἰδίῳ πατρὶ, τῷ Κρόνῳ δηλαδὴ, ἤγουν τὸν Πᾶνα. οὕτω γὰρ φησιν ἀνεῖσθαι Πανὶ τὴν τῶν ποιμνίων ἐφορείαν: ἀπὸ δὲ μόνης τῆς Αμαλθείας συννοεῖν δεῖ καὶ πᾶν θρέμμα. τινὲς δὲ τὸ ἀντιπάτρου, ἐκ τοῦ ἀντὶ πέτρας γεγενῆσθαι φασὶν ἵν' ᾖ, ἀντίπετρος ὁ Ζεὺς, ἀνθ' οὗ δηλονότι πέτρα ἐδόθη τῷ Κρόνῳ, ζητοῦντι τὸν Δία βρέφος ἔτι ὄντα καταπιεῖν. ὡς δὲ παιδοφάγος ὁ Κρόνος, καὶ ὡς λίθον ἀντὶ τοῦ Διὸς καταπέπωκεν ὑπὸ τῆς Ρέας ἀπατηθεὶς, καὶ ὡς ἐκτεθείη ὁ Ζεὺς, καὶ ὑπ' Αμαλθείας αἰγὸς μαιωθείη, δῆλον ἐκ τῶν ἱστοριῶν, καὶ οὐ δεῖ λεπτομερῶς τὰ περὶ αὐτῶν ἀκριβώσασθαι. [Ουχὶ κεράσταν, ὅν ποτε θρέψατο ταυροπάτωρ. Επειδὴ οὐ κυριωνομικῶς, εἶπε τὸν Πᾶνα. ἀλλὰ ἰθυντῆρα τῶν θρεμμάτων, ἣν δὲ καὶ Κο-

μάτας

Digitized by Google

μάτας ποιμένων ἐπίσημος, ὡς φιλόθεος ἢ φιλόμουσος, ποιεῖται διαστολὴν, καὶ φησίν. Οὐχὶ τὸν Κομάταν λέγω τὸν κεράσταν, τουτέστι, τὸν ποιμένα τῶν κερασφόρων ζώων. οὐ γὰρ αὐτὸ ἦν κεράστης, ἤγουν κερασφόρος. ὃν ποτ᾽ ἐθρέψατο μέλισσα, ἥν φησι ταυροπάτορα, τὴν ἔχουσαν δηλαδὴ τὸν ταῦρον πατέρα. γένεσθαι γὰρ ταῖς μελίσσαις ἀρχὴ σήψις βοείων κρεῶν ἱστόρηται. δὲ περὶ τοῦ Κομάτα τούτου, ὡς ποιμὴν ὢν, καθ᾽ ἑκάστην ταῖς μούσαις ἐκ τῶν θρεμμάτων ἔθυεν. ἐφ᾽ ᾧ δυσχεράνας ὁ δεσπότης αὐτοῦ, κατέκλεισεν αὐτὸν ἐν ξυλίνῃ λάρνακι, μούσαις ἐπιτρέψας τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν, ἃς ὑπερβαλλόντως ἐσέβετο. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀνοίξας τὴν λάρνακα, ζῶντά τε τὸν Κομάταν εὑρίσκει, καὶ κηρία μέλιτος, οἷς περιεσώσατο τὴν ζωήν. [Αλλ᾽ ἀπέλειπες, οὗ αἶθε πάρος φρένα τέρμα σάκους] Οὐχὶ τὸν Κομάταν οὖν (φησὶ) λέγω· ἀλλὰ τὸν Πᾶνα, ὃν ἀπὸ σοῦ ἡμῖν ἔλιπες, ἀντὶ τοῦ, ὃν γεννηθέντα σοι, δέδωκας ἡμῖν. τὸ δὲ λέγειν ὡς καὶ Κομάτας Πηνελόπης υἱὸς, μὴ καὶ ταῖς ἀληθείαις ἀνάμορστον εἴη, σκοπεῖν ἄξιον Πηνελόπη μὲν γὰρ εἰς Ἰθάκην, Κομάτας δὲ Σικελός· καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν· ὁ δὲ, ἐπὶ τῶν Ρωμαΐων. μεταξὺ δὲ τοῖν τόποιν καὶ χρόνοιν τούτοιν χάσμα μέγα ἐστήρικται. οὗ Πανὸς αἶθε καὶ ἔφλεγε καὶ ἀνῆπτε τὴν φρένα καὶ τὴν ψυχὴν τέρμα σάκους. οὐχὶ μεταληπτικῶς γυνή τις Ἶτις καλουμένη, ὁμωνύμως τῇ ἴτυϊ τῷ τέρματι τοῦ σάκους· ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ἴτυς, τουτέστιν ἡ ἀσπὶς, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον. μᾶλλον δὲ ἀπὸ μόνης τῆς ἀσπίδος, καὶ πᾶν ὅπλον, ἵν᾽ ᾖ ἡ ἔννοια, ὅτι ἔρωτα εἶχε τῶν ὅπλων, ἤγουν τῶν πολεμικῶν ἔργων. ἱστόρηται γὰρ ὁ Πὰν συστρατεῦσαι τῷ Διονύσῳ παρ᾽ Ἰνδοὺς, καὶ ἔργα ποιῆσαι πολεμικά. τὸ δὲ πάρος, ἤγουν πρότερον οὐκ ἐναντιοῦται τῷ γόγγῳ, οὐ γὰρ ἀεὶ ὁ Πὰν περὶ τὰ πολεμικὰ ἠσχολῆσθαι ἱστόρηται, ἀλλ᾽ ὅτε ὁ Διόνυσος κατὰ τῆς Ασίας ἐστράτευσεν. [Οὗ ὄνομ᾽ ὅλον δίζων] ἤγουν, οὗ ὄνομα ὅλον δίζων, τουτέστιν ἐκ δύο ζώων σύνθετον. τὰ μὲν γὰρ κάτω ὁ Πὰν τράγος, τὰ δ᾽ ἄνω, ἄνθρωπος. λαμβάνει δὲ ἐνταῦθα τὸ ὄνομα ἀντὶ εἴδους τοῦ Πανός. οὐ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ Πανὸς δίζων, ἀλλὰ τὸ εἶδος. [Ος τᾶς μέροπος πόθον κούρας γηρυόνης αἶθεν. Ος ἦθε καὶ ἀνῆπτε πόθον καὶ ἔρωτα ἕνεκεν τῆς κόρης, ἤγουν τῆς σύριγγος. οὐ γυναικός τινος, ὥς φασι, κατὰ

μετάληψιν, ἀλλὰ τοῦ ἐμπνευστοῦ ὀργάνου. κόρην δέ φησι διὰ τὸ τερπνὸν καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς μαλθακὸν καὶ φιλοτήτων ἐπαγωγόν. οὗ χάριν καὶ ἐπιφέρει, μέροπος γηρυόνης. τουτέστι, μεμερισμένης κατὰ τὴν ὄπα. εἰ γὰρ μονόφθογγος, εἴτουν μονόφωνος, ἦν ἡ σύριγξ. ἦν ἀνάρμοστος, καὶ μηδὲ ψυχὴν ἀνθρωπίνην κηλεῖν οἷα τε. ἡ γὰρ ψυχὴ ἐξ ἁρμονιῶν συνέστηκε, καὶ ἐκ μόνων τῶν συγγενῶν ἁρμονικῶν κηλεῖσθαι πέφυκεν. ἁρμονία δέ ἐστι πολυμιγέων καὶ δίχα φρονεόντων ἕνωσις. τὸ δὲ γηρυόνης, ἀντὶ τοῦ φωνητικῆς, ἀπὸ τοῦ γῆρυς ἡ φωνή. ὑστερόφωνα δὲ ἠχοῦς καὶ θυγατέρας φωνῆς ὡς ἀργά μοι παρέδραμε. [Τᾶς ἀνεμώδεος] ἤγουν, τῆς ἐμπνευστῆς, ἐμπνευστὸν γὰρ ἡ Σύριγξ. [Ος μοισα λιγὺ πάξεν ἰοστεφάνῳ] Ος, ἤγουν ὁ Παν τῇ Μούσῃ τῇ Καλλιόπῃ, μᾶλλον δὲ τῇ Μελπομένῃ (καὶ πάσας διὰ τοῦ ἑνικοῦ αἰνίττεται ὀνόματος) πῆξε καὶ κατεσκεύασε λιγὺ καὶ ὀξύφωνον ἕλκος, καὶ Σύριγγα κατὰ μετάληψιν. καὶ γὰρ ἡ σύριγξ οὐ μόνον τὸ ἐμπνευστὸν ὄργανον τὸ ποιμενικὸν σημαίνει, ἀλλὰ καὶ τὸ διὰ βεβρωμένον ἕλκος τὸ μοτοῦ δεόμενον. ἀντὶ γοῦν τοῦ ἑτέρου σημαινομένου τῆς σύριγγος, ἤγουν τοῦ ὀργάνου, τὸ ἕλκους παρείληθεν. ὅπερ ἐστὶ μετάληψις. Ἰοστεφάνῳ δὲ μούσῃ, ὡς θηλείᾳ θεᾷ. θηλείαις γὰρ πρέπον στεφάνος. τὸ δὲ λέγειν μοῦσαν ἰοστέφανον τὸ ἔαρ, οὔ μοι δοκεῖ λόγου ἔχεσθαι. [Ελκος ἄγαλμα πόθοιο πυροσφαράγου] ἐστὶ δὲ ἡ σύριγξ, ἄγαλμα, ἤγουν, τρέψις καὶ παροξυσμὸς τοῦ πόθου τοῦ ἐγκαρδίου. ὃν πυροσφαράγον λέγει, ὡς ἐν τῷ πυρὶ τῆς καρδιακῆς θέρμης σπαραπτόμενον, καὶ ἀναφλεγόμενον. εἰδέναι δὲ ἄξιον ὡς ὑποδοχὴν τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, λέγω δὴ λόγου, θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας, τρεῖς σωματικὰς ἀρχὰς κυριωτάτας ἡ φύσις ἐδημιούργησεν. ἐγκέφαλον μὲν, εἰς ὑποδοχὴν τοῦ λογιστικοῦ. καρδίαν δὲ τοῦ θυμοειδοῦς. ἧπαρ δὲ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ. ἀρχὴ δὲ πάλιν αὐτῶν ἡ καρδίαν διὸ καὶ ἀπαθεστάτη. Τοίνυν εἰ καὶ ἐγκάρδιον τις τὸν πόθον ἐρεῖ, οὐχ ἁμάρτῃ τοῦ δέοντος, διὰ τὸ καὶ ἥπατος εἶναι τὴν καρδίαν ἀρχήν. [Ος σβέσεν ἀνορέαν ἰσανδέα] Ος ἤγουν, ὁ Παν, ἔσβεσε τὴν Περσικὴν ἀγερωχίαν, ὅτε συνεστρατήγει τῷ Διονύσῳ: ἣν καὶ ἰσανδέα (ἤγουν ὁμώνυμον) φησὶ τοῦ παπποφόνου τοῦ Περσέως δηλαδή. ἀπὸ γὰρ Περσέως, Πέρσης ἐξ οὗ τὸ Περσῶν γένος. Παπποφόνος

φόνος

Digitized by Google

φόνος δὲ ὁ Περσεὺς, καθὼς ἱϛορεῖ καὶ Λυκόφρον. τὸν γὰρ πάππον Ακρίσιον, μετὰ τὸν κατὰ Γοργόνος ἄθλον ἀπέκτεινε καὶ ἀφείλετο, ἀπὸ κοινοῦ, τὴν ἠνορέαν, καὶ τὴν Περσικὴν ἀλαζονείαν ὑπὸ τῆς Τυρείας. ἤγουν τῆς Ευρώπης μετωνυμικῶς. ἐν γὰρ τῇ Τύρῳ τῇ Ευρώπῃ ὁ Ζεὺς ἐμίγη. [Ω τόδε τυφλοφόρων] ᾧ τινι Πανὶ τὸ πᾶμα καὶ κτῆμα τόδε τῶν τυφλοφόρων, ἤγουν τῶν ποιμένων, κατὰ μετάληψιν, τουτέϛι πηροφόρων, καὶ σακκοφόρων (πηροφόρος γὰρ καὶ ὁ τυφλοφόρος) τὸ ἐρατὸν καὶ ἐπιθυμητὸν κατὰ ψυχήν: ὁ ΠΑΡΙΣ. ἤγουν ὁ Θεόκριτος, κατὰ μετάληψιν, (διὰ τὸ καὶ τὸν Πριαμίδην Πάριν κρῖναι τὰς τρεῖς θεὰς περὶ τοῦ μήλου, καὶ τῆς εἴδους. καὶ δύνασθαι καλεῖσθαι Θεόκριτον) δ' ἔτο καὶ ἀνέθηκεν ὁ Σιμιχίδης, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σιμίχου. εἶτα πρὸς αὐτὸν τὸν Πᾶνα προσφώνημα. [Ω βροτοβᾶμον ϛάτας] Ω Πὰν βροτοβᾶμον, ἤγουν πετροβᾶμον (ἐκ πετρῶν γὰρ οἱ βροτοὶ, κατὰ τὸν Παλαιὸν κρίτον) οἶϛρε καὶ ἔρως τῆς Νυμφάλης τῆς ϛήτης καὶ γυναικὸς, τῆς δ' ἔτας καὶ Λυδῆς. Κλωποπάτορ τ' ἀπάτορ] ἤγουν, Ερμοῦ τοῦ κλέπτου υἱε κατά τινας γὰρ πάλιν Ερμοῦ παῖς ὁ Πάν. ἀπάτορ, ἤγουν, πολυπάτορ. ἐκ πολλῶν γὰρ τῶν μνηϛήρων γεγένηται. [Λαρνακόγυιε] ἤγουν, χηλόπου, κατὰ μετάληψιν (χηλὸς γὰρ τὸ κιβώτιον, καὶ ἡ λάρναξ. καὶ χηλὴ ὁ ὄνυξ) χαίροις ἡδὺ, μελίζοις ἐν τῇ σύριγγι τῇ ἔλλοπι καὶ τῇ ἀφώνῳ. τῇ ἐλλειπομένῃ δηλαδὴ ὀπὸς καὶ φωνῆς. αὐτὴ γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἡ σύριγξ, μὴ ἐμπνεομένη πρός τινος, ἄφωνός ἐϛι. [τῇ κόρῃ] πάλιν, καθὼς εἶπον, διὰ τὸ τερπνὸν καὶ ἐπαγωγὸν [τῇ Καλλιόπῃ] καὶ καλλίϛην ἐχούσῃ ὄπα, ἐπὰν ἐμπνέηται. [τῇ Νηλεύϛῳ] καὶ ἀθεάτῳ. ἀπὸ τοῦ νη ϛερητικοῦ μορίου, καὶ τοῦ λάω, τὸ βλέπω: ἀθέατον γὰρ τὸ ἀπήχημα. ἢ νηλεύϛω, τῇ ἀλιθοβολήτῳ, ἤγουν ἀθανάτῳ. ἀπὸ τοῦ νη ϛερητικοῦ, καὶ τοῦ λεύω τὸ λιθοβολῶ. Ο λόγος γὰρ οὐ λιθάζεται.

Ita ſua lingua Pediaſimus; quæ ſic ad verbum interpretatur Bartholomæus Souerus Mathematices & omnis eruditionis peritiſſimus.

Digitized by Google

„ Sapientiſſimi Cartophilaci primæ Iuſtianæ ac totius Bul-
„ gariæ Præſidis, IOANNIS PEDIASIMI
„ explicatio ad Theocriti Syringam.

„ IVſtum quidem eſſet, non ſimpliciter quæ veritati con-
„ ſona videntur (inueſtigabilis enim eſt veritas) ſed quæ
„ mihi contigerunt veritatis accepta ad veſtram petitio-
„ nem dicere. erant vero quæ mihi videntur, veritatis ali-
„ quid ineſſe Theocriti Syringi, ænigmati quidem ſimile
„ propter metalepſium frequentiam, & propter hiſtorias
„ obiter commemoratas, ac reliquam conſtructionem; &
„ hæc quidem non ſecundum Atticam conſuetudinem,
„ *ideſt, multis verbis*, ſed quædam attingens, quæ rem di-
„ lucidiorem faciunt. Ita autem ſe habet eius explicatio;
„ vt mihi quidem videtur.

„ *Syrinx nomen habes, pſallunt vero te metra Sophiæ.*]

„ Primus verſus conciſum habet ſenſum; eſt enim inſcriptio
„ Syringis, & ad Syringem eſt ſermo poetæ dicentis; Quod
„ tibi nomen eſt? Syrinx. hoc eſt: Syrinx quidem vocaris
„ iuxta nomen reliquarum Syringum, canit vero te, id eſt
„ pſallit, non harmonica pars ſapientiæ, id eſt muſicæ, ſed
„ metrica: non enim inſpiratur ipſa Syrinx, vt cantus ha-
„ beat; ſed menſuratur pulcherrimo omnium metro dacty-
„ lico; vel aliter, Canit te non ſenſibilis inſpiratio oris, ſed
„ metra ſapientiæ: ſed ipſa ſapientia periphraſtice. Deinde
„ extendit ſermonem ſuum ad Penelopem, Vlyſſis coniu-
„ gem: quum enim Pani Syringen ſacrarint, Panis vero
„ mater Penelope iuxta fabulam; hinc ſermonem orditur,
„ atque ait,

„ *Neminis vxor, procul bellantis vero mater.*]

„ O vxor & coniunx Neminis, id eſt, Vlyſſis; hoc enim il-
„ le ſibi nomen vſurpauit, quum poſt euerſionem Troiæ

na-

nauigans in Cyclopem Polyphemum incidit, quem exccæcauit. vel: Neminis procorum coniux, vt & domeſtice ſe habeat oratio: Penelopes enim & procorum ex ventoſis nuptijs ſecundum fabuloſa portenta Pan ſatus fuit; nam vnicuique procorum Nuptias pollicebatur Penelope, re autem vera nullius fuit vxor. mater vero procul bellantis, ideſt, Telemachi; nam τῆλε *procul*, & μάχη *bellum* ſignificat; ex Circe enim Telegonus, ex Penelope vero ipſi Vlyſſi natus eſt Telemachus.

Nutricis antipatris celerem peperiſti rectorem] Hic ordo, O Penelope, tu peperiſti ac genuiſti velocem ac celerem rectorem ac paſtorem Amalthеæ, nutricis atque altricis Iouis antipatri, ideſt aduerſantis proprio patri Saturno, nempe Pana; aiunt enim Pani commiſſam eſſe gregum tutelam; & ſola vero Amalthea omne pecus intelligendum eſt. Quidam antipatrum ex ἀντὶ πέτρας fieri aiunt, vt ſic ἀντίπετρος Iuppiter, cuius ſcilicet loco petra data eſt Saturno quærenti Iouem, quum adhuc infans eſſet, abſorbere. Qua vero ratione filiorum vorator fuerit Saturnus, & quomodo lapidem loco Iouis deuorauerit a Rhea deceptus, vt tandem Iuppiter expoſitus, & ab Amalthea capra nutritus fuerit, conſtat ex hiſtorijs: neq; operæ precium eſt hæc minutatim perſequi.

Neque Ceraſtem, quem aliquando nutrijt tauropater] Poſtquam non proprio nomine non Pana dixit, ſed rectorem pecorum. Erat autem Comatus inter paſtores inſignis, vt deorum aut Muſarum amicus, facit diaſtolem, & ait: Neque Comaten dico Ceraſtan, id eſt, paſtorem cornigerorum animalium: non enim ipſe erat Ceraſtas, id eſt Corniger; quem aliquando nutriuit apis, quam vocant Tauropatora, ſcilicet tauro patre genitam; oriuntur enim apes ex putrefactione carnis bubulæ. Narratur vero de hoc Comata, quod quum paſtor eſſet, vnicui-

cui-

cuique Muſarum ex pecudibus vnam immolauit; quod factum ægreferens ipſius dominus, incluſit illum in arca lignea, Muſis committens ipſius ſalutem, quas ſummo cultu veneratus fuerat: poſt aliquod tempus quum arcam aperuiſſet viuentem reperit Comatan, ac fauos mellis, quibus vitam ſeruarat.

Sed reliquiſti eum, cuius torruit aliquando mentem extremitas Scuti.]

Neque igitur inquit, Comatan dico, ſed Panem; quem a te nobis reliquiſti, pro eo quod eſt, quem ad te genitum nobis dediſti. Dicere vero quod Comatas Penelopes filius fuerit, num veritati conſonum ſit, inueſtigatione dignum eſt. Penelopes quidem Ithacenſis, Comatas Siculus fuit. & illa quidem Troianis hic autem Romanis vixit temporibus: at vero inter hæc duo loca atque tempora magnus hiatus intercedit. Cuius, Panis, incendit & vſſit atque inflammauit mentem atque animum extremitas ſcuti. Neque vero hic metaleptice accipitur mulier quæpiam vocata Itys homonyma voci Itys, quæ extremitatem ſcuti ſignificat; ſed ipſa itys, ſeu extremitas ſcuti, id eſt ſcutum, ex parte totum; potius vero ex ſolo ſcuto, & tota armatura, vt ſit hic ſenſus, qui amorem habuit armorum, id eſt, rei militaris. Dicitur etiam Pan cum Baccho aduerſus Indos pugnaſſe, ac opera militaria patraſſe. Vox vero πάρος, ideſt *prius* aut *quondam* additur; quoniam non ſemper Pan in rebus bellicis ſe ſe exercuiſſe narratur, ſed quando Bacchus in Aſiam exercitum duxit.

Cuius nomen totum geminum]

Id eſt, cuius nomen Pan totum, geminum, ideſt, ex duobus animalibus compoſitum, inferne enim Pan eſt caper, ſuperne autem homo. Accipit vero hic nomen pro ſpecie Panis, non enim Panis nomen geminum eſt, ſed ſpecies.

Qui

Qui variæ vocis deſiderium puellæ incendit]

Qui accendit deſiderium & amorem gratia puellæ, ideſt, Syringis, non mulieris alicuius, vt aiunt, per metalepſim, ſed inſpirabilis inſtrumenti: puellam vero dicit propter iucunditatem & mollitiem voluptatis, & amicitiæ blanditiem; cuius gratia etiam infert, variæ vocis, vocalis, id eſt diuerſæ quo ad vocem. Si enim monophthongus, ideſt, vnius vocis eſſet Syrinx, eſſet inconcinna, neque hominum animos demulcere poſſet. Anima enim ex harmonijs compoſita eſt, ideoque ſolis concentibus congeneis afficitur; harmonia autem eſt multimiſtorum ac diſſentientium vnio. Γηρυόνης vero, loco vocalis a γῆρυς, quæ vocem ſignificat. Quæ vero ad Echo vocis filiam poſteriora repetentem attinent, tanquam otioſa tranſcurro.

Ventoſæ]

id eſt, inſpirabilis; inſpirabilis enim eſt Syrinx.

Qui muſæ canorum compegit violis coronatæ]

Qui, id eſt, Pan, muſæ Calliope, vel potius Melpomene (omnes vero vnico nomine innuit) compegit atque parauit canorum atque acuti ſonum vlcus, Syringa videlicet per metalepſim; etenim Syrinx non ſolum inſpirabile inſtrumentum paſtoritium ſignificat, ſed etiam exedens vlcus penicillo vulnerario indigens; loco igitur alterius quod Syringa ſignificat, id eſt organum, vlcus accepit; quod quidem eſt metalepſis. *Violis coronatæ muſæ.* Deam enim fœminam fœminea decet corona. Quod vero per muſam violis coronatam ver intelligatur, non mihi videtur rationi conſonum eſſe.

Vlcus delectamentum deſiderij ignei]

Eſt vero Syrinx ἄγαλμα, id eſt delectatio atque incitatio deſiderij, quod in corde exiſtit: ſed πυροσφαράγον dicit, quaſi in igne cordialis caloris accenſum. Cognitu vero

di-

Digitized by Google

,, dignum eſt, quo pacto natura ſedem ac receptaculum
,, trium animæ partium, dico quidem rationis,iræ,& concu-
,, piſcentiæ; quæ tria ſunt corporis maxime propria princi-
,, pia, architecta ita fuerit. Cerebrum quidem ad recepta-
,, culum rationalis, cor autem iraſcibilis,hepar vero concu-
,, piſcibilis. Rurſus principium ipſorum Cor eſt; ideo ma-
,, xime paſſione carens. Igitur ſi quis in corde deſiderium
,, reſidere dixerit, a vero non aberrauerit, eo quod etiam
,, hepatis principium ſit Cor.

,, *Qui extinxit virtutem cognominem*]

,, Qui, nempe Pan,extinxit Perſarum ſuperbiam, quando
,, militauit cum Baccho, quam & ἰσανδέα, id eſt, homony-
,, mam,ſeu eiuſdem nominis dicit, auicidæ, Perſei ſcilicet:
,, nam a Perſeo Perſa, ex quo Perſarum genus originem
,, traxit. Auicida vero dicitur Perſeus,vt narrat etiam Ly-
,, cophron; nam Auum Acriſium poſt certamen contra
,, Gorgonem interfecit;ac ſuſtulit virtutem ac Perſicam ar-
,, rogantiam a Tyria, ideſt Europa metonymice; nam in
,, Tyro Iuppiter Europæ concubuit.

,, *Cui hunc peras portantium*]

,, Cui, Pani, theſaurum ac poſſeſſionem τυφλοφόρων, id eſt
,, paſtorum per metalepſin, nempe qui peras ac ſaccos fe-
,, runt. (nam πηροφόρος idem qui & τυφλοφόρος) amatum at-
,, que optatum ex animo. Paris,ideſt, Theocritus per me-
,, talepſin, (nam quum Paris Priami filius iudicauerit tres
,, Deas circa pomum ac diſcordiam, vocari poterat Theo-
,, critus) poſuit ac ſuſpendit Simichidas, filius Simichi.
,, Deinde conuertitur ad ipſum Panem ſermo. *O mortalium*
,, *calcator*. O Pan mortalium calcator,ſcilicet lapidum cal-
,, cator (nam ex lapidibus mortales ſecundum veterem fa-
,, bulam) furor atque amator Omphales mulieris Lydiæ.

,, *Fure patre nate, & patre carens*]

,, Scilicet, Mercurij furis fili.nam ſecundum quoſdam Mer-

curij

Digitized by Google

curij filius fuit Pan, carens patre, ideſt multos patres habens; nam ex multis procis genitus eſt.

Capſimembris.]

ideſt, Solidungule, per metalepſin (nam χηλὸς arcam ſignificat, vt ex λάρναξ: & χηλὴ vngulam) Læteris ſuauiter & cantes Fiſtula voce carenti, ac muta puella, nempe ἐλλειπόμενῃ ὀπῶς καὶ φωνῆς, voce ac ſono deſtituta. Ipſa enim ſecundum ſeipſam Fiſtula a nemine inſpirata, muta eſt. *Puellæ* rurſus, ob delectationem ac perſuaſionem, vt ſupra iam dictum eſt. *Calliope* nempe, pulcherrimam habenti vocem quum inſpiratur. Νηλέυστῳ, ideſt inuiſibili, a *νη* particula priuatiua, & λάω, quod *video.* ſignificat: inuiſibilis enim ſonus eſt. Vel: νηλεύστῳ, ſcilicet a λιθοβολήτῳ, ideſt, ex lapidibus iactis non prognatæ, nempe immortali, a *νη* priuatiuo, & λεύω *lapides iacio*. Sermo enim non lapidatur.

Allata Pediaſimi explicatio perpenditur. Cap. III.

NOs autem vt vltro confitemur ab hoc viro ſenſum literalem huius Idyllij multis in locis argute acuteque ſatis explicatum fuiſſe; a quo plerique omnes Latinorum interpretum ſuas gloſſas deſumpſerunt; ita nihil prorſus de ſenſu myſtico, qui Theocrito præcipuus fuit, nobis propoſuit vir oculatus, quem tamen interpretes maxime reſpicere debent; quum ille primario fuerit inſtitutus ab autore poematij, quandoquidem Theocritus in ſuis alijs fere omnibus poematibus res ſerias ſub metaphora tractaſſe videtur. Nec eſt veriſimile in hoc pulcherrimo & artificioſiſſino Idyllio ſapientiſſimum poetam ludicra ſolum tractaſſe, fabulasque meras inutiliter conſarcinaſſe. Sed & primus huius poematij verſiculus,

Digitized by Google

quo dicitur hanc Syringam inflari metris ſapientiæ, non autem puro flatu aeris, apertiſſime probat autorem in hoc epigrammate formando ſenſum myſticum habuiſſe de re ſeria; quæ decet virum ſapientem ac Philoſophum; non autem reſpexiſſe fabuloſas ac ludicras hiſtorias; quæ ad eruditum defunctorie virum, ac merum Philologum attinent. Nec etiam illud probare valemus, quod Pediaſimus ſectatus Platonis doctrinam in Timæo ponentis concupiſcibilem animæ partem in hepate, conſtituat in corde reſidere deſiderium Amoris, eo quod hepatis principium ſit cor; quia Platonicis hepar eſt principium animalis, & ſpeciatim facultatis concupiſcibilis, ad cordis differentiam, quod ab ijs ponitur ſedes vnius facultatis iraſcibilis, provt a concupiſcibili, & a rationali contradiſtinguitur; quarum illam in hepate ſolo, & hanc in ſolo cerebro contineri conſtituunt; qua de re non inelegantem olim vulgauit Ioſephus Licetus Parens meus dialogum Italico ſermone *Della nobiltà de' principali membri dell'Huomo.* vbi Platonis opinionem a Galeno, & Medicis collaudatam illuſtrat, & ampliat.

Secunda Fiſtulæ Theocriteæ declaratio a Vito Vuinſemio propoſita. Cap. IV.

POſt Pediaſimum Græcum Latinus ſcriptor Vuinſemius ita Syringam Theocriti declarauit, inquiens,
» Totum hoc idyllium eſt ænigmaticum, propter cre-
» bras metalepſes ruſticas, & breuiſſimas tantum al-
» luſiones ad hiſtorias ac fabulas, ob ſententias conciſas, &
» conſtructiones mutilas. Atque apparet poetam ſtudio ſic
» luſiſſe, vt Grammaticis quaſi crucem hic figeret: Eſt autem
» nihil aliud quam epigramma (ideſt, titulus, ſiue inſcriptio)
» Syringis, ſeu Fiſtulæ ruſticæ, conſecratæ Pani Paſtorum
deo;

Digitized by Google

deo;quaſi poeta dicat: Ego iam opere meo ad finem perducto, Fiſtulam dedicabo Pani, gratias agens pro labore feliciter peracto. Hæc eſt ſumma idyllij. Sunt autem initio duæ apoſtrophæ, prior ad ipſam Syringa, altera ad Penelopen, ex qua Pana fabulantur eſſe natum. Mira autem hic eſt fabularum & obſcurarum alluſionum varietas; quam de induſtria captauit poeta, vt noua atque admirabilis eſſet epigrammatis forma; & ingenia inquirendi ſtudio excitarentur. Neque, ſicut in alijs, numerorum ratio eadem eſt,ſed ſubinde mutatur,vt videbimus. Et quia Pani conſecratur Fiſtula, deque eius natiuitate hic fit mentio,ea nobis fabula exponenda eſt. Penelope, quum apud Patrem Icarium adhuc in patria Lacedæmone viueret; & in montem Taygetum ad inſpicienda patris pecora egreſſa eſſet; conſpecta a Mercurio,& adamata, atque appetita dicitur; qumque ea alio modo potiri non poſſet, in hircum ſe ipſum transformauit; atque ita ſub ſpecie hirci cum ea ludens, & admiſſus,ex ea genuit Pana, capite cornuto, barba & pedibus hircinis: Quem illa furtim natum in vicinam Arcadiam ablegauit; vbi deinde & præcipuo honore cultus eſt. Alij ipſum ex promiſcuo procorum concubitu, abſente Vlyſſe conceptum ferunt, & inde Pana dictum; Vnde & ſine patre natum ipſum Theocritus ait. Porro Pan Baccho ſocius expeditionis in Indiam fuiſſe dicitur; & Athenienſibus ope ſua peperiſſe victoriam contra Perſas, in campo Marathonio; vbi quum Miltiades cum hoſte congreſſurus eſſet,Pan exercitui Græcorum maiore quam humana ſtatura præijſſe dicitur; & nouo atque horribili ſono inflatæ conchæ hoſtibus terrorem incuſſiſſe, vnde ſubiti terrores & tumultus, quorum neque cauſa, neque autores ſatis apparerent, poſtea prouerbiali figura Panici metus dicti ſunt. Ferunt autem eum aliquando irritaſſe Cupidinem,cuius impulſu cœpit amare Syringen puellam,

„ quæ ab ipſo toto animo abhorrebat; quumque eam fu-
„ gientem perſequeretur, & puella ad Ladonem Arcadiæ
„ Amnem perueniſſet, ibique & curſu fatigata eſſet, & a flu-
„ mine detineretur, Nympharum opem implorauit; quarum
„ commiſerationem in calamum paluſtrem transformata di-
„ citur: quem locum quum Pan ſubinde frequentaret, & ca-
„ lamos motu ventorum ſuauem ſibilum edere animaduer-
„ teret; ea occaſione, & memoria prioris amoris motus, ex
„ illis ſibi Fiſtulam compegit; quæ a nomine puellæ Syrinx
„ appellata fuit. Et hic Pani Syrinx vt organum gratum
„ conſecratur.

Ver. 1. „ *Syrinx nomen habes, inſpirant autem te metra ſapientiæ*] ideſt,
„ doctrina ſapientiæ numeris incluſa, hoc genere inſtrumen-
„ ti muſici, vel carmine bucolico hominibus traditur.

Ver. 2. „ *Neminis coniunx*] ideſt, O Penelope vxor Vlyſſis; qui quum
„ in antro Cyclopis captus teneretur, fraudem ſtruens, Ne-
„ minem ſe vocari dixit. *Mater ex longinquo pugnantis*, ſeu,
„ *longi Ptolomæi*, ideſt Telemachi; quæ vox idem ſignificat.
„ Telemachus enim filius Vlyſſis ex Penelope.

Ver. 3. „ *Nutricis eius*] ideſt, capræ Amaltheæ, quæ Iouem infantem
„ in monte Dictæo fertur aluiſſe; cuius poſtea cornu Iuppi-
„ ter affluenti omnium rerum bonarum copia compleuiſſe
„ dicitur; idque κέρας ἀμαλθείας (ideſt, copiæ cornu) prouer-
„ biali figura vocatum eſt. Per Amaltheam autem intellige
„ totam ſpeciem, ideſt, peperiſti actorem, ſeu ducem capra-
„ rum, ideſt, Pana.
„ *Αντιπάτροιο*] ideſt, qui aduerſatus fuit, vel ſe oppoſuit pa-
„ tri, ideſt Iouis, qui patrem Saturnum regno expulit. Vir-
„ gilius 8. Aeneid.
„ *Primus ab æthereo venit Saturnus Olympo,*
„ *Arma Iouis fugiens, & regnis exul ademptis.* &c.
„ Et Claudianus de Raptu Proſerp. Lib. 1.
„ ———— *patefacta ciebo*

Tar-

Tartara, Saturni veteres laxabo cathenas.

Alij legunt, ἀντιπέτροιο, ideſt, Iouis, pro quo, Saturno ſaxum deuorandum mater obiecit, quum ille liberos mox natos deuoraret.

Hucvſque hactenus habuimus tria hexametra dactylica, acatalectica, ideſt, integra: ſequuntur iam duo hexametra dactylica catalectica, quibus vna in fine ſyllaba deeſt. vt diſcernat vero Pana a Siculo Comata (qui & ipſe celebris fuit inter paſtores caprarios) ideo hæc ſubijcit.

Non Ceraſten] ideſt, non illum dico, nempe Comaten. Ver.4.

Sed reliquiſti eum] ſcilicet a te genitum, o Penelope, id eſt, Ver.5. non dico Comaten, quem olim in arca incluſum aluerunt apes; quæ quum interierunt, ex tauri interfecti putreſcente corpore reparari ſolent; vt eſt in fine 4. Georgic. Virg. vnde a tauro patre genitas dicit. Significat autem Ceraſtes ſeu cornutum, ſeu cincinnatum, ideſt comaten. Quomodo vero Comates quum ab impio & crudeli hero in arca, vt fame periret, concluſus eſſet, ab apibus Nympharum beneficio nutritus, & conſeruatus ſit, id ſupra in Thalyſijs habuimus.

Cuius mentem torruit ambitus ſcuti] ideſt, qui ſtudio & amore rerum militarium incenſus fuit, qui miles & dux fuit belli; nam Pan Bacchi ſocius & particeps rerum geſtarum in expeditione indica dicitur fuiſſe. *Torruit*, incendit ſtudio & amore incenſum tenuit. *Ambitus ſcuti*, id eſt, ſcutum, hoc eſt, amor armorum & militiæ.

Sequuntur ſextus & ſeptimus verſus, qui ambo ſunt pentametri dactylici acatalectici, ideſt, integri, non tamen ſicut pentametri elegiaci, ſed vt hexametri dactylici; quibus duo integra tempora deſunt, hoc eſt, vt verſus hexameter tantum quinque pedes habeat regulariter.

Cuius nomen totum geminum] ideſt, cuius forma duplex eſt, Ver. 6. & 7. nomine poſito pro forma; quia a forma rebus nomen im-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

ponitur. *Qui incendit amorem*] ideſt, qui incenſus fuit amore; eſt enim metallage mutatio generis.

Puellæ μέροπος] ſcilicet reddentis variam vocem Γηρυόνας, id eſt vocalis ſeu canoræ, a γῆρυς, quod vocem ſignificat. Ανεμώδεος, hoc eſt, ſeu ventoſæ, ſeu inſpirabilis, quia quum inſpiratur, linguæque & digitorum modulatio accedit, tunc illa vocum varia & dulcis harmonia efficitur. Eſt autem hæc ſententia: Qui Pan amauit Syringa puellam, quæ ipſum fugiens (vt ſupra dictum eſt) commiſeratione Nympharum in arundinem transformata fuit, vnde poſtea Pan calamos ſumpſit, ex quibus Syringa compegit, vt Virgilius:

Pan primus calamos cera coniungere plures
Inſtituit. &c.

Sequuntur octauus & nonus verſus; qui ſunt pentametri, dactylici, catalectici, ideſt, deficiente in fine tempore vno integro, hoc eſt, vel ſyllaba longa, vel breuibus duabus; id enim vere tempus longum eſt in verſu iuxta Græcorum Grammaticorum commenſurationem.

Ver. 8 & 9. *Qui Pan Muſa &c.*] ideſt, Pan primus gratificans Muſis compegit Fiſtulam ex pluribus calamis, vt ea eſſet lenimen Amoris, qui velut ignis conſumit. Quod autem *vlcus* pro Fiſtula ſumpſit, ea eſt metalepſis bucolica, ſeu ruſtica: nam Fiſtula ſignificat organum Muſicum, & *vlcus* ὕπελον, ſuppurulentum, ac difficulter curabile. Quum igitur nomen Syrinx vtrumque ſignificet, alterum pro altero, vlcus pro fiſtula, ſeu inſtrumento per commutationem alterius pro altero poni poteſt. Si cui libet de concha tortili & tubinata intelligere, qua pro tuba vtuntur, cuius inuentionem quoque Pani tribuunt, qui huius ſono ſubito pauore conſternatos hoſtes in præcipitem fugam egiſſe dicitur, cum eo quidem non pugnabo: ſed tunc minus quadrabit ad Amorem, dicit enim ἄγαλμα πόθοιο, ſeu ἔρωτος. πυρισφάραγος, ab igne laceratus, vel lacerans ſicut ignis, epitheton con-

conuenienſ Amori a σφαράττω, ideſt, *lacero*, *vellico*.
Decimum & vndecimum ſunt tetrametra, dactylica, acatalectica, ideſt integra, quibus in fine neque deſit quicquam, neque redundat. Et ſic videmus ſubinde verſibus tempora præcidi, vt breuiores fiant, ſicut fiſtula paulatim quaſi in pyramidis inuerſæ modum deſcendens anguſtior fit. Iam vero res geſtas Panis prædicat.

Qui extinxit &c.] ideſt, *qui Pan*, quum Athenienſes duce Miltiade cum Perſis eſſent dimicaturi in campo Marathonio, eo loco Græcis auxilium tulit, atque repreſſit ferociam Perſarum, qui nomen cognatum habent a Perſeo interfectore Aui; Perſeus enim Acriſium Argiuorum regem auum maternum, ob crudelitatem erga ſe, & matrem Danaen, interfecit. Ea fabula in fine quarti, & initio quinti libri Metamorphoſeon commemoratur.

Τυρίας τε ἀφείλετο] eſt hic comploſio vocalium ε & α non enim fit eliſio vtraque manente. Vocat autem *Tyriam*, ſcilicet terram ipſam Europam, nam Europa filia Agenoris regis Tyriorum, ea denominata dicitur. Alterum igitur nomen pro altero poſuit per metalepſin, quum & Tyria a patria ſua dicta fuerit Europa. Eſt igitur ſententia, Pan Perſarum ferociam repreſſit, eosque ex Europa expulit.

Ω τόδε τυφλοφόρων] Hæc ſunt duo dactylica tetrametra catalectica, vna breuiora proximis, ideſt, in fine integrum tempus illis deeſt, quominus iuſtos tetrametri numeros compleant; nam vt ſupra diximus, verſiculi paulatim decreſcunt, & ad breuitatem contrahuntur.

Paris] ideſt, Paſtor, metalepſis, nam & Paris paſtor fuiſſe dicitur, atque tunc eum iudicem formæ inter deas fuiſſe ferunt. Virgilius

——— *Amarunt Dij quoque ſyluas,*
Dardaniusque Paris &c.

Pa-

Paris Simichidas] ideſt, Paſtor Simichi filius, ſicut & ſupra ſe vocauit Simichidam; eſt enim periphraſis, ideſt, Theocritus: ϑέτο poſuit, conſecrauit Pani hunc theſaurum, ſeu hoc ornamentum: πᾶμα poſſeſſio, ſupra eſt, πεπάσθαι, de opibus Crœſi in Ergatinis, Idyll. 10. τυφλοφόρων, cœca ferentium; ſic enim vox ſonat; & eſt iterum mirabilis metalepſis; τυφλὸς enim cœcus, & πηρὸς cœcus; ſed πήρα peram ſignificat. Ipſe vero rurſum propter cognationem alterum pro altero poſuit. Eſt ergo hæc ſententia: Cui Pani paſtor Theocritus conſecrauit hanc Fiſtulam, theſaurum ſeu ornamentum paſtorum.

Ver. 14 Ψυχάν. ὦ βροτοβάμων] Hic vnus verſus eſt trimeter dactylicus, integer acatalecticus. *Animo* regitur, ob *amabilem* in verſu altero ſuperiore.

Βροτοβάμων] Hic verſus eſt metalepſis; βεῖτοὶ dicuntur homines, βῶ vado, inde βροτοβάμων, quaſi per homines gradiens: & tamen non de hominibus, verum de lapidibus & ſaxis loquitur, ex quibus humanum genus Deucalionis tempore conditum ac reparatum fabulantur; vnde hoc eſt Virgilij,

——— quo tempore primum
Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem
Vnde homines nati, durum genus &c.

Pan autem per ſcopulos & ſaxa ambulat, in ſolis montibus ac ſyluis degens; quare eum calcatorem hominum vocat, id eſt, lapidum; vnde humanum genus quum diluuio interijſſet, reparatum eſſe fabulantur. Bucolica metalepſis homo pro lapide vel ſaxo.

Ver. 15 Στύτας ὅις ρε δέτας] Hæc tria quæ ſequuntur ſunt dactylica trimetra, ſed catalectica, quibus vnum integrum tempus in fine præciſum eſt; nam vno ex genere carminis ſubinde in fine ſucciſo concinnatur hæc Syrinx.

Mulieris furor Lydæ] de amore Panos erga Omphalem reginam

nam Lydorum loquitur. Ouidius idem de Fauno refert „
2. Faſtorum. στήπη, vel στήπα mulier teſte Heſychio. δέτα, in- „
ter alia, pedica, vinculum: & ſupra in piſcatoribus λῆδα „
pro retibus, ſeu vinculis poſuit: eſt igitur metalepſis: quod „
autem hoc per η, alterum per υ ſcribitur, non obſtat; ma- „
net tamen alluſio pronunciationis. „
Ex fure patre] ideſt, filij furis, hoc eſt, Mercurij; quem fu- „ Ver.16
rem & furum præſidem poetæ faciunt; vnde ὀξύχειρ a „
Luciano dictus eſt. Quod autem & ἀπάτορα vocat, ideſt, „
patrecarentem, vult ſignificare incerto patre natum; nam „
Penelopem ex promiſcuo procorum concubitu Pana pe- „
periſſe dicunt. Alij ex procorum imaginatione Pana na- „
tum eſſe: Alij vnum ex Procis eloquentiorem illi patrem „
faciunt; qui ſermone Penelopen flexerit; quare eum „
Mercurium vocant. „
O Solidungule ſalue] Pana enim pedibus caprinis pingunt: „ Ver.17
eſtque hic rurſum obſcura & a procul petita metalepſis. „
λάρναξ, arca ſeu ciſta dicitur, ſicut ſupra in Thaliſijs ha- „
buimus: χηλὸς idem ſignificat; χηλὴ autem vngula, ſiue „
chela eſt; alterum igitur pro altero ſumpſit, nempe λάρ- „
νακα ἀντὶ χηλοῦ ἢ χηλῆς: quum igitur λαρνακόγυιον vocat, „
idem eſt ac ſi dicat, qui habet membra, ſeu pedes deſinen- „
tes in vngulas, vel pedes caprinos. „
Ἁδὺ μελίσδοις &c.] Sequuntur duo dimetra dactylica, aca- „ Ver.18
talectica, integra, ſiue Adonica. Nam Adonici carminis „
eadem eſt commenſuratio. „
Suauiter canas] Precatur ei vt ſuauiter faciat, quod illi vo- „
luptati eſt, quodve libenter facit. „
Voce carenti puellæ] ἔλλοπες piſces dicti, eo quod muti ſint; „ Ver.19
ſignificat igitur & hic mutum. *Puellæ*, ideſt Echo; quæ „
quum antea eſſet garrula, a Iunone hac pœna affecta eſ- „
ſe dicitur, vt iam muta ſit, neque vllam vocem prior ede- „
re poſſit; verum hoc ipſi relictum eſt, vt vltimas voces au- „

„ ditas iterare ac repetere poſſit. Iactat autem Pan apud
„ Lucianum amorem ſuum cum erga alias Nymphas, tum
„ præcipue erga Echo. Et conuenit hoc; quum enim in
„ ſolis ſcopulis ac ſyluis degat, non habet cui loquatur, aut
„ ἐπικωμάζοι, cum quo petulanter genio indulgeat præter
„ ſolam Echo; nemo enim audit, aut illi reſpondere poteſt.
„ Ouid. lib. 3. Metamorph. de Echo:

„ *Inde latet ſyluis, nullaque in monte videtur*
„ *Omnibus auditur; ſonus eſt qui viuit in illa.*

Ver. 20 & 21. „ Καλλιόπα & Νηλεύστῳ] Reſtant duo dimetra dactylica, ca-
„ talectica; quibus vnum tempus in fine præciſum eſt. Re-
„ ſtat igitur tantum pes vnus, & ſyllaba vna: neque eſt vnde
„ breuior verſiculus necti poſſit. Quum igitur verſum he-
„ xametrum in anguſtiſſimos contraxit numeros; neque
„ quo progrediatur, habet, finem ſuæ Fiſtulæ imponit.
„ *Pulchre vocali, ſeu habenti pulchram vocem*] Qui vltimas
„ voces acceptas iterat, ſicut de ea Ouidius ait:

„ *Reddere de multis vt verba nouiſſima poſſet.*

„ Idem:

„ *Ingeminat voces, auditaque verba reportat.*

„ *Inuiſibili*] In ſpecubus enim Solis & antris habitat; atque
„ a nemine videtur Echo. ſicut Ouidius inquit,

„ *Omnibus auditur, ſonus eſt qui viuit in illa.*

„ Nam hunc ego locum de Echo intelligo; neque me mo-
„ uent ea, quæ Scholiaſtes hic adducit.
„ Et ſic Syrinx hæc Pani conſecrata eſt; cuius titulum, ſeu
„ inſcriptionem mirabilem eſſe poeta voluit, vt bucolica
„ valde, agreſtis, & ridicula foret: nam & ſic Numini huic
Ver. 15 „ conueniebat, cui Syrinx conſecratur; & ipſa agreſtis mu-
„ ſicæ organum eſt; igitur & inſcriptionem eius agreſtem eſ-
„ ſe decebat.

Hæc Vir eruditiſſimus ad verbum inſit in propoſito.

Al-

Digitized by Google

Allata Vuinſemij explicatio penditur. Cap. V.

NOs autem Vuinſemio non omnino poſſumus acquieſcere; quoniam in primis hac ſua commentatione Vir eximius tantummodo ſenſum literalem Syringis Theocriteæ affert, nihilque penitus de ſenſu myſtico ſolicitus eſt; quem tamen ſenſum allegoricum maxime reſpexit eius autor Theocritus; quod (vt antea notauimus in Pediaſimum) indicat apertiſſime primus idyllij verſiculus, quo dicitur hoc poematium inflari a metris ſapientiæ; quæ vt nulla prorſus eſt in ſenſu literali nuper allato, ſic multa poteſt eſſe in allegorico ſenſu nondum adducto. Immo vero parum aut nihil quum diſſideat hæc Vuinſemiana declaratio ab expoſitione Pediaſimi, licet illius mentionem Vitus nullam fecerit; ideo qua ratione primæ illi commentationi ſubſcribere nequiuimus, ita nec iſtam recipere valemus. Cæterum neque ſimpliciter recipimus ab hoc viro nomina rebus imponi a forma; tum quia formæ, quum ſint rerum vltimæ differentiæ; quas Philoſophi concordes vno iam ore confitentur latere; rebus nomina dare non poſſunt; tum quia cœlum a cœlando intra ſuum fornicem vniuerſa dictum; & homo ab humo denominatus, a ſua forma nomina minime ſumpſerunt; ſed illud ab operatione, hic a materia nomen ſortitur ſuum. Illud tamen Vuinſemij collaudamus, quod aſſerit Syringam fuiſſe Pani conſecratam: Qua de re poterat teſtem afferre Tibullum, cui lib. 2. eleg. 5.

Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis vmbram,
Et facta agreſti lignea falce Pales;
Pendebatque vagi paſtoris in arbore votum,
Garrula ſylueſtri Fiſtula ſacra Deo.

Fiſtula, cui ſemper decreſcit arundinis ordo;
Nam calamus cera iungitur vſque minor.

Tertia ſententia Scaligeri notatur. *Cap. V I.*

NE aliquid eorum, quæ ad explicationem huius Idyllij a viris eruditis allata fuerunt, omittere videamur; præterire noluimus breuiſſimam etiam Ioſephi Scaligeri notam; qui ſuperiori tempeſtate clarus inter criticos inſit. *Ad Syringem: Verſu ſexto malim* ὅν τᾶς μέροπος Κώρας γηρυόνας ἄθε. ideſt: *quem varia voce vtentis amor, ſeu deſiderium puellæ vocalis incendit.* Quæ correctio vt recipi poteſt, ita parum admodum facit ad totius epigrammatis obſcuriſſimi declarationem. Sed nec abſolute neceſſaria eſt; quum etſi literali ſenſu Pan incenſus fuerit amore Syringis; tamen cum vulgata lectione Pan etiam incuſſit deſiderium paſtoribus muſicæ Fiſtulæ, quam a ſe inuentam, & ruſticis eius modulationis multiplicis varietatem hactenus inauditam admirantibus, deſiderabilem fecit; adeo enim ſuauiter hominibus amuſis canere Fiſtula videbatur Pan, vt eius ſonum ſtridulum harmonico citharæ Phœbeæ cum Mida præponere non dubitauerint. Qua de re Publius Ouidius

11. Metamor.

Iſque Deum pecoris ſpectans in iudice dixit:
Nulla mora eſt, calamis agreſtibus inſonat ille:
Barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine delinijt: poſt hunc ſacer ora reſoluit
Tmolus ad os Phœbi, vultum ſua ſylua ſecuta eſt.
Ille caput flauum lauro Parnaſide vinctus,
Verrit humum Tyrio ſaturata murice palla,
Diſtinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis

Suſti-

Digitized by Google

Suſtinet a laua, tenuit manus altera plectrum,
Artificis ſtatus ipſe fuit: tum ſtamina docto
Pollice ſollicitat, quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus cithara ſummittere cannas.
Iudicium ſanctique placet ſententia montis
Omnibus: arguitur tamen, atque iniuſta vocatur
Vnius ſermone Midæ ——————

Quare poterat vulgatam lectionem retinere Scaliger, ὅς τᾶς μέροπος πόθον Κώρας γηρυόνας ἄθε. ideſt: *qui variæ vocis amorem, ſeu deſiderium puellæ vocalis incendit inſpirabilis.* & eo magis, quo vulgata lectio communem ſenſum amoris Panis erga Echo recipere poteſt, quia Pan, qui non coactus, ſed ſponte ac electione ſua nympham Echo amauit, optime dicitur incendiſſe ſibi in ſuo ſinu, & in corde ſuo amorem ac deſiderium puellæ; quia vt Virgilio licuit dicere Eclo. 2.

Formoſum paſtor Coridon ardebat Alexim;

ita nunc Theocrito licebit aſſerere quod *Pan variæ vocis amorem Puellæ vocalis incendit inſpirabilis.* ſcilicet Echo, quæ puella tunc ſolum vocalis eſt, quum ab alieno ſpiritu, ab aliena voce inſpiratur, ex ſe voce carens. Nec igitur hac in re Scaliger ſatisfacit ſtudioſis.

Proponitur quarta explicatio Clariſſimi Viri. Cap. VII.

INclytus etiam Vir huic poematio Fiſtulæ præclaras notas adhibuit hæc ad verbum afferens, In hac ex- „
planande Theocriti Fiſtula, non tantum laboris no- „
bis capiendum fuit, quantum in præmiſſis opuſculis; „
non quod vlli ex ijs difficultate cederet; ſed quod felicius „
doctiſſimis viris eius explicatio ceſſerit; qui quum prorſus „
in

„ in alijs omnibus excepta Securi nihil vidiſſent, in iſto poe-
„ matio ſaltem aliquid viderunt. In pleriſque tamen eos
„ hallucinatos eſſe oſtendemus, & Græculum cum ijs inter-
„ pretem; cuius vnius auxilio freti in rectam huius obſcuriſ-
„ ſimi opuſculi enarrandi viam ingreſſi ſunt. Fiſtula, vel
„ *Σύριγξ, Syrinx* hoc ἐπιγραμμάτιον *epigrammation* inſcribi-
„ tur ἀπὸ τοῦ σχήματος *a Schemmate*, vt Ouum, Alæ, Aræ, &
„ alia huiuſmodi; quæ in ſuperioribus habuimus. Hoc enim
„ ordine compacta eſt, vt a maximis & longiſſimis verſibus
„ incipiens, in minimos & breuiſſimos deſinat, eodem pla-
„ ne modo quo paſtoritiæ fiſtulæ.

„ *Fiſtula cui ſemper decreſcit arundinis ordo,*
„ *Nam calamus cera iungitur vſque minor.*

„ Sic in hoc poemate longis verſibus ſemper ſubijciuntur
„ minores: bini autem verſus ſemper vnum Fiſtulæ cala-
„ mum conſtituunt. Ita igitur diſpares ſunt omnes, in mo-
„ rem diſparium Fiſtulæ cannarum; vt tamen poſitis vbique
„ binis paribus, qui cannam vnam reddunt, tota diſparitas
„ in decem binis conſiſtat, quot numero cannæ vel calami
„ in hac fiſtula conſtituuntur; quum vulgaribus fiſtulis ſe-
„ ptem tantum ineſſent. Virgilius:

„ *Fiſtula diſparibus ſeptem compacta cicutis.*

„ Sed cur Theocritus hanc Fiſtulam ex decem calamis
„ compoſuerit, & compegerit, quum vulgo ex ſeptenis
„ compingi moris eſſet; nemo hactenus quæſiuit, nemo
„ etiam fortaſſe ſciuit. Quam veram vel veriſimilem ſal-
„ tem huius rei cauſam eſſe mihi perſuaſi, hæc eſt: Theo-
„ critus quum Bucolica ſua abſoluiſſet, Fiſtulam paſtoralis
„ illius & ruſticæ ſuæ ſibi Muſæ inſtrumentum Pani dedica-
„ uit, illo more, quo reliqui ſolebant artifices, opere ali-
„ quo eximio perfecto artis ſuæ inſtrumenta Dijs artis præ-
„ ſidibus ſuſpendere ac dedicare: Sic gladiatores poſtquam
„ deluſiſſent, & pugiles qui legem pulueris & cibi reſolue-

rant,

rant; vt ait ille, arma & ceſtus Herculi appendebant. "
Ita Theocritus nunc fiſtulam Pani dedicat poſt τῶν Βουκο- "
λικῶν ἔκδοσιν, poſt *Bucolicorum editionem*, votum paſtorali "
ac ſylueſtri deo ſoluens, & illius agreſtis Muſæ præſtiti: "
Hanc autem fiſtulam quam Pani dedicatum iuit, ex de- "
cem calamis ſtruxit, ex numero ſcilicet Bucolicarum oda- "
rum, quas ad illam cecinerat; nam decem tantum Eclo- "
gas Theocriti mere bucolicas eſſe, teſtatum reliquerunt "
veteres critici. Seruius: *Sed eſt ſciendum ſex Eclogas eſſe* "
mere ruſticas, quas Theocritus decem habet. Ab illis igitur "
decem Eclogis decem calamos in hac fiſtula, qua paſto- "
rum luſit cantilenas, & quam Pani nunc dedicat, poſuiſ- "
ſe videtur Theocritus. Verſus autem Σύριγγος κατὰ σχέσιν, "
id eſt: *Syringis ſecundum relationem* ſcripti ſunt, non tamen "
ἀντιθετικοὶ, contrapoſiti, vt in Ouo, & Securi Simmiæ, vbi "
primus vltimo, ſecundus penultimo reſpondent, & ita "
deinceps; ſed *κατὰ παράλληλον τάξιν παραβάλλονται οἱ ἀν-* "
τιςρέφοντες, vt Magiſtri loquuntur; nam ſecundus primo "
reſpondet, tertio quartus, quinto ſextus, & ita de cæ- "
teris *hunc in modum:* "

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΣΥΡΙΓΞ.

Ουδενός ευνάτειρα, μακροπτολέμοιο δὲ μάτηρ,
Μαίας ἀντιπέτροιο θοὸν τέκεν ἰθυντῆρα.
Ουχὶ κεράςαν ὅν ποτε θρέψατο ταυροπάτωρ
Αλλ' ȣ̈ πιλιπὲς αἶδε πάρος φρένα τέρμα σάκευς
Οὔνομ' ὅλον, δίζωον, ὃ τᾶς μέροπος πόθον
Κέρας Γηρυγόνας ἔχε τᾶς ἀνεμώδεος
Ος Μοίσα λιγὺ πᾶξεν ἰοςεφάνῳ
Ελκος ἄγαλμα πόθοιο πυρισμαράγευ.
Ος σβέσεν ἀνορέαν ἰσανδέα
Παππορόνε, Τύριαν τ' ἐῤῥύσατο
Ω τόδε τυφλοφόρων ἐρατὸν
Πᾶμα Πάρις θέτο Σιμιχίδας.
Ψυχὰν ἀεὶ βροτοβᾶμον
Στήτας οἶςρε Σαέττας
Κλωποπάτωρ, ἀπάτωρ,
Λαρνακόγυε χάροις
Αδὺ Μελίσδοις,
Ελλοπι κούρᾳ
Καλλιόπα
Νηλεύςῳ.

Quod quidem Idyllium ita vertebatur latine ad verbum ab erudito Souero.

THEOCRITI SYRINX.

NEminis uxor, procul bellantis vero mater
Nutricis eius, cuius loco ſaxũ ſuppoſitũ eſt celerẽ peperiſti directorẽ.
Non Ceraſten; quem quondam aluit tauro patre genita proles,
Sed cuius mentem accendit addito P. extremitas ſcuti
Cuius nomen totũ, biferũ, qui diuiſæ vocis deſiderium
Puellæ vocalis habebat ac ventoſæ.
Qui Muſæ violis coronatæ canorum compegit
Vlcus ſolamen deſiderij flammiluci
Qui extinxit virtutem cognominem
Anicidæ, Tyriam autem cuſtodiuit.
Cui hanc periferorum amabilem
Poſſeſſionẽ Paris poſuit Simichidas
Ex animo ſẽper mortaliũ calcator
Mulieris furor Saettidis
Ex patre fure, patre carens
Vnimembris, ſalue.
Suauiter canas
Mutæ puellæ
Formæ decoræ
Inuiſibili.

Οὐδενὸς εὐνάτειρα] Qui nunc primus eſt verſus, antea ſecundus erat, priuſquam illum eieciſſem, qui primum locum occupabat, non iure ſuo, nec merito. Sic autem ille habebat: „

Σύριγξ ὄνομ' ἔχεις, ἄδει δὲ σε μέτρα σοφίας. hoc eſt: „
Syrinx nomen habes, inſtant autem te metra ſapientiæ. „
Quem verſum Theocriti non eſſe qui minime videt, is quid videre poſſit neſcio; tot cauſæ ſunt, quæ Theocrito illum adſcribi non poſſe vincunt: Primum quum om- „

Digitized by Google

„ nes verſus in hoc poemate *παράλληλη*. paralleli ſint, & „ bini bini incedant; cur hic *παράλληλον parallelum* ſeu *comparem* ſuum non habet; aut cur terni pro binis heic poſiti, „ quum reliqui per binos vſque ad finem procedant? Deinde quum totum hoc ſcriptum ſit *αἰνιγματῶδες*, *ænigmaticum*, imo quum totidem pene ænigmata, quot verba „ ſint; cur hic ſolus primus verſus planus & apertus nulla „ caligine obtectus? non autem hic poetis mos eſt, vt qua „ de re per ambages, & ænigmatum tenebras ſcripturi ſunt, „ eam rem primo ſtatim verſu, & in ipſo limine operis, nude ac ſimpliciter proponant, & palam indicent; quod „ heic tamen facit Theocritus, *Σύριγγα*, *Syringam* plane „ & aperte nominando initio carminis; quam paulo poſt *μεταληπτικῶς ἕλκος*, *metaleptice vlcus* appellat; idque valde eſſet ridiculum & abſurdum, vt quam rem ſuo nomine „ prius nuncupauerit, eam poſtea non ſuo, ſed per *μετάληψιν*, *metalepſim*, ſumpto nuncupatum eat. Præterea „ nullam connexionem habet hic verſus cum reliquis, ſed „ ſeparatum & abſciſſum a ſequentibus ſenſum gerit; ita „ vt inſcriptio potius poematij, quam carminis initium videatur eſſe, nec ea quidem ab ipſo poeta profecta, ſed „ ab aliquo imperito conficta; qui nec Græce ſciebat, nec „ Syllabarum modulos tenebat: Et niſi mea me coniectura fallit, idem autor fuit huius fictitiæ *ἐπιγραφῆς inſcriptionis*, qui & illius commentitij verſus pro manubrio ad Securim appoſiti; nam vt ibi *ἄδειν πέλεκυν canere ſecurim* dixit, ita heic *ἄδειν σύριγγα*, *ᾄδει δ'οἵ μέτρα σοφίης*, *canere Syringam*, *pſallunt autem te metra ſapientiæ*: vbi etiam ſecundam in *σοφινς* producit, more illius ſeculi barbari & „ inficeti, quo omnes ſyllabæ indifferentes erant; abeat „ igitur hinc quo dignus eſt cum ſuo illo pari, & gemino „ germano, quem ſupra expunximus.

„ *Οὐδενὸς εὐνάτειρα*] Mirifice heic nugatur Ioannes Pediaſimus

Digitized by Google

muſ de ventoſis procorum ex Penelopes nuptijs. οὐδεὶς, & οὔτις, συνώνυμα, *nemo nullus ſynonyma* ſunt. Vlyſſes apud Cyclopem οὔτιν *neminem* ſe vocari dixerat. Theocritus more ſuo, οὐδενὸς *nullius* heic pro οὔτινος *neminis* poſuit μεταληπτικῶς, metaleptice, & Vlyſſem intellexit.

Μαίας ἀντιπέτροιο] Ita in optimo codice ſcriptum erat; & id nos ſecuti ſumus: vulgo, ἀντιπάτροιο, quod nec ipſum quidem improbamus; ſed illud magis probamus. ἀντίπετρος dicitur Iupiter, quod lapis pro ipſo datus ſit Saturno deuorandus. Hanc lectionem agnoſcit etiam vetus interpres, τινὲς inquit, τὸ ἀντιπέτρον ἐκ τοῦ ἀντὶ πέτρας γεγενῆσθαι φασὶν, ἵνα ἦ ἀντίπετρος Ζεὺς ἀνθ' οὗ δηλονότι πέτρα ἐδόθη τῷ Κρόνῳ. id eſt: *Quidam Antipetrum ex loco petræ fieri aiunt, vt ſit vice petræ Iupiter, cuius ſcilicet loco petra data ſit Saturno, quod vidimus apud Pediaſimum.*

Ουχι κεράσαν] De Comata eum loqui velle non obſcurum; quem Comatam multis laudibus proſequitur Eidyllio ſeptimo. Κεράσας autem & Κομάτας ſunt συνώνυμα *ſynonyma*, vt κέρας, & κόμη: hinc Κεράσαν heic ἀντὶ τοῦ κομάταν, idem *cornutum* pro *Comata* poſuit Heſychius, Κεραστὴς, κομήτης, ἁλιεὺς. εἶδος ὄφεως, καὶ ὁ κέρατα ἔχων. *ideſt: Cornutus, Comatus, Piſcator, ſpecies anguis & qui cornua habet.* Idem κερασταὶ, κομῆται, πολεμικοὶ, *hoc eſt, cornuti, comati, bellicoſi.*

Αλλ' οὗ πιλιπὲς αἶθε πρὸς φρένα τέρμα σάκευς] Ita nos olim legendum coniecimus ex veſtigijs ſcriptæ lectionis. ἀλλ' οὗ ἐπιλιπὲς αἶθε; & coniecturam noſtram probauit & laudauit magnus Scaliger, quum hanc illi ante hos decem annos per literas communicaſſem. Pan amauit πίτυν *Pityn*, ſi, πῖ, P detrahas, remanebit ἴτυς *itys*, quod eſt τέρμα σάκευς, hoc eſt, circumferentia & extremitas clypei. ἴτυς enim, vt omnes ſciunt, παντὸς περιφεροῦς τὸ τελευταῖον μέρος, hoc eſt: *Itys eſt totius circuli vltima pars.* Πιλιπὲς igi-

,, tur, *τὲρμα σακὺς*, eſt *ἴτυς*, cui deeſt *πῖ* litera; quam ſi ad-
,, dideris, efficies illam, quam Pan amauit, hoc eſt, *πίτυν*.
,, De Pinu a Pane amata extat hiſtoria lib. 11. *γεωπονικῶν*
,, *Georgicorum*, a Caſſiano Baſſo compilatorum. *ἡ Πίτυς*
,, *κόρη γενομένη τὸ πρότερον μεταβολὴν φύσεως ἐξ Ἔρωτος διπλοῦ*
,, *παρελάμβανεν. ἤρα μὲν γὰρ τῆς κόρης ὁ Πὰν. ἀντήρα δὲ ταύτης*
,, *καὶ ὁ Βορρᾶς*. ideſt. *Pinus puella exiſtens primo, mutationem*
,, *naturæ ex amore duplici accepit: amauit enim puellam Pan*,
,, *amauit vero & ipſam Boreas*. vide reliqua. Hinc paſſim pi-
,, nu coronatus apud poetas Græcos & Latinos Pan indu-
,, citur. Tibullus:
,, ——————— *& Arcadio Pinus amata Deo*.
,, *Οὔνομ' ὅλον, δίζωον*] Sic diſtinximus nam prius legebatur,
,, *οὔνομ' ὅλον δίζωον*. Nec minus in iſto, quam in ſuperiore
,, explicando loco fruſtra fuere interpretes; nam quod vo-
,, lunt nomen heic poſitum pro forma, & duplicem Panis
,, formam intelligi, quis non riſu dignum exiſtimet? *ὅλον* &
,, *Πᾶν* idem ſignificant; nam vtraque voce *totum* ſignifica-
,, tur; quod nemo ignorat. Dicit igitur *τὸν Πᾶνα, ὄνομ' ὅλον*
,, habere, quod *Πὰν* ſcilicet vocetur, quæ vox Græcis *τὸ*
,, *ὅλον* ſignificat, *τὸ πᾶν* ſcilicet: nam *Πάν* & *πᾶν* ſolo accen-
,, tu differunt. *δίζωον* autem Panem appellat, *geminum* ſeu
,, *biformem*, quod ſemiuir ſit, & ſemicaper, quaſi ex duorum
,, diuerſorum animalium forma compoſitus.
,, *Ὦ τᾶς μέροπος πόθον*] Hæc de Syringe accipiunt; quam
,, puellam Pani amatam eſſe conſtat, & in cannam conuer-
,, ſam. Sed mirum eſt omnia quæ heic dicuntur ad puellam
,, non poſſe referri, ſed ad Fiſtulam; nam *μέροψ*, *vocem va-*
,, *riam habens*, & *γηρυόνα*, vt vulgo legunt, hoc eſt, *puella*
,, *vocalis* & *ἀνεμώδης*, *ventoſa* ſeu *inſpirabilis*, nullo modo di-
,, ci queant de Syringe puella, ſed de Syringe tantum iam
,, Fiſtula facta: atqui perquam ineptum eſſet ei puellæ,
,, quam Pan amabat, eadem illa omnia attribuere, quę at-
tri-

tribuerentur iam in harundinem conuerſæ, iam fiſtulæ ,,
factæ: hoc enim plane eſſet dicere, *Pan puellam fiſtulam* ,,
amauit, ex qua poſtea fiſtulam fecit. Immo illa puella, cuius ,,
amore Pan incenſus eſt, primum in cannam mutata eſt; ,,
deinde ex illa canna Pan ſibi fiſtulam confecit & compe- ,,
git. Non de Syringe igitur hæc accipienda, ſed de Echo, ,,
quam amauit Pan, vt poetarum fabulæ paſſim teſtantur. ,,
hinc Πανὸς ἑταίρην *Panis amicam* quidam epigrammatarius ,,
vocat. Moſchus. ,, Idyl. 6

> Ηρα Πὰν Ἀχῶς τᾶς γείτονος, ἤρατο δ' Ἀχὼ ,,
> Σκιρτητᾶ Σατύρῳ ———— ———— ,,
> hoc eſt: ,,
> *Pan amabat Echo vicinam, Echo autem ardebat* ,,
> *Saltatorem Satyrum*. ,,

Μέροπος πόθον] Echo intelligit, Μέροψ autem Ἠχὼ dici- ,,
tur, quod μέρος τῆς ὀπὸς reddat, partem ſcilicet vocis, & ,,
non totam; Hinc epigramma Græcum eam appellat ,,

> Φωνῆς τρύγα, ῥήματος οὐράν. hoc eſt: ,,
> *Vocis amputatricem, ſermonis caudam*. ,,

Κέρας γηρυγόνας] Ita emendauimus, & ſcriptorum & ex- ,,
cuſorum codicum editionem, γηρυόνας *vocalis*, γηρυγόνα ,,
autem κέρα eſt ἠχώ, hoc eſt, *vocigena* autem *puella* eſt ,,
Echo, quod de voce ſcilicet naſcatur. Hinc *vocis filiam* ,,
eam quidam dixit, quod in Syringem vel fiſtulam non ,,
poſſit conuenire γηρυγόνη, vt βουγόνη, *vocigena* & *bouigena*. ,,
Sic enim apis appellatur. Varro: Denique ex boue pu- ,,
trefacto naſci dulciſſimas apes mellis matres; a quo eas ,,
Græci βουγόνας, *bouigenas* appellant. perperam viri docti ,,
ibi emendant, βουγενεῖς, *bouigenæ*: βουγενεῖς *bouigenæ* qui- ,,
dem dicuntur μέλισσαι *apes*, ſed & βουγόναι, bouigenæ non ,,
minus. nam βούγονος & βουγόνη *bouigena* γηρυγόνος, γηρυγόνη ,,
vocigena, πηλογόνος πηλογόνη *lutigena*, & ſimilia ſexcenta. ,,
Τυρίαν δ' ἐρρύσατο] Membranæ tantum habebant τυρίας τε, ,,

&a

,, *& a Tyria*, imperfecto verſu; quem vt ſupplerent ἀφείλε-
,, το, *ſuſtulit*, additum eſt a doctis hominibus: imperfectum
,, reliquiſſent mallem. Ego vero Τυρίαν τ' ἐῤῥύσατο, *Tyriam*
,, *autem cuſtodiuit*, legendum collegi certiſſima coniectura
,, ductus ex paruulis gloſſis in veteri membrana mihi reper-
,, tis, quæ Εὐρώπην ἐλυτρώσατο, Europam obtexit interpre-
,, tabantur: non aliter igitur legit earum gloſſarum autor,
,, quam τυρίαν τ' ἐῤῥύσατο, hoc eſt, *Tyriam cuſtodiuit*.
,, Ω τόδε τυφλοφόρων ἐρατὸν] πήρα Græcis & *peram* ſignificat
,, & *cæcam* κατὰ μετάληψιν τυφλοφόρων poſuit pro πηροφόρων,
,, *per metalepſim cæcam portantium* poſuit pro *peram portan-*
,, *tium*. πηρὸς accentu in vltimam retracto, τὸν ἔνεον καὶ ἄφωνον,
,, *ſurdum & mutum* ſignificat, *ſtultumque* πῆρος vero cum
,, circumflexo *cæcus* dicitur: ita Heſychius. quam tamen
,, differentiam alij non ſeruant. Vetus Scholion nondum
,, editum ad hunc locum τυφλοφόρους, interpretatur τοὺς ἀγροί-
,, κους *ruſticos*, ἐπὶ πήρας φέρουσιν, *quod peras portent*, inquit
,, πήρα δὲ καὶ τυφλὴ συνώνυμα, *pera vero & cæca*, ſeu *ſaccula*,
,, vt ita dicam, Synonyma ſunt.
,, Πάρις θέτο Σιμιχίδας] Θεόκριτον *Theocritum* vocauit Parin
,, autor βωμίσκῳ, *Aræ paruæ*.
,, Θεοκρίτοιο κτάντας. *Dearum iudicis interfector*.
,, quod Deas ſcilicet iudicauerit: at μεταληπτικῶς, *per meta-*
,, *lepſim* Theocritus hic ſe Parin appellat, quod Paris Θεό-
,, κριτος *Theocritus*, id eſt, Dearum iudex fuerit. Pro Σι-
,, μιχίδας *Simichidæ* ſcriptum erat in membranis Σιμηχίδας,
,, *Simechidæ*, & ſupra correctum Σιμαχίδας *Simachidæ*; ſed
,, Σιμιχίδας *Simichidæ*, verum; nam a σιμὸς σιμίχος, vt a
,, τυόνος τυνίχος, & ſimilia, quorum forma Dorica eſt.
,, Ψυχὰν ἀεὶ βροτοβᾶμον] Hæc perperam diſtincta legebantur
,, in editionibus ad hunc modum:
,, Πᾶμα Πάρις θέτο Σιμιχίδας
,, Ψυχὰν ὦ βροτοβάμον.

The-

Digitized by Google

Theſaurum Paris poſuit Simichidas
Animo, o calcator hominum.

Ψυχὰν *animo* autem iungendum cum χάροις *ſalue* Ψυχὰν χάροις, *animo ſalue*; ſic apud Homerum, γέγηθε δὲ φρένα Λητώ *Gaude autem animo Latona.*

Στήτας οἶςρε Σαέττας] laborabat hic verſus in editis; quum enim trimeter acatalecticus eſſe deberet, & ἀντιςρέφειν *reciprocare* illi qui præcedit, Ψυχὰν ἀεὶ βροτοβᾶμον, *ex animo ſemper mortalium calcator*. erat tantum trimeter catalecticus, vna ſyllaba minutus. Σαέττας, *Saettidis* autem repoſuimus pro eo quod erat ſcriptum in membranis Σαέτγας. Sic ſupra in βωμίσκῳ *Ara*, μητρόειπγος pro μητρόειπτος ſcriptum reperi; de quo ſcribendi genere aliquid in ſuperioribus diximus. ςῆταν Σαέτταν *mulierem Saettidem* vocat Omphalen, a Saettidis vrbe Lydiæ; cuius rara mentio apud veteres. Σαέτται autem vocabatur illa vrbs, quam corrupte recentiores Σέττας *Septæ* vocarunt; ita enim eius vrbis nomen apud Ptolemæum in ſcriptis codicibus exaratum iuueni: ſic enim ille habet in deſcriptione Lydiæ, ἐν δὲ μεθορίοις μυσίας καὶ Λυδίας καὶ Φρυγίας Δάλδεια Σέτται, Κάδοι. hoc eſt: *In finibus autem Myſiæ, & Lydiæ, atque Phrygiæ Septæ, Cadi*: ita libri veteres; nam in editionibus excuſum eſt Σάτταλα, Vetus quoque interpres Σέτται legit: Sed minime dubium eſſe poteſt quin Σετται pro Σαετται corruptum ſit. In vetuſto libro περὶ Βαθυῶν ἐκκλησιαςικῶν memini legere Μάγιδον, *Magidum* vrbem Lydiæ, quæ olim Σετται *Septa* diceretur: hinc ςῆτα Σαέττα Omphale appellatur, hoc eſt, mulier Lyda, vt etiam heic interpretantur veteres ſcholiaſtæ; ſed Σέτας male pro Σαέττας ſcribebatur.

Ελλοπι κώρα] Muta hæc puella eſt Echo, quę vocis quidem Simia dicitur, ſed ipſa nec vocem habet, nec linguam: hinc ἄγλωσσος *ſine lingua* in vetere epigrãmate appellatur.

Ποι-

» Ποιμενίαν ἄγλωσσος ἄν' ὀργάδα μέλπεται Αχὼ
» Ἀντὶ θρόων πτανοῖς ὑστερόφωνον ὄπα.
» ſic enim illi verſus legendi ſunt. *Qui latine ſic vertuntur.*
» *Paſtoralem elinguis terram canit Echo*
» *Reddens alis iterum ſonantem vocem.*
» Νηλεύςω] vetus poeta de Echo:
» Τὴν ἐδ' ἀθρῆσαι δύναμ' ἀντίον ἐδὲ νοῆσαι, hoc eſt:
» *Hanc neque aſpicere poſſum coram neque cognoſcere.*
» Præter hæc παίγνια, *ludicra poematia*, quæ vulgata ſunt,
» & a nobis expoſita σφαῖραν, *ſphæram* & θρόνον *Thronum*, ci-
» tant veteres Grammatici, quæ ad nos non peruenerunt,
» ἀπὸ τῦ σχήματος *a figura* ita appellata, vt hæc fiſtula Theo-
» criti, & Ouum Simmiæ, & Ara Doſiadæ cum reliquis.
» Interpres Hephæſtionis, σύγγραμμα ὁ πέλεκυς ἐπεὶ κατὰ μί-
» μησιν πελέκυος συντέθειται: μακρὰν γὰρ ἑκατέρωθεν τέθεικεν·
» ἔςι δὲ σφαῖρα καὶ θρόνος σύγγραμμα καλέμενον. id eſt: *Inſcri-*
» *ptio Securis quandoquidem ſecundum imitationem Securis*
» *componitur, longam enim vtrimque ſtatuit. Eſt vero ſphæra*
» *& thronus inſcriptio vocata*. Euſtathius illud ποιημάτιον
» σφαῖραν, *poematium ſphæram* inſcriptum, Orpheo auctori
» vulgo aſcriptum fuiſſe refert, & in honorem Lini com-
» poſitum. Ὠνόμασαι δὲ Λῖνος τὸ τοιῦτον ᾠδικὸν εἶδος, ἢ ὡς με-
» τὰ Λίνε ἤτοι χορδῆς ἀδόμενον, ἢ ἀπὸ τινος Λίνε ἀνδρὸς ἥρωος.
» φασὶ γάρ οἱ παλαιοὶ ποιημάτιον ἐπὶ τοῦ Λίνῳ εἶναι ὃ σφαῖρα μὲν
» καλεῖται, εἰς Ορφέα δ' ἀναφέρεται. ideſt: *Vocatur vero Linus*
» *huiuſmodi muſica ſpecies, vel quod cum Lini chordis canatur,*
» *vel ab aliquo Lino viro heroe. Dicunt enim antiqui poema-*
» *tium de Lino exiſtere, quod ſphæra quidem vocatur, in Or-*
» *pheum vero vulgo fertur*. Videor mihi alicubi legiſſe Λα-
» βύρινθον εἶδος ποιήματος, *Labyrinthum ſpeciem poematis* fuiſ-
» ſe in modum Labyrinthi compoſitum. Atque hæc ha-
» ctenus.

Hæc ad verbum Vir Eruditiſſimus.

Pro-

Propoſita Cl. Viri explicatio expenditur, ac ſpeciatim retinendum eſſe cenſemus primum verſiculum Syringis. *Cap. VIII.*

NOs autem in hac eximij viri commentatione vt plurima collaudamus, ea ſilentio comprobantes, ita nonnulla recipere non poſſumus, quæ breuiter hic adnotare libuit. In primis autem illud non omnino concedimus, hoc poematium inſcribi nomine Syringis a ſolo ſchemate, vt Ouum, Alæ, & Ara; nam etiam a materia tractata, & maxime ſuo epigrammati Syringis nomen dedit Theocritus & inſcriptionem, in hoc Idyllio fiſtulam Pani conſecrans de ſententia viri præcelſi, & Syringis organi muſici naturam & conditiones concelebrans conſimiliter olim [*a*] ſuis locis vidimus, non a ſolo ſchemate Securim, & Ouum nomen habuiſſe; ſed maxime ab argumento, ſeu a materia tractata. Deinde non recipimus, hoc poema viginti verſiculis compactum fuiſſe ab autore ſuo; qui decem cannas in hac fiſtula conſtituerit; vnicuique calamo duos verſus aſſignans; vt placuit Viro Doctiſſimo; tum quia veteres Numini conſecrabant Donaria numerum imparem habentia; ſiquidem [*b*] Virgiliano teſtimonio

——— *Numero Deus impare gaudet*;

tum quia numerus vicenarius, vt late comprobat in ſua *Myſtica* Bongus, infauſtus ſit, & nunquam laudabiliter accipitur, aut ponitur in ſacris; quum Deo nil niſi perfectum & laudabile conſecrari debeat; tum quia fiſtulæ paſtorales omnes impari cannarum numero fieri ſolebant apud antiquos, vel ex ſeptem, vel ex nouem calamis. De ſeptenis vulgatiſſimum eſt tum [*c*] Virgilij carmen:

[*a*] Encycl. Secur. c. 8. Encyc. Ouic. 8.

[*b*] Ecl. 8.

[*c*] Ecl. 2.

Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula, Dametas dono mihi quam dedit olim;
Et dixit moriens, Te nunc habet iſta ſecundum.

[d] 1. metamor.

tum [d] Ouidij teſtimonium, qui de Phœbo loquens ait.

Illud erat tempus, quod te paſtoria pellis
Texit, onusque fuit baculus ſylueſtris oliuæ,
Alterius diſpar ſeptenis fiſtula cannis.

[e] Idyll. 8.

De nouenis agit ipſe Theocritus in [e] Cantoribus, vbi Menalcæ perſona:

Σύριγγ' ἂν ἐποίησα καλὰν ἐγὼ ἐννεάφωνον,
Λευκὸν καρὸν ἔχοισαν, ἴσον κάτω, ἶσον ἄνωθεν.
Ταύταν κατθείην. τὰ δὲ τῶ πατρὸς ὀ καταθησῶ. hoc eſt:
Fiſtulam quam feci bonam ego nouem vocum,
Albam ceram habentem, æque inferne ac ſuperne
Hanc deponam, res autem patris non deponam.

cui & Daphnis paſtor alter cantu certaturus illico reſpondens infit,

Ἠ μάν τοι κἠγὼ σύριγγ' ἔχω ἐννεάφωνον
Λευκὸν καρὸν ἔχω, ἴσον κάτω, ἶσον ἄνωθεν.
Πρώαν νιν συνέπαξ'. ἔτι καὶ τὸν δάκτυλον ἀλγῶ
Τοῦτον, ἐπεὶ κάλαμός με διασχισθεὶς διέτμαξεν.
Ἀλλὰ τίς ἄμμε κρινεῖ; τίς ἐπάκοος ἔσσεται ἀμῶν. ideſt:
Atqui & ego fiſtulam habeo nouem vocibus,
Alba cera compactã, æqualiter infra, & æqualiter ſupra,
Nuper eam compegi, adhuc digitus dolet
Iſte, illum quum calamus ſciſſus ſauciauit.

ſed & ratio ſeptenarij, nouenarijque numeri cannarum in Fiſtula Panos proponitur eadem; quia Pan veteribus vniuerſum, totumque cœlum ſignificabat; cuius ſeptem planetarum orbes, proportionali numero inuicem moti, harmonicum efficiunt concentum; quod inſinuauit [f] Comes Mythologus inquiens: *Fama eſt præterea Echo fuiſſe a Pane amatam; quippe quum cælorum harmoniam Echo eſſe puta-*

[f] lib. 5. cap. 6.

putarent, quæ redundaret e ratione motuum; Atque ad ſeptem planetarum imitationem ſeptem chordarum inſtrumenta muſica prius inuenta fuerunt: quamuis Seuerinus [g] Boethus refellere conatur Pythagoricorum opinionem, qui cælos harmoniam efficere cenſuerunt; quum nulla fiat abſque aere. Pan igitur omnium mortalium primus, vel Deorum potius, creditur ſeptem calamorum concinne inter ſe contextorum Fiſtulam excogitaſſe, quare ita ait [h] Virgilius: [g] lib. 1. muſic. [h] Eclo. 2.

Pan primus calamos cera coniungere plures
Inſtituit ——————————

Ad ſeptem planetarum orbibus ſi addatur octaua ſphæra, & inſuper omnium orbitarum concurſus, fit nouenarius ſphærarum numerus, qui nouem orbes a [i] Macrobio numerantur, & ipſis ex Platonis decreto nouem Muſæ præeſſe dicuntur; verba eius ea ſunt: *Hic Plato in Republica ſua, quum de ſphærarum cæleſtium volubilitate tractaret, ſingulas ait Sirenas ſingulis orbibus inſidere; ſignificans ſphærarum motu cantum numinibus exhiberi; nam Siren Dea canens Græco intellectu valet: Theologi quoque nouem Muſas octo ſphærarum muſicos cantus, & vnam maximam concinentiam, quæ conſit ex omnibus, eſſe voluere: Vnde Heſiodus in Theogonia ſua octauam Muſam Vraniam vocat, quia poſt ſeptem vagas, quæ ſubiectæ ſunt, octaua ſtellifera ſphæra ſuperpoſita proprio nomine cælum vocatur; & vt oſtenderet nonam eſſe maximam, quam conficit ſonorum concors vniuerſitas, adiecit:* [i] 2. in ſom. Scip. c. 3.

Καλλιόπη θ' ἥ δὴ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων. hoc eſt:
Calliope, hæc autem excellentiſſima eſt omnium.

ex nomine oſtendens ipſam vocis dulcedinem nonam Muſam vocari (nam *καλλιόπη* Calliope, optimæ vocis Græca interpretatio eſt) *& vt ipſam eſſe, quæ conſit ex omnibus preſſius indicaret, aſſignauit illi vniuerſitatis vocabulum, videlicet* *ἥ δὴ προφερεστάτη ἁπασέων*, hæc autem excellentiſſima

F 2 eſt

eſt omnium: *nam & Apollinem ideo* Μουσηγέτην *vocant, quaſi Ducem & Principem orbium cæterorum, vt ipſe Cicero refert*, Dux & Princeps & moderator luminum reliquorum, mens mundi & temperatio. *Muſas eſſe mundi cantum etiam ſciunt, qui eas Camœnas, quaſi Canenas a canendo dixerunt: Ideo canere Cœlum etiam Theologi comprobantes, ſonos muſicos ſacrificijs adhibuerunt, qui apud alios lyra, vel cithara, apud nonnullos tibijs, alijsve muſicis inſtrumentis fieri ſolebant.* Sic ergo Fiſtula Panos, ſeu ſeptenis, ſeu nouenis compacta calamis eſſe dicatur, ſemper cœleſtium motuum harmonicam proportionem nobis deſignat, quæ diſpari numero complectitur. Sed & Publilius Optatianus Porphyrius poeticam Syringam & ipſe meditatus ad imitationem huius Theocriteæ, illi numerum cicutarum imparem eſſe dicit, vt ſuo loco [k] patebit. Quare non poſſumus inclyto Viro ſubſcribere, dum Theocriti Fiſtulam decem calamos habere contendit viginti carmina complectentes; duos vnicuique calamo verſiculos adſcribens, & e poematio primum metrum communiter acceptum, & in omnibus vetuſtis exemplaribus exaratum expungens. Sed quod primi metri Syringis primum euerſorem ſe profitetur eruditus Vir, non id illi concedere non poſſumus, qui nouimus ante ipſum e Fiſtula carmen hoc exploſiſſe Henricum Stephanum, & ante vtrumque duo vetuſta exemplaria Græca. Stephanus enim ait in ſuis annotationibus: *Verſum qui in alijs editionibus præponi ſolet huic idyllio*

[k] Encyc. 8. c. 1.

Σύριγξ οὔνομ' ἔχεις, ἅδει δὲ σοὶ μέτρα σοφίης.

ex eo excluſi, tum quod duo viderim antiqua exemplaria, in quibus non erat; tum quod ita ſit ineptus, vt vel hoc vno ſatis ſe prodat indicio. Et inferius deſcribens nobis epigramma Syringis, ei titulum hunc appoſuit:

Σύ-

Σύριγξ, κατὰ μὲν τινὰς Θεοκρίτου κατὰ δὲ ἄλλους, Σιμμίου τοῦ Ροδίου ἰστέον ὅτι τοῦτο τὸ ποιημάτιον ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσιν ἄρχεται ἀπὸ τούτου τοῦ στίχου:

Σύριγξ ὄυνομ᾽ ἔχεις, ἄδει δὲ σε μέτρα σοφίης.

ἀλλ᾽ εἶδον δύο παλαιὰ ἀντίγραφα τοῦτον οὐκ ἔχοντα.

Ουδενὸς εὐνάτειρα, μακροπτολέμοιο δὲ μᾶτερ,
Μαίας &c. hoc eſt:

Syrinx, ſecundum quidem aliquos Theocriti, ſecundum autem alios Simmiæ Rhodij. ſciendum quod hoc poematium in alijs editionibus incipit ab hoc verſu:

Syrinx nomen habes, inſpirant autem te metra ſapientiæ

Sed vidi duo antiqua exemplaria hunc non habentia:

Neminis coniunx, e longinquo pugnantis vero mater
Nutricis. &c.

Neque nos a noſtra ſententia mouet, quod vir egregius adducit ad ſuæ confirmationem ex Seruio, conſtituente Theocritum habere decem Eclogas mere ruſticas; tum quia nulla neceſſitas eſt numerum Odarum paſtoralium æqualem eſſe numero cannis Fiſtulæ Deo Pani ſuſpenſæ; quandoquidem Virgilius, qui ſex tantummodo paſtorales eclogas conſcripſit, Fiſtulam ſuam ſeptem cicutis compactam Deo conſacraſſet; tum quia plures quam decem paſtorales eclogas in Theocrito legimus, vt vnicuique conſtare poteſt eius Idyllia ruſticana numeranti, quæ inſcribuntur Cantus, Commeſſator, Paſtores, Bucoliaſtæ, Bubulci, Thalyſia, Cantores, Paſtor, Meſſores, Cyclops, Bubulcus, & Colloquium amatorium, omnia numero duodecim. Et niſi Seruius voluerit idem argumentum quod Virgilius ſex Eclogis tractauit, Theocritum decem Idyllijs ceciniſſe, verum præterea paſtorales alias duas odas compoſuiſſe; næ Seruius a paſtoralium ſeu ruſticalium Epigrammatum Theocriteorum vero numero multum aberrauit. Deinceps non poſſumus eximio viro

con-

conſentire, primum verſiculum fiſtulæ tanquam adulterinum e Syringe remouenti;tum quia cenſemus antiquorum ſcripta religioſe cuſtodienda eſſe, nec immutanda; tum quia nos a noſtra opinione non abducunt obiecta Viri Clariſſimi. Ad primum etenim, quo dicitur omnibus fiſtulæ cannis ſingillatim binos verſus comprehendentibus, primam ternos non apte complexuram, aut primo comparem non adfuturum; dicimus hanc fiſtulam eſſe cannarum ſeptem, quarum vnaquæque tres verſiculos amplectitur; & hac ratione verſus omnes ſunt viginti & vnus. Præterea vero licet bini verſiculi ſingulas cannas minores inferioresve contexerent; nihil mirum aut inconueniens arbitrarer, ſi ad primam fiſtulæ cannam, quæ cæterarum eſt omnium maxima, conſtituendam terni verſus confluerent. Id certe conſtat ex fiſtula poetica ad huius Syringis imitationem efficta dudum a Publilio Optatiano Porphyrio, quæ quindecim numero verſibus conſtructa, quemadmodum ſuo loco mox [*l*] apparebit non poteſt cannas habere ſingulas ex duplici metro compactas, ſed primam tergemino, reliquas omnes ſingillatim gemino verſu conflatas obtinebit, ſi ſeptem calamorum eſſe dicenda eſt: ſin autem vnaquæque canna triplici verſiculo componatur conſimiliter ac prima, iam ex ijs conſurgens tota Syrinx quinque ſolum calamos habebit; ſed cuius nullum ſit exemplum apud antiquos; quum a Theocrito, Virgilio, & Ouidio didicerimus fiſtulas paſtoritias vel ſeptenis ad minus, vel nouenis ad ſummum calamis tantummodo conflari, ob rationem paulo ante deductam ex Macrobio. Cæterum hæc noſtra Theocriti Syrinx ternos habet in vnoquoque calamo verſiculos, & ſeptenis coagmentatur calamis; ac ita peroptime ſeruat effigiem paſtoriæ fiſtulæ, in qua non ſolum cannæ variæ diſparis longitudinis habentur a longiſſi-

[*l*] Encyclop 8.

giſſi-

giſſima gradatim per breuiores ad breuiſſimam deſcendentes; Verum etiam in eadem canna verſus inferior ſuperiore breuior eſt quomodocunque ſic expoſtulante calamorum ſectione oblique deſcendente. Quam Syringam, Panis inuentum propterea [m] Bion Smyrnæus fortaſſis obliquam tibiam nuncupauit inquiens: [m] Idyll.3

Νήπιος ὡς ἐθέλοντα μαθεῖν τὸν Ερωτα δίδασκον,
Ως ἕυρε πλαγίαυλον ὁ Πὰν, ὡς ἀυλὸν Αθαίνα,
Ως χελην Ερμάων, κίθαριν δ' ὡς ἁδὺς Απόλλων. hoc eſt:
Stultus, tanquam diſcere volentem Cupidinem docebam,
Quomodo Tibiam obliquã Pan inuenirit, Minerua Tibiã,
Teſtudinem Mercurius, & citharam dulcis Apollo.

Ad ſecundam obiectionem viri præſtantis, qua dicit hunc primum verſiculum propterea non eſſe genuinum Theocriti, ſed ſpurium, quia non eſt ænigmaticus, vtpote nomen Syringis apertum continens; quum alij omnes ænigmatici ſint; in quibus Syringis nomen obſcure deſcriptum habetur per metalepſin; dicimus Theocritũ, & alios antiquos in ſuis poematijs ænigmaticis ab initio cõſueuiſſe vti nomine proprio rei, de qua tractat: ſic in Colo dum infit,

Γλαυκᾶς ὦ φιλέριθ' ἀλακάτα δῶρον Αθανάας,
Γυναιξὶ νόος οἰκωφελέεσσι σὸς ἐπήβολος
Θαρσεῦσ' ἄμμιν ὁμάρτει πόλιν ἐς Νείλεω ἀγλααὶν,
Οππα Κύπριδος ἱρὸν καλάμω χλωρὸν ὑφ' ἀπαλῶ. ideſt:
Glaucæ, o Colus amica lanificij, donum Mineruæ,
Matronarum mens, quæ domum augent, tui eſt compos,
Confidens ſequere nos in illuſtrem vrbem Neilei,
Vbi Veneris delubrum eſt viride ſub arundineto tenero.

Sic in Ouo, dum ait Simmias,

Κωτίλας
Ματέρος τι τόδ'
ὠὸν νεὸν πρόφρων
θυμῷ δέξο δὴ ἁγνά.

hoc

hoc eſt: *Garrulæ*

matris quoddam hoc

Ouum nouum lubens

animo ſuſcipe igitur o caſta &c.

ſic in Securis veſtibulo apud eundem Simmiam, initio ſecundi verſus apertum legitur nomen Securis & Epei, ſic:

Ανδροθέα δῶρον ὁ Φωκεύς, κρατερᾶς μηδοσύνας ἦρα τίων Αθάνα

Ωπασ' Επειὸς πέλεκυν, ᾧ πόκα πύργων θεοτεύκτων κατέρειπεν αἶπος. ideſt:

Androtheæ domum Phocenſis, robuſtiſſimi inuenti gratiam referens, Mineruæ

Dedit Epeus Securim, qua quondam turrium a Dijs extructarum diſturbauit verticem.

ſic de ſententia Cl. Viri Doſiadas, nobis autem Anonymus, in obſcuriſſimo ſuæ Aræ poematio non longe a principio, verſu nempe ſeptimo perſpicuis verbis Aram nominat inquiens:

Ες γάρ βωμὸν ὁρῆς με μήτε ταγχοῦρου

Πλίνθοις, μήτ' Αλύβης παγέντα βώλοις.

hoc eſt:

Etenim Aram vides me neque Tanchuri

Plinthis, neque Alybæ compactam glebis.

ſic etiam Publilius Optatianus Prophyrius poematium Aræ ſuæ ab Aræ nomine incœpit inquiens:

Vides vt Ara ſtem dicata Pythio

Fabre polita Vatis arte muſica.

nec tamen obeſt ænigmati nomen Syringis: quia Syrinx hoc in loco ſenſum habet allegoricum; gryphus autem in eo conſiſtit, quod Syringis nomine non vulgatam & materialem fiſtulam intelligit poeta, quam flatus corporeus inflare ſolet; ſed immaterialem & myſticam, quam ſonare facit ſapientiæ conceptus. Ad tertiam oppoſitio-

nem,

Digitized by Google

nem, qua ſcribitur hunc verſum nullam connexionem habere cum reliquis, ſed ſeparatum & abſciſſum a ſequentibus ſenſum gerere, ita vt inſcriptio potius poematij, quam carminis initium videatur eſſe; reſpondere poſſis Inſcriptionem cum poematio connexionem habere proœmij cum narratione; adeoque non habere ſenſum omnino ſeparatum & abſciſſum a ſequentibus: vt enim Homerus, & Epici alij celebriores ſuis poematibus præfigunt proœmia pluribus metris exarata; ſic Theocritus huic poematio ſuo verſiculum vnum loco proœmij voluit affigere, in quo propoſitum ſibi argumentum in hoc Idyllio tractandum indicaret. Ad quartam, qua notatur verſum hunc eſſe barbarum, & inficetum, in quo ſecunda σοφιης male producitur, & vt in adulterino manubrio Securis dicat ἅδειν σύριγγα, idem indoctus autor, qui dixerat ἅδειν πέλεκυν; reſpondere licet, Græcos poetas, potiſſimum antiquiores, in metris effingendis effreni, vt ita dixerim, ac ſumme libera ſemper vſos eſſe licentia in ſyllabis menſurandis; quod nos ei vitio dare non debemus. Deinde multo minus hoc efficere debemus, quibus non adeo nota eſt ratio metrica propoſitorum carminum in his poematibus antiquioribus ænigmatice conſcriptis. Deinceps autem Theocritum criminari non poſſumus, ſi vtatur eadem voce ἅδει, qua fuerat vſus autor manubrij Securis Epei; & eo magis, quo manubrium illud antea vindicauimus ab oppoſitionibus eruditiſſimi viri. Neque canere Securim, & canere Syringam male a poeta dicitur; quum a ſummo poetarum [n] Virgilio dictum ſit initio Aeneidos [n] 1. Aen.

Arma virumque cano ——————

& ab [o] Homero, in Iliadis ipſo veſtibulo, [o] Iliad. 1.

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος

Οὐλομένην —————— hoc eſt:

Iram cane Dea Pelidæ Achillis
Pernicioſam ———————

Qui enim Poetarum anteſignani canere arma, & canere iram, recte potuerunt, ij Theocritum non culpabunt, nec Simmiam, quorum alteri canere Securim, alteri canere Syringam placuit. Poſterius Pediaſimi coniecturam ab inclyto Viro damnatam non putamus improbandam, qua ſcribit, Penelopen dici Neminis coniugem eo etiam nomine, quo Pan ex ea natus dicatur ex ventoſis Procorum nuptijs; quorum ſingulis nuptias promittens, & ſingulis corpus clandeſtine proſtituens, neminem in maritum palam accipiens, ex promiſcuo eorum ſemine Pana concepiſſe dicitur: nam eius cum procis nuptiæ fuerunt promiſſæ, atque clandeſtinæ; ſed ventoſæ dictæ ſunt, quia promiſſiones eius irritas fecit, nullum illorum ſibi coniugem admittens. Poſtremum etſi nonnulla hic ad Echo referri valeant, quam Pan amauit; negamus tamen hæc omnia non poſſe ad Syringam puellam reduci: & certe rationi conſonum eſt, Syringæ inſtrumentum, Syringæ puellæ monumentum, eius vnius dotes & condi-
[p]ca. & ſeqq. tiones attingere, quod [p] infra latius apparebit. Nec abſurdum eſt dicere, Pan amaſſe Syringam puellam ex qua in arundinem mutata poſtea facta fuerit Syringa inſtrumentum muſæ paſtoralis.

Ita ergo non omnino recipimus quæ ab eximio viro ad huius Idyllij declarationem e ſuo penu proponuntur.

Pro-

Digitized by Google

Propria explicatio Theocritea Fiſtulæ proponitur. Cap. IX.

POematium hoc Syringis nomine donatum, etſi nonnulli referant in autorem Simmiam Rhodium; tamen eius verus autor vocans in Idyllio ſe Parin Simichidam, prodit ſe Theocritum Syracuſanum, qui fuit Simichi filius, & a Paride regio paſtore per metalepſim deſcribitur, qui Dearum iudex in Ida celebratur; Theocritus enim ſonat idem quod Dearum iudex. Dicitur autem hoc epigramma Syrinx non ſolum a ſchemate, ſeu figura Fiſtulæ paſtoritiæ, quam Verſibus a primo ſemper deinceps decreſcentibus artificioſe repræſentat; ſed maxime ab argumento, quod in eo tractatur, nam ſenſu literali poeta in hoc Idyllio Syringis inſtrumentum Muſæ ruſticanæ Pani paſtorum Deo dedicat, & ſuſpendit aptum paſtori poetæ, aptumque paſtori Numini Donarium. Etſi ſub ſenſus literarij cortice myſticum eum ſenſum contineri cenſeamus, quo Theocritus celebrat laudes, & enumerat munera poetices; quod ſingulis Fiſtulæ verſibus ac partibus explicatis manifeſtum fiet. Nos autem eam legimus ternarijs verſibus vnicuique cannæ aſſignatis in hanc faciem.

ΣΥριγξ ὄυνομ᾽ ἔχεις, ἄδει δὲ σε μέτρα σοφίης
Ουδενός εὐνάτειρα, μακροπτολέμοιο δὲ μάτερ,
Μαίας ἀντιπάτροιο θοὸν τέκες ἴθυν τῆρα,

Ουχὶ κεράσαν, ὅν ποτε θρέψατο ταυροπάτορ,
Αλλ᾽ ἀπέλειπες οὐ αἶθε πάρος φρένα τέρμα σάκους
Οὔνομ᾽ ὅλον, δίζων, ὅς τᾶς μεροπος πόθον

Κέρας Γηρυόνας ἄθε τᾶς ἀνεμώδεος
Ος Μοίσα λιγὺ πᾶξεν ἰοστεφάνῳ
Ελκος ἄγαλμα ποθοιο πυρισφαράγου,

Ος σβέσεν ἀνορέαν ἰσανθῆα
Παππoφόνου, Τύριας τε ἀφειλετο
Ω, τόδε τυφλοφόρων ἐρατὸν

Πᾶμα Πάρις θέτο Σιμιχίδας
Ψυχὰν ὦ βροτοβάμον,
Στήτας οἶστρε σέτας,

Κλοποπάτωρ, ἀπάτωρ
Λαρνακόγυιε, χάροις
Αδὺ μελσίστους

Ελλοπι κούρᾳ
Καλλιόπᾳ
Νηλεύστῳ.

Quæ

Digitized by Google

Quæ ſic latine vertebantur:

Syrinx nomen habes, inſpirant autē te metra ſapientiæ
Neminis o coniūx, e longinquo vero pugnantis mater,
Nutricis eius, qui patri aduerſatus celerē peperiſti actorē:

Nō Ceraſtē, quē olim nutriuit ea, quæ taurū patrē habuit
Sed reliqſti eū, cuius quōdā torruit mētē ambitus ſcuti
Cuius nomen totū, geminum, qui variæ vocis amorem

Puellæ vocalis incendit inſpirabilis
Qui Muſæ canorum compegit violis coronatæ
Vlcus delectamentum amoris ignei,

Qui extinxit Virtutem cognominem
Interfectoris-Aui, & a Tyria ſuſtulit
Cui hunc peras-portantium amabilem

Theſaurum Paris poſuit Simichidas
Animo: o calcator hominum
Mulieris furor Lydæ

Ex fure patre nate, patre carens
O Solidungule ſalue,
Suauiter canas:

Voce carenti puellæ
Pulchre vocali
Inuiſibili.

Age nunc vnamquamque poematij Fiſtulæ particulam ſeorſim afferamus, & explicemus:

Σύ-

Σύριγξ ὔνομ' ἔχεις, ἄδει δε σε μέτρα σοφίης.

Syrinx nomen habes, inſpirant autem te metra ſapientiæ.

Non de puella, quam hoc nomine dictam amauit Pan deus Arcadiæ; nec de inſtrumento ruſticano, a Pane ex calamis harundineis, in quos puella transformata fuit a Nymphis ad Ladonis ripas, hæc a Theocrito dicuntur; quia nullam harum inſpirant metra ſapientiæ; ſed tum ſenſu literali de hoc poematio, tum de arte poetica, quæ Syrinx ænigmatice myſticeque nuncupatur. Gryphus autem in eo conſiſtit, quod poeta Syringis nomine non intelligit vulgarem puellam, nec materialem fiſtulam, quam flatus corporeus ex ore inſufflatus inflare ſolet; ſed immaterialem & allegoricam Syringam, ſeu Muſam, nimirum poeſim, quam inſpirat & ſonare facit intellectus viri ſapientis; qui animi ſui conceptus verbis ad menſuram pedum ſuauiter incedentibus edit ac exprimit. Porro poeſis, cuius officium eſt affectus hominum pro rei ac temporis opportunitate varie mouere, ſeu placando vehementes, ſeu incitando torpentes, ſeu ſuſtinendo confirmandoque moderatos ac medioeres, belliſſime repræſentatur Syringis inſtrumento, quo Pan, Muſarum dux ab Orpheo in [a] hymnis appellatus, canere conſueuiſſet ea, quibus & impios a malo abſterreret, & probos viros ad virtutis actiones adhortaretur, vt ait [b] Cœlius in antiquis lectionibus. Immo quum Syringis inuentor primus & vnus eſſe dicatur [c] Pan a Virgilio; poeſeos autem ſit inuentor Apollo, per quem concordant carmina neruis, vt aſſerunt [d] Callimachus, & [e] Ouidius; quum antiquioribus Pan Deus idem eſſet ac Sol & Apollo; vt ex Orpheo in Apollinis ſuffimento conſtat, & ex [f] Macrobio in Saturnalibus; illo quidem dicente:

Ἔλθε μάκαρ Παιὰν τιτυοκτόνε Φοῖβε Λυκωρεῦ,
Μεμφῖτ' ἀγλαότιμε, ἰήιε, ὀλβιοδῶτα.

[a] hym. in Pan.
[b] lib. 22. cap. 3.
[c] Eclo. 2.
[d] hym. Apoll.
[e] 1. metamor.
[f] lib. 1. cap. 22.

Xρυ-

Χρυσολύρη, σπερόμιε, ἀροτρίε, πύθιε, Τιτὰν
Γρύνιε, καὶ Σμινθεῦ, πυθοκτόνε, δελφικὲ, μάντι,
Αγριε, φωσφόρε, δαῖμον, ἐράσμιε, κύδιμε κῦρε.
Μεσαγέτα, χοροποιὲ, ἑκηβόλε, τοξοβέλεμνε,
Βάκχιε καὶ διδυμεῦ, ἑκάεργε, Δοξία, ἁγνὲ.
Δήλ' ἄναξ, πανδερκὲς, ἔχων φασίμβροτον ὄμμα,
Χρυσοκόμα, καθαρὰς φήμας, χρησμοὺς τ' ἀναφαίνων.
Κλῦθι μου εὐχομένου λαῶν ὕπερ εὔφρονι θυμῷ
Τὸν δὲ σὺ γὰρ λεύσσεις τὸν ἀπείριτον αἰθέρα πάντα,
Γαῖαν τ' ὀλβιόμοιρον, ὕπερθέ τε καὶ δι' ἀμολγοῦ,
Νυκτὸς ἐν ἡσυχίαισιν ὑπ' ἀστεροόμματον ὄρφνην.
Ρίζας νέρθε δέδωκας, ἔχεις δέ τε πείρατα κόσμου
Παντὸς. σοὶ δ' ἀρχή τε τελευτή τ' ἐστὶ μέλουσα.
Παντοθαλής. σὺ δὲ πάντα πόλον κιθάρη πολυκρέκτῳ
Αρμόζεις, ὁτὲ μὲν νεάτης ἐπὶ τέρματα βαίνων,
Αλλοτε δ' αὖθ' ὑπάτην, ποτὲ δώριον εἰς διάκοσμον.
Πάντα πόλον κρίνας, κρίνεις βιοθρέμμονα φῦλα,
Αρμονίῃ κεράσας παγκόσμιον ἀνδράσι μοῖραν.
Μίξας χειμῶνος θέρεός τ' ἴσον ἀμφοτέροισιν,
Εἰς ὑπάτας χειμῶνα, θέρος νεάταις διακρίνας,
Δώριον εἰς ἔαρος πολυηράτου ὥριον ἄνθος.
Ενθεν ἐπωνυμίαις σε βροτοὶ κλήζουσιν ἄνακτα
Πᾶνα, θεὸν δικέρωτ' ἀνέμων συρίγμαθ' ἱέντα
Οὕνεκα παντὸς ἔχεις κόσμου σφραγῖδα τυπωτήν.
Κλῦθι μάκαρ, σώζων μύστας ἱκετηρίδι φωνῇ.

hoc eſt:

Audi beate Paan, auium occiſor, Phœbe Lycoreu,
Accuſator, honorande, lugubris diuitiarum dator;
Auream habens lyram, ſeminator, arator, Pythie, Titan,
Antique, & Smyntheu, Pythonis occiſor, Delphice vates,
Agreſtis, lucifer, dæmon amabilis, glorioſe puer;
Muſarum ductor, chorum faciens, longe iaculans, iaculans ſagitta:

Bac-

Bacche, & gemine, longe operans, Loxia, munde;
Delie rex, omnia videntem habens hominibus lucentem oculum,
Auream habens comam, puras famas, oraculaque ſignificans;
Audi me orantem pro populis læto animo
Illum enim tu vides immenſum æthera omnem,
Terramque opulentam, ſuperiusque & per noctis mediũ,
Noctis in quiete ſub aſtrorum faciem habente caligine:
Radices infra dediſti, habesque fines mundi
Omnis tibi vero principiumque & finis futurus eſt,
Omnia vireſcere faciens, tu vero omnem polum cithara multum reſonante
Adaptas, quandoquidem chordæ acuti ſoni ſuper fines aſcendens.
Sed quando rurſum chordam aliquando Dorium in apparatum,
Omnem polum iudicans indicas vitam nutrientes gentes,
Harmonica miſcens omnibus ornatum viris fatum,
Miſcens hyemi æſtatique æquale ambobus;
Ex chorda inferiori hyemem, æſtatem chordis acuti ſoni diſcernens,
Dorium in veris deſiderabilis maturum florem;
Vnde cognomento te homines vocant regem,
Pana Deum bicornem, ventorum ſibila mittentem,
Quoniam mundi habes ſignaculum impreſſorem:
Audi beate, ſeruans ſacra diſcentes ſupplicatoria voce.

[†]1. Satur. cap. 22. Macrobio vero in eandem ſententiam aſſerente, [†] *vt ad Solis multiplicem poteſtatem reuoluatur oratio, Nemeſis, quæ contra ſuperbiam colitur, quid aliud eſt quam Solis poteſtas? cuius iſta natura eſt vt fulgentia obſcuret, & conſpectui auferat, quæque ſunt in obſcuro illuminet, offeratque conſpectui. Pan ipſe, quem vocant Inuum, ſub hoc habitu, quo* cer-

cernitur, Solem ſe eſſe prudentioribus permittit intelligi: hunc Deum Arcades colunt, appellantes τὸν τῆς ὕλης κύριον (ideſt, materiæ dominum) non ſyluarum dominum, ſed vniuerſæ ſubſtantiæ materialis dominatorem ſignificari volentes: cuius materiæ vis vniuerſorum corporum, ſeu illa diuina, ſeu terrena ſint, componit eſſentiam: Ergo Inui cornua barbæque prolixa demiſſio naturam lucis oſtendunt, qua Sol & ambitum cœli ſuperioris illuminat, & inferiora colluſtrat; vnde Homerus de eo ait,

Ὤρνυθ' ἵν' ἀθανάτοισι φόως φέροι, ἠδὲ βροτοῖσιν. id eſt:

Exiliit, vt immortalibus lumē afferret, atque mortalibus. Quid Fiſtula vel virga ſignificent, ſuperius [g] *in habitu Attinis expreſſimus*, (vbi hæc leguntur) *Solem vero ſub nomine Attinis ornant Fiſtula & virga; Fiſtula ordinem ſpiritus inæqualis oſtendit, quia venti, in quibus nulla æqualitas eſt, propriam ſumunt de Sole ſubſtantiam: Virga poteſtatem Solis aſſerit, qua cuncta moderatur. &c.* [†] *Quod in capræ pedes deſinit Pan, hæc argumenti ratio eſt, quia materia, quæ in omnem ſubſtantiam Sole diſpenſante porrigitur, diuinis de ſe corporibus effectis in terræ finitur elementum: ad huius igitur extremitatis ſignum pedes huius animalis electi ſunt, quod & terrenum eſſet, & tamen ſemper peteret alta paſcendo; ſicut Sol vel quum radios ſuperne dimittit in terras, vel quum ſe recolligit in montibus viſitur. Huius Inui amor & deliciæ ἠχὼ (echo) creditur, nullius oculis obnoxia, quod ſignificat harmoniam cœli, quæ Soli amica eſt, quaſi ſphærarum omnium de quibus naſcitur moderatori; nec tamen poteſt noſtris vnquam ſenſibus deprehendi.* Sic ergo quum veteribus Pan idem ſit atque Sol & Apollo; iam apte Syrinx fuerit autori ſuo Theocrito poeſis. Addo Solem in ſeptem planetarum medio collocatum, omnibus illis lumen impertiri vulgo putatum; quorum harmonico motu cuncta mirifice lætarentur, priſcis indicatum per Apollinem Muſarum

[g] cap. 21.

[†] cap. 22.

chorum regentem, & cantu cunctorum animos demulcentem. Inde [h] Ciceroni & [i] Macrobio, ex æthere innumerabiles flammæ ſiderum exiſtunt, quorum eſt princeps Sol, omnia clariſſimo ſuo lumine colluſtrans: Inde [k] recentioribus Sol quaſi cor & rex omnium planetarum in eorum medio collocatur, velut rex in medio regni, & cor in [l] medio corporis animalis, vt omnibus inde membris æqualiter poſſit ſuccurrere ac prouidere. Solem autem ſeptem planetarum ſphæras lumine ſuo gubernantem indicari per Pana ſeptemplici Fiſtula canentem monuit Orpheus in hymnis ita concinens de Pane.

[h] 2. de na. Deor.
[i] 2. in ſō. Scip. c. 3.
[k] Clau. ſ, hær. c. 1.
[l] Ariſt 3. de part. animal. cap. 4.

Πᾶνα καλῶ κρατερὸν κόσμοιο τὸ σύμπαν,
Ουρανὸν, ἠδὲ θάλασσαν, ἰδὲ χθόνα παμβασίλειαν,
Καὶ πῦρ ἀθάνατον. τάδε γὰρ μέλη ἐπὶ τα Πανός.
Ελθε μάκαρ σκιρτητὰ, περίδρομε, σύνθρονε ὥραις.
Αιγομελὲς, βακχευτὰ, φιλένθεε, ἀστροδίαιτε.
Αρμονίαν κόσμοιο κρέκων φιλοπαίγμονα μολπῆ.
Φαντασιῶν ἐπαρωγὲ, φοβων ἐκπαγλε βροτείων.
Αιγονόμοις χαίρων ἀνὰ πιδακας ἠδὲ τεβέταις,
Εὔσκοπε, θηρητὴρ, ἠχοῦς φίλε σύγχορε νυμφῶν.
Παντοφυὴς, γενέτωρ πάντων πολυώνυμε δαῖμον.
Κοσμοκράτωρ ἰαυξητὰ φαεσφόρε, κάρπιμε, παιάν.
Αντροχαρὲς, βαρύμηνις, ἀληθὴς Ζεὺς ὁ κεράστης. &c.

id eſt:

Pana voco fortem, mundi integrum
Cælum, & mare, & terram omnium reginam,
Et ignem immortalem: illa enim membra ſunt Panis.
Veni beate, ſaltator, circuitor, eundem thronum habens
cum temporibus.
Caprarum curator, amans diuina arbiter aſtrorum,
Harmoniam mundi pulſans, amante iocos cantu,
Viſionum adiutor, timorum horrende humanorum.
Capras paſcentibus gaudens, in fontibus & bubulcis

Apte

Apte videri, Venator, Echus amice, vicinæ nympharum
Omnia generans, creator omnium, celebris dæmon,
Rector mundi, autor, lucifer fructuoſe Paan,
Antro gaudens, memor iniuriæ, verus Iupiter cornutus.

Ita ergo Syrinx Theocrito noſtro nihil aliud eſt quam poeſis, quæ non voce, ac flatu ſolo debet inflari, vt Pſeudopoetarum verbis nudis canentium operibus contingit; ſed menſurata ſapientia, cogitatisque mentis ſucculentis, & proportionatis argumento, de quo tractat poeta quilibet perfectus. Imo vero Syringem, inſtrumentum Muſicum, ac poetarum organum, eo nomine Theocritus hic ait inflari metris ſapientiæ, quod cenſuit poeſim etiam tractari debere ab homine Philoſopho; quam ſententiam collaudauit etiam [†] Plutarchus, cui *Poeſis e Philoſophia doctrinam deſumens, eamque fabulis permiſcens, facilem eius & gratam adoleſcentibus perceptionem præbet. Non ergo fugienda ſunt poemata philoſophaturis, ſed adhibenda poematibus philoſophica conſideratio; adſueſcendumque vt in eo quod delectat vtilitatem quæras, & eam amplectaris.* Huiuſcemodi vero Poeſi vitia fuganda, virtutes celebrandas, & pietatem colendam; Optimus, & Vates, & Pontifex Vrbanus VIII. verſiculis aureis a quo non ita pridem

[†] de aud. poet.

Exprimente chartis quod nulla obliteret ætas,
Intentique legant ventura in ſæcla nepotes,

nobis & hæc accinuntur,

Quis prauos abiget cultus ope carminis auctos,
Senſa metro claudens, quæ celebrata iuuent?
Eſt igitur damnanda quidem laſciua Poeſis;
Non quæ caſta pios animos virtutibus ornat,
Iſacioque ſonans celebrat cæleſtia plectro.
Carmina, quæ iuuenes fœdis affectibus arcent,
Et rectis monitis almæ pietatis amore

Digitized by Google

Accendunt, quis promeritæ fraudauerit auræ
Laudis?
Quis neget e nebulis radium ſplendeſcere lucis?
Non ſacra ſolum pagina
Diſiectis ducit tenebris virtutis ad ædem:
Sed rima lucis ignea
Pierijs vmbras inter ſe prodit ab antris,
Regens pedum veſtigia:
Affluit, & varijs riuis cæleſtis in omnes
Mentes redundat veritas.

Hæc itaque Poeſis, quæ laudes Dei celebrat, & proborum hominum, heroumque geſta; mortaleſque ad virtutem, & ad pietatem leniter ducit, & ſuauiter allicit; vitiaque deteſtatur; quam ſemper coluerunt viri graues, & Summi Pontifices plurimi, præſtantioreſque Numinis Prophetæ; nunc eſt illa Syrinx, quam inflant metra ſapientiæ, & hoc Idyllio colit ænigmatice Theocritus; nam laſciuam Poeſim, quam olim Plato ſuſtulit e bona Republica, inſpirant metra inſipientiæ ſtultiſſima, quarum Poeſium diſcrimina belliſſime pinxit ſapientiſſima MAPHÆI BARBERINI, poſtea VRBANI PP. VIII. Muſa, inquiens,

Vos ego compello, Virtus quos inclyta veræ
Laudis amatores efficit, vt inſpiciamus,
An ſine labe queat quis munia ſeria blandis
Verſibus, & caſtæ numeris condire Camœnæ,
Quin etiam dulci miſcere ſalubria norit,
Vnde ſibi meritum quærat famamque decorat.
Omnes vobiſcum reprobo, qui carmina præter
Nil ſatagunt, augentque Cupidinis ignibus ignem,
Dum formoſa canunt adamatæ virginis ora.
Quis ferat obſcæno ſparſas modulamine chartas,
Quæ pueros peccare docent, teneraſque puellas?

Inſe-

Inſerit infuſum veluti ſub melle venenum
Muſa procax prauos mores in corde Iuuentæ;
Quæ ſenſim ruit & leges exuta pudoris
Omne nefas audet, tandem ſe neſcia perdit.

At vero Poeſim honeſtam, & ſacram Theocritus nobis in æno proponit, dum eam eſſe ait, Syringem, quam inſpirant metra ſapientiæ. ſtatimque deſcribens ænigmatice ſubdit,

Οὐδενὸς εὐράτειρα, μακροπτολέμοιο δὲ μάτηρ.
Neminis coniunx, e longinquo pugnantis vero mater.

Quum cortex Fiſtulæ noſtræ, ſeu literarius ſenſus ænigmatis reſpiciat paſtorum numen Pana; huius attributa proinde recenſens poeta noſter in hoc ſuo Syringis idyllio, primum Panis originem tangit, a matre auſpicatus; quam Penelopen eſſe conſtituit, vxorem Vlyſſis; qui Cyclopi Polyphemo dolum facturus Neminem ſe vocari dixit; vt eum a quo ſocijs priuatus fuerat, impune lædere poſſet: Quod [m] Homerus conteſtatur; apud quem m 9. Odyſ. Vlyſſes de nomine percontatus a Cyclope reſpondet:

Κύκλωψ, εἰρωτᾷς μ' ὄνομα κλυτόν; ἀυτὰρ ἐγώ τοι
Ἐξερέω σὺ δέ μοι δὸς ξείνιον, ὥσπερ ὑπέστης.
Οὖτις ἐμοί γ' ὄνομ' ἐστ'. οὖτιν δέ με κικλήσκουσι
Μήτηρ ἠδὲ πατήρ, ἠδ' ἄλλοι πάντες ἑταῖροι.
Ὣς ἐφάμην· ὁ δέ μ' αὖτις ἀμείβετο νηλέϊ θυμῷ.
Οὖτιν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἑτάροισι.
Τοὺς δ' ἄλλους πρόσθεν. τὸ δέ τοι ξεινήϊον ἔσται.

Id eſt:

Cyclops interrogas me nomen inclytum? cæterum ego tibi
Dicã, tu autem mihi da hoſpitale munus, *vt pollicitus es:*
Nemo mihi nomen eſt, Neminem autem me vocant
Mater atque pater, atque omnes alij ſocij.
Sic dicebam: ille autem me rurſus excepit ſæuo animo,
Neminem ego extremum edam poſt ſuos ſocios,

Alios quidem prius . hoc tibi hoſpitale munus erit .

ſed & eandem Penelopen hic Theocritus appellare potuit vxorem Neminis Procorum ; quibus ſingulis nuptias poſt telæ texturam promittebat , & Nemini eorum promiſſa ſeruare volens , quam interdiu texuerat , noctu telam retexebat ; irritas eorum nuptias reddens ; quas non ab re Pediaſimus ventoſas appellat ; metaphora deſumpta ab Ouis galli ſemine non aſperſis, quæ quod infœcunda ſint , & irrita , ſubuentanea nuncupantur , vt ait Ariſtoteles [n] alicubi ſcribens : *Oua hypenemia dicta a vento, quaſi ſubuentanea dixeris* . & mox : *Sunt hæc ſterilia & minora , ac minus iucundi ſaporis , & magis humida , quam ea quæ fæcunda gignuntur , ſed plura numero* . & paulo poſt : *Sunt qui hypenemia , hoc eſt, ſubuentaneos illos partus Zephyria nominent , eo quod verno tempore aues flatus illos fæcundos ex Fauonio recipere videantur , ſed idem faciunt etiam ſi digito in genitale palpetur . Redditur certe Ouum ſubuentaneum illud fæcundum , & quod conceptum iam per coitum eſt tranſit in genus diuerſum , ſi prius coeat , quæ vel ſubuentaneum , vel ſemine maris diuerſi conceptum fert , quam Ouum ipſum a lutea in candidam ambientem partem proficiat : Ita enim fit vt ſubuentanea oua fæcunda reddantur , & quæ inchoata a mare priore ſunt , ſpecie poſterioris proueniant ; At ſi iam candidum acceperunt humorem, fieri non poteſt vt vel ſubuentanea in fæcunda mutentur , vel quæ per coitum concepta geſtantur , tranſeant in genus maris qui ſecundus coierit* . Sic ergo Penelopis cum Procis omnibus ventoſæ nuptiæ dicuntur , quia telam retexens Nemini eorum ceſſit in coniugem , quæ omnibus poſt telæ texturam ſe ſe coniugem pollicebatur ; quam rem apud [o] Homerum Antinous Telemacho objicit inquiens .

[n] 6. hiſt. cap. 2.

[o] 2 Odyſ.

Σοὶ δ᾽ ἔτοι μνηστῆρες Ἀχαιῶν ἄιτιοί εισιν,
Ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἥ τοι πέρι κέρδεα οἶδεν,

Ἤδη

Ηδη γὰρ τρίτον ἐϛὶν ἔτος, τάχα δ' εἶσι τέταρτον,
Εξ οὗ ἀτέμβει θυμὸν ἐνὶ ϛήθεσσιν Αχαιῶν.
Πάντας μὲν ῥ' ἔλπει, καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάϛῳ,
Αγγελίας προϊεῖσα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.
Ηδὲ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε.
Στησαμένη μέγαν ἱϛὸν ἐνὶ μογίροισιν, ὕφαινε
Λεπτὸν καὶ περίμετρον. ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπεν,
Κοῦροι, ἐμοὶ μνηϛῆρες, ἐπεὶ θανὲ δῖος Οδυσσεὺς,
Μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Εκτελέσω (μή μοι μεταμώλια νήματ' ὄληται)
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.
Μή τις μοι κατὰ δῆμον Αχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται, πολλὰ κτεατίσσας.
Ως ἔφαθ'. ἡμῖν δ' αὖτε πεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ενθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκε μέγαν ἱϛὸν,
Νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπὴν δαΐδας παραθεῖτο.
Ως τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ, καὶ ἔπειθεν Αχαιοὺς.
Αλλ' ὅτε τέτρατον ἦθεν ἔνος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Καὶ τότε δὴ, τις ἔειπε γυναικῶν ἣ σάφα ᾔδη,
Καὶ τήν γ' ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱϛὸν.
Ως τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης.

hoc eſt:

Tibi vero neutiquam proci Achæorum in cauſſa ſunt,
Sed tua mater. quæ ſane in primis verſutias callet.
Iam enim tertius eſt annus, ſtatim autem aderit quartus,
Ex quo eludit animum intra præcordia Achæorum;
Omnes quidem ſperare facit, & promittit viris ſingulis,
Nuncio præmittens, mens autem illi alia cogitat.
Illa vero dolum hunc alium in mente deliberauit;
Exorſa magnam telam in ædibus texebat,
Subtilem & immenſam, ſtatim nos allocuta eſt,
Iuuenes mei proci, poſtquam mortuus eſt diuus Vlyſſes,

Suſti-

Suſtinete vrgentes meas nuptias, donec linteum
Perfecero (ne mihi vana fila pereant)
Laerti heroi pollinctum, quando tandem ipſum
Fatum malum prehenderit aſperæ mortis;
Ne aliqua me in populo mulierum Græcarum culpet,
Siquidem abſque tegumento iacuerit multa-poſſidens.
Sic ait: nobis vero ſtatim perſuaſus eſt animus generoſus:
Tum vero interdiu quidem texebat magnam telam,
Noctu vero diſſoluebat poſtquam faces adhibuiſſet:
Sic triennio quidem latuit dolo, & perſuaſit Achæos:
Sed quum quartus venit annus, & aduenerunt Horæ,
Et tunc certe aliqua dixit mulierum quæ bene ſciebat,
Et ipſam diſſoluentem inuenimus pulchram telam:
Sic illa quidem perfecit etiam nolens præ neceſſitate.

His itaque nominibus Penelope pulchre nunc dicitur a Theocrito eſſe Neminis coniux: atque hinc nos habemus præcipuum Poeſeos attributum, quod eſt fabula. Fabula enim fictum quid eſt, ac reuera non ens, ſeu nihil; vt enim verum conuertitur cum ente; ſic falſum & non ens idem ſunt [p] Ariſtotele doctore. Poeſis igitur ipſi fabulæ maritatur; nam fabula eſt anima poeſeos; anima vero eſt [q] forma, quæ ad materiam ſuam refertur, vt vir ad [r] fœminam, obſeruatione Platonica pariter & Ariſtotelica. Vnde ſcitiſſime comparatur etiam Penelopi, coniugis tum Neminis procorum, tum Neminis Vlyſſis, qui & Nemo nuncupari voluit apud Polyphemum; & totus figmentis plenus erat. Cæterum & poeſeos maritus poeta dicitur apte Nemo, videlicet Nonhomo, qui extra ſe poſitus humanam naturam exuit; ac vere non homo, ſed diuinus paſſim a Platone dicitur. Dicitur etiam pulchre nunc a Theocrito Penelope mater Telemachi, qui longe-pugnans, ſeu longus Ptolemæus interpretatur; quia poeſis antiquitus, & potiſſimum

[p] 1. poſter. t. 10.
[q] 2. de anim. t. 4.
[r] 1. phy. t. 80. 81.

Digitized by Google

mum Heroica, maxime verſabatur in rebus bellicis tractandis; & fere omnis epopœia de pugnantibus heroibus conſcripta legitur; & non de recenti ac præſenti bello, ſed a longe petito perfecta poeſis tractare debet; vt locus ſit Epiſodijs, maieſtati, admirationi, ac fabulæ; quæ locum habere nequeunt in actione præſenti atque recenti. Sed & ope poeſeos a longinquo pugnare quoque dicuntur Poetæ, qui belligerantium Heroum geſta vi poetices producunt ad ſeros nepotes per longiſſima temporum interualla; quod ex Homeri poematibus, & aliorum plurium veterum aperte conſtat vnicuique: Quamobrem argute poeſim dixit hic ænigmatiſta metaphorice ſeu metaleptice ac ænigmatice eſſe Penelopen, Neminis vxorem, & Telemachi matrem.

Μαίας ἀντιπάτροιο, vel: ἀντιπέτροιο θοὸν τέκεν ἰθυντῆρα.

Nutricis eius, qui patri aduerſatus, vel: *Petra occultatus celerem peperiſti actorem*.

Origo Panos, Dei Paſtoralis, hic mire deſcribitur, quem peperiſſe dicitur eadem Penelope; & quia Pan maxime fingitur Paſtor, caprariorumque Deus; ideo dicitur caprarius, & caprarum actor ipſe ſemicaper; dicitur autem hoc poetice, actor Amaltheæ capellæ, quæ nutriuit in Creta Iouem infantem; pro quo, Saturno filios deuoranti, a matre Rhea lapis faſcijs inuolutus datus eſt deglutiendus; quique Iupiter adultus patrem Saturnum e regno pepuliſſe ſcribitur: vnde pulchre Iupiter ipſe dicitur & Antipetra, & Antipater; quæ omnia liquido conſtant ex poetis antiquioribus, Arato ſcribente in Phænomenis

Αἴξ ἱερή. τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν.

Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ᾽ ὑποφῆται. hoc eſt:

Capra religioſa, quam fabula eſt Ioui mammam præbuiſſe,

Oleniam vero ipſam capram Iouis vocant ſubuates.

[ſ] lib. 1 & Ouidio in [ſ] Faſtis aſſerente, ſeu potius Arati carmina græca in latinos verſus transferente.

Olenia ſurget ſidus pluuiale capellæ
Quæ fuit in cunis officioſa Iouis.

& Lycophrone concinente in Alexandra.

Ὅπου σφὲ μήτηρ ἡ πάλης ἐμπείραμος
Τὴν πρόσθ' ἄνασσαν ἐμβαλοῦσα ταρτάρῳ
Ὠδῖνας ἐξέλυσε λαθραίας γονῆς,
Τὰς παιδοβρῶτας ἐκφυγοῦς ὁμευνέτου
Θοίνας ἀσέπτους. οὐδ' ἐπίανεν βορᾷ
Νηδὺν. τὸν ἀντὶ παιδὸς ἐκλάψας πέτρον
Ἐν γυιοκόλλοις σπαργάνοις εἱλιγμένον
Τύμβος γεγὼς κένταυρος ὠμόρφων σπορᾶς. hoc eſt:
Vbi mater ipſum luctæ perita
Priorem reginam inijciens Tartarò,
Dolores exſoluit occulti partus,
Pueriuoras effugiens coniugis
Epulas impias, nec ſatiauit cibo
Ventrem, vicariam deglutiens lapidem,
Faſcijs membra vincientibus inuolutum
Sepulchrum factus prolis Centaurus crudelis.

& Sybilla vaticinante:

Ὅρκους δ' αὖτε Κρόνῳ μεγάλους Τιτὰν ἐπέθηκε,
Μὴ θρέψ' ἄρσενα, καὶ παίδων γένος, ὡς βασιλεύσῃ
Αὐτὸς, ὅταν γῆράς τε Κρόνῳ καὶ μοῖρα πέλεται.
Ὁππότε κεν δὲ Ῥέη τίκτεν, παρὰ τὴν δ' ἐκάθηντο
Τιτῆνες, καὶ τέκνα διέσπων ἄρρενα πάντα. hoc eſt:
Conceptis verbis Titan iurare coegit
Saturnum, de ſe natum ne nutriat vllum,
Quo poſſint regnare ſenes poſtfata nepotes,
Quum paritura foret Rhea, tum Titania pubes
Aſſedit marium lacerans crudeliter artus.

[t] 8. Aeneid. Virgilioque [t] conteſtante

Pri-

Primus ab æthereo venit Saturnus Olympo,
Arma Iouis fugiens, & regnis exul ademptis:

Quæ cuncta pariter Heſiodus in Theogonia cecinit inquiens dum de filijs Saturni peragit:

Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας ὅςις ἕκαςος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γοῦναθ' ἵκοιτο.
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχει βασιληΐδα τιμήν.
Πεύθετο γὰρ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀςερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
Τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπίην ἔχεν ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε. Ῥέην δ' ἔχε πένθος ἄλαςον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀςερόεντα,
Μῆτιν συμφράσσασθαι ὅπως πελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐριννῦς πατρὸς ἑοῖο
Παίδων οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δὲ θυγατρὶ φίλη μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο.
Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γένεσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτεροθύμῳ,
Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
Ζῆνα μέγαν. τὸν μέν οἱ ἐδέξατο Γαῖα Πελώρη
Κρήτῃ εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
Ἔνθα μὲν ἷκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον. Κρύψε δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Ἀργέῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.
Τὸν τόδ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν,

adultus patrem Saturnum regno pepulit. Et his admonet autor Syringis, munus eſſe poeſeos non ſolis hominum & Herοum geſtis canendis vacare, ſed etiam ad diuina ſcandere, Deorum etiam attributa, & officia detegere, ac Theologiam fabularum inuolucris plerumque tectam promulgare ac celebrare.

Οὐχὶ Κεράσταν ὅν ποτε θρέψατο ταυρόπατωρ.

Non Ceraſten, ſeu, *cornutum, quem olim nutriuit ea quæ taurum patrem habuit.*

Poematij noſtri ſenſum eſſe myſticum, & non pure literalem innuens poeta, monet nunc nomine Panos a Penelope geniti, ſe non intelligere Pana vulgarem Ceraſten, ſeu cornutum illum biformem, qui ex vulgari Penelope genitus a Mercurio ſub hirci ſpecie compreſſa, vt ait Herodotus in Euterpe; ortusque ſtatum a matre datus eſt Sinoi Nymphæ Naiadi nutriendus, Pauſaniæ relatu in Arcadicis; quæ Nais ideo Taurum Patrem habere dicitur, quod Nympha Nais ponitur eſſe filia cuiuſpiam Fluuij, qui Tauri dotes Pauſaniæ teſtimonio, apud quem in Phocicis Lilæa Nympha ſcribitur eſſe Cephiſi filia, qui fluuius eſt per Bœotiam fluens, ortum habens in radicibus Parnaſſi montis, mugit in exortu ſuo Taurinis boatibus. ait enim ſua lingua Pauſanias: *Λίλαιαν δὲ τῶν καλουμένων Ναΐδων, καὶ θυγατέρα εἶναι τοῦ Κηφισοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς νύμφης τὸ ὄνομα τεθῆναι τῇ πόλει φασί. ὁ δὲ ποταμὸς ἐνταῦθα ἔχει τὰς πηγάς. ἄνεισι δὲ ἐκ τῆς γῆς οὐ τὰ πάντα μεθ' ἡσυχίας, ἀλλ' ὥστε πλείω συμβαίνει μεσούσης μάλιστα τῆς ἡμέρας μαρέχεται φωνὴν ἀνερχόμενος. εἰκάσαις δ' ἂν μυκωμένῳ ταύρῳ τὸν ἦχον τοῦ ὕδατος.* ideſt: *Lilæam de Naidibus vnam, Cephiſi filiam fuiſſe, & ab ea vrbi nomen datum exiſtimant: Hic ſunt amnis ipſius fontes: erumpit e terra non perpetuo quietus, ſed plerumque (meridiana maxime hora) cum ſonitu, & taurinis mugitibus perſimili voce.* Quum itaque Nais

filia Fluuij ponatur; & fluminibus tauri nomen, cognomenve ſit ab antiquis poetis inditum, vel ob mugitus, vt ait Pauſanias de Cephiſo, & [u] Seruius de omni fluuio, ſtatuens omnia flumina cum cornibus ideo pingi, atque bouino capite fingi quod mugitum boum imitatur murmur vndarum fluuij; quod recepit [x] Papinius, cui dicitur [u] 4 Æne. [x] 7. Thebaid. init.

——————— *& mugire refractis*

Corniger Hebrus aquis ———————

vel ob ramos tortuoſos, quos emittunt a fonte tanquam a fronte veluti cornua; ſic enim apud Ouidium [y] Hercules viciſſe dicitur flumen Acheloum Tauri ſpeciem habentem, his metris, quibus inducit Acheloum flumen Cælydonium ſuam cladem dicentem. [y] 9. Metam.

Sic quoque deuicto, reſtabat tertia Tauri
Forma trucis: Tauro mutatus membra, rebello.
Induit ille toris a leua parte lacertos;
Admiſſumque trahens ſequitur depreſſaque dura
Cornua figit humo, meque alta ſternit arena.
Nec ſatis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit; truncaque a fronte reuellit:
Naiades hoc pomis, & odoro flore repletum
Sacrarunt, diueſque meo bona copia cornu eſt.

Sic etiam [z] Virgilius Tyberino fluuio cornua tribuit ob littorum curuitatem in cornuum ſimilitudinem arcuatorum; vt ait Aſcenſius explicans illum verſum, quo Tybris dicitur, [z] 8. Æn.

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum

quam ſententiam multo prius pronunciauit [a] Marcus Varro tractans de lingua latina; eamque ob rem Eridano [†] Virgilius cornua, vt taurinum vultum tribuit. [a] lib 3. [†] 4. Georg.

Et gemina auratus Taurino cornua vultu
Eridanus, quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit vndis.

Digitized by Google

ad quem locum Probus inquit, *Padus*] *& ideo Taurino vultu, quod eius ſonus vt Tauri mugitus, & ripæ flexuoſæ*
[*]lib. 1. carm. *ſunt vt cornu*. & [*] Horatius in ode ad Auguſtum Aufidum fluuium Tauriformem vocat inquiens:

Sic Tauriformis voluitur Aufidus
Qui regna Dauni perfluit Appuli
Quum ſæuit ———————

[a] lib. 18. vel vt ait [a] Feſtus, ob atrocitatem; Neque enim erudi-
[†] lib. 4. cap. 2. tō Maggio conſentimus in ſuis [†] Miſcellaneis aſſerenti maxime allucinatum eſſe Feſtum, qui ſcriptum reliquit Taurorum ſpecie ſimulacra fluminum formari, quod ſint flumina vt Tauri atrocia. Addere quoque poſſumus, propterea fluuios ab antiquis poetis apte Tauri nomine capiteque donari, quod Taurorum inſtar, aliquando quieti incedant, nonnunquam impetu concitati proſternant obuia, & obſtantia cuncta; trucesque ſint admodum horrende mugientes, & omnia proſternentes; nam apud Feſtum legimus, *Cornua liberi patris ſimulacro adijci, quem inuentorem vini dicunt, eo quod homines nimio vino*
[b] lib. 2. cap 33. *truces fiunt*. Aelianus pariter in [b] hiſtoria varia fluminibus Tauri formam dedit inquiens: Τὴν τῶν ποταμῶν φύσιν, καὶ τὰ ῥέεθρα αὐτῶν ὁρῶμεν. ὅμως δὲ οἱ τιμῶντες αὐτοὺς, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐργαζόμενοι, οἱ μὲν ἀνθρωπομόρφους αὐτοὺς ἱδρύσαντο, οἱ δὲ βοῶν εἶδος αὐτοῖς περιέθηκαν. βουσὶ μὲν οὖν εἰκάζουσιν, οἱ Στυμφάλιοι μὲν τὸν Ερασῖνον, καὶ τὴν Μετώπην: Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸν Ευρώταν: Σικυώνιοι δὲ καὶ Φλιάσιοι, τὸν Ασωπὸν; Αργεῖοι δὲ, τὸν Κηφισσόν. id eſt: *Fluuiorum naturam & alueos ob oculos cernimus. Nihilominus tamen quidam colentes eos, & imagines eorum fabricantes, partim humanam, partim boum figuram eis affingunt: nam bobus ſimiles faciunt Stymphalij Eraſinum, & Metopan, Lacedæmonij Eurotan, Sicyonij, & Phliaſij Aſopum, Argiui Cephiſſum*. Quod ſi cum Orpheo cenſeamus Nymphas omnes eſſe Oceani & Tethyos

thyos filias ; matreſque fluuiorum , vt inquit [c] Virgilius , cui [c] 8. Aen.

Nymphæ Laurentes , Nymphæ genus amnibus vnde eſt ,

quum Orpheus in hymno ad Nymphas inquiat :

Νύμφαι θυγατέρες μεγαλήτορος ὠκεανοῖο,

Ὑγροπόροις γαίης ὑπὸ κεύθεσιν οἰκί᾽ ἔχουσαι.

hoc eſt :

Nymphæ magnanimæ Oceani certiſſima proles ;

Sub tellure domos colitis quæ humentibus antris.

nihilominus Nymphæ dicuntur apte a poetis filiæ Tauri ; quoniam Euripides in Oreſte tribuit etiam Oceano caput Taurinum inquiens :

Αἴ , αἴ , πᾶ φύγω ξέναι ,

Πολιὸν αἰθέρ᾽ ἀμπτάμενος ,

Ἢ πόντον , Ὠκεανὸς ὃν

Ταυρόκρανος ἀγκάλαις

Ἑλίσσων κυκλεῖ χθόνα.

id eſt :

Heu , heu , quo effugiam o hoſpita ,

Per canum æthérem volitans ,

An per pontum quem Oceanus

Habens Taurinum caput cubitis

Circumdans amplectitur terram ?

hac etiam ratione Panem , quæ nutriuit Sinois , vel alia Nympha Nais Oceani filia pulchre dicitur a Theocrito habuiſſe patrem Taurum . Cæterum hæc Panem enutriuit Tauro patre genita , ſignificari potuit etiam inſula Creta ; quæ teſtimonio Epimenidis aſſeritur aluiſſe Pana ; ſiquidem inſulæ ab Heſiodo in Theogonia dicuntur filiæ Ponti ; & Pontus ipſe ab eodem in Herculeo ſcuto cognominatur Taurus ; quod veluti cornibus Terram impetat ; ſeu ab vndarum mugitu ; ſeu a littorum obliquitate , ſinibusque in quos mare veluti cornua exerit , ac flu-

ctibus impellit; ſeu homnibus hiſce nominibus; nam inducitur Iolaus talia dicens:

Ηθεῖ, ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὴν κεφαλὴν, καὶ ταύρεος Εννοσίγαιος
Ος Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόληα. idest:

O patrue, certe valde iam pater hominumque deorumque
Honorat tuum caput, & Taureus Neptunus,
Qui Thebes vrbem habet, & conſeruat vrbem.

Sic ergo Pan in Creta nutritus, dicitur altus ab ea, quæ Taurinum Patrem habuit; quum inſulæ dicantur eſſe filiæ Neptuni, quem Taurino capite figurabant vetuſtiores. Non igitur conſideratur hic a Theocrito Pan ille vulgaris, quem cornutum olim nutriuit inſula Creta, filia Taurini Neptuni; vel Sinois illa Nais Nympha filia Tauricipitis fluminis; vel etiam, vt Orpheo placuit, filia Tauricornis Oceani; nam eadem ratione fluuios & Neptunum appellari cornigeros & Tauriformes conteſtatur Phornutus de Natura Deorum. Sed Pan metaphoricus ab ænigmatiſta myſtice deſignatur, qui poeſi præfectus eſt, ſeu Apollo, vt obſeruabamus apud [e] Macrobium, ſeu mavis intellectus humanus omnium artium inuentor. Syrinx enim, quod præter [f] Macrobium, ex Leontio monet [g] Boccatius, & ex Pythagora, diuinum cantum, cœleſtiumque ſphærarum melodiam, harmonicumque concentum ſignificat; adeoque poeſim, cui præficitur Apollo, adeoque Pan, & Muſarum chorus nouem cœlorum orbibus aſſiſtens; quemadmodum ex Platonis Ione Ficinus obſeruat.

[e] 1. Satur. cap. 21.

[f] 1. Satur. cap 22

[g] 1. Geneol. Deor. cap. 4.

Αλλ' ἀπέλειπες ὃ αἰθὴ πάρος φρένα τέρμα σάκευς.

Sed reliquiſti eum, cuius quandam torruit mentem ambitus ſcuti.

vel, vt innuere videtur eruditiſſimus Vir.

cuius mentem accendit addita extremitas ſcuti.

Ni-

Nimirum Penelopes illa vulgaris, ex Mercurio hirci ſpeciem induto, quum ad Taygetum montem compreſſa Panem vulgarem peperiſſet, vt aſſerit in Arcadicis Pauſanias, eum alere noluit, ſed veluti monſtroſum partum, ac ſpurium expoſuit, atque dereliquit: Qui quidem Pan tum adultus Bacchi ſocius, relatu Nonni poetę in [*h*] Dionyſiacis, amore rerum militarium incenſus, dux belli fuit in expeditione Indica: tum ardenti amore concupiuit Pythin Nympham in Pinum transformatam, vt annotauit in [*i*] Miſcellaneis Angelus Politianus, & ante illum innuit non ſolum [*k*] Ouidius, cui dicuntur ob hanc rem

[*h*] lib. 42.

[*i*] cap 28.

[k] 14. metamor.

——— ——— *pinu præcincti cornua Panes*

verum etiam [*l*] Propertius, apud quem habetur,

Fagus, & Arcadio Pinus amata Deo.

[*l*] lib. 1. Eleg. ad Cynth.

& poſt hos omnes eruditiſſimus Vir; ex quo *ἴτυς. Itys*, eſt ora, ſeu circumferentia clypei, & addita literula Π, *P*, formatur nomen Nymphæ, quam Deus ille Pan olim ardebat; & propterea non loquitur hic Theocritus in Idyllio Syringe, de Pane vulgari, ſed de alio ſymbolico, myſticæ Penelopes filio.

Οὖ' νομ' ὅλον ——— ———

Cuius nomen totum ——— ———

Scilicet allegorici Panis nomen eſt *Totum*, *πᾶν*, etenim, & *ὅλον*, ſignificat *Totum*, & vniuerſum; & vere poeſis opus, non eſt peculiare quoddam argumentum; ſed omne quicquid eſt in hac rerum vniuerſitate, a poeta tractatur. ſic Heſiodus Theogoniam, & vniuerſi mundi conſtitutionem; ſic Empedocles, & Lucretius mundi, & rerum naturalium originem; ſic Homerus, Orpheus, Muſæus, & alij poetæ ciuilia tractauerunt; alij ruſtica vt Theocritus, & Virgilius; alij cœleſtia & Aſtrologica vt Aratus, Manilius; alij medicinalia vt Nicander; alij ve-

natoria & piſcatoria vt Oppianus; alij bellica vt Homerus, Virgilius & alij plures; adeoque belle Pan ab [m] Orpheo dicitur *Totum* in hymnis ita canente

[m] hym. Pan.

Πάνα καλῶ κρατερὸν, κόσμοιο τὸ σύμπαν,
Οὐρανὸν, ἠδὲ θάλασσαν, ἰδὲ χθόνα παμβασίλειαν,
Καὶ πῦρ ἀθάνατον. τάδε γὰρ μέλη ἐςὶ τὰ Πανός. hoc eſt:

Pana voco fortem, mundi integrum,
Cælum, & mare, & Terram omnium reginam,
Et ignem immortalem. illa enim membra ſunt Panis.

Δίζων, vel: δίζωον.
Geminum.

Pana ſuum ſymbolicũ poeta noſter apte geminum appellat; quia vt Pan ille vulgaris, teſtimonio tum Herodoti in Euterpe, tum [n] Luciani, fingebatur conſtitutus ex humana, & ferina ſpecie; nam caprina facie, cauda, & cruribus hircinis, cætera hominis membra referens dicebatur: ita myſticus iſte Pan poetices, poema ſcilicet, duplici ſenſu pollet; literali, qui fabuloſus eſt; & allegorico, qui veritatem continet ſapientiæ; veluti ſub cortice ruſtico [*] Silenus Platonicus diuina myſteria geſtans; quam ſententiam nobis inſinuauit in Cratilo Socrates inquiens: *Conſentaneum quoque Pana biformem filium eſſe Mercurij; ſcis quidem quod ſermo Pan, ideſt omne ſignificat, circuitque & voluit ſemper; eſtque geminus, verus videlicet, ac falſus: An non id quod eſt in ſermone verum, leue eſt atque diuinum ſupraque in Dijs habitans? contra quod falſum, infra in hominum multis, aſperum atque tragicum, ſiue hircinum? Hinc enim fabularum commenta, & falſa quam plurima circa Tragicam ac hirciniam vitam reperiuntur. Merito igitur qui eſt Pan, ideſt totum nuncians &* ἀεὶ πολῶν, *ideſt ſemper voluntas,* πᾶν αἰπόλος *biformis Mercurij filius diceretur, ex ſuperioribus partibus lenis ac delicatus, ex inferioribus aſper atque hircinus. Eſtque Pan vel ipſe ſermo, vel ſer-*

[n] Dial. Pã. & Mer.

[*] in Sympoſ. & Cęl. Rhod. lib. 16 ant. lec. cap. 5.

ſermonis frater, ſiquidem eſt Mercurij filius: fratrem vero fratri ſimilem eſſe quid mirum? Nos igitur his Platonicis conſentanea dicentes, aſſerimus Theocritum hic aſſeuerantem Pana geminum, indicare poetæ ſermonem, ſeu poema; cuius ſenſus geminus eſt, vnus fabuloſus ac falſus, quaſi tragicus & hircinus, qui ſenſus eſt literalis, aſper & inconditus; alter verus, quaſi diuinus, ſeu leuis & humanus, qui ſenſus eſt myſticus. Quod tetigiſſe videtur in hoc Platonis loco Ficinus inquiens: *Pana Mercurij filium eſſe biformem, videlicet ob geminum ſermonem, verum ſcilicet atque falſum; nam vbi Pan vt homo pingitur, ſermonem verum ſignificat, vbi vero vt brutum, falſum:* licet alio hæc transferat. Quin etiam duplicem fortaſſe poeſim ſignat, probam, & improbam, de qua ſuperius ex eruditiſſimo Pontifice noſtro.

——————— ὅς τᾶς μέροπος πόθον
Κῶρας γηρυόνας ἆδε τᾶς ἀνεμώδεος.

——————— *qui variæ vocis amorem*
Puellæ Vocalis incendit inſpirabilis.

Profecto ſicuti Pan vulgaris puellam Syringam non minus qua m [*o*] Virgilianu m illum [*o*] Ecl.2.

Formoſum Paſtor Coridon ardebat Alexim,

adeoque incenderit amore verteritq. illam etiam in Fiſtula ex ijs calamis, in quos conuerſa fuerat, a ſe compacta: Quæ Fiſtula deſcribitur aptiſſime, *puella vocalis inſpirabilis variæ vocis*, quia Syrinx inſtrumentum ob multitudinem & diſparem magnitudinem cicutarum, varias voces habet acutas & graues, a ſpiritu flatuque ſonantis in Fiſtulam immiſſo excitatas; ita Pan myſticus hic noſter, qui poeſim, ſeu poetam repręſentat, amator eſt muſices & harmoniæ; quæ puella eſt vocalis inſpirabilis variæ vocis; nam muſica variarum vocum a ſpiritu canentis emiſſo procreatarum concentu maxime conſtat. Eſt autem

tem

[ſ] lib. 2 & Ouidio in [ſ] Faſtis aſſerente, ſeu potius Arati carmina græca in latinos verſus transferente.

Olenia ſurget ſidus pluuiale capellæ
Quæ fuit in cunis officioſa Iouis.

& Lycophrone concinente in Alexandra.

Οπου σφὲ μήτηρ ἡ πάλης ἐμπείραμος
Τὴν πρόσθ' ἄνασσαν ἐμβαλοῦσα ταρτάρῳ
Ωδῖνας ἐξέλυσε λαθραίας γονῆς,
Τὰς παιδοβρώτους ἐκφυγοῦς ὁμευνέτου
Θοίνας ἀσέπτους. οὐδ' ἐπὶ ἀνευ βορᾷ
Νηδὺν. τὸν ἀντὶ ποινον ἐκλάψας πέτρον
Εν γυιοκόλλοις σπαργάνοις εἱλιγμένον
Τύμβος γεγὼς κένταυρος ὠμόρφων σπορᾶς: hoc eſt:
Vbi mater ipſum luctæ perita
Priorem reginam iniyciens Tartaro,
Dolores exſoluit occulti partus,
Pueriuoras effugiens coniugis
Epulas impias, nec ſatiauit cibo
Ventrem, vicariam deglutiens lapidem,
Faſciys membra vincientibus inuolutum
Sepulchrum factus prolis Centaurus crudelis.

& Sybilla vaticinante:

Ορκους δ' αὖτε Κρόνῳ μεγάλους Τιτὰν ἐπέθηκε,
Μὴ θρέψ' ἄρσενα, καὶ παίδων γένος, ὡς βασιλεύσῃ
Αὐτὸς, ὅταν γῆράς τε Κρόνῳ καὶ μοῖρα πελῆται.
Οππότε κεν δὲ Ῥέη τίκτεν, παρὰ την δ' ἐκάθηντο
Τιτῆνες, καὶ τέκνα διέσπων ἄρρενα πάντα. hoc eſt:
Conceptis verbis Titan iurare coegit
Saturnum, de ſe natum ne nutriat vllum,
Quo poſſint regnare ſenes poſtfata nepotes,
Quum paritura foret Rhea, tum Titania pubes
Aſſedit marium lacerans crudeliter artus.

[t] 8. Aeneid. Virgilioque [t] conteſtante

Pri-

Primus ab æthereo venit Saturnus Olympo,
Arma Iouis fugiens, & regnis exul ademptis.

Quæ cuncta pariter Heſiodus in Theogonia cecinit inquiens dum de filijs Saturni peragit:

Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ᾽ ἵκοιτο.
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχει βασιληΐδα τιμήν.
Πεύθετο γὰρ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
Τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπίην ἔχεν ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε. Ῥέην δ᾽ ἔχε πένθος ἄλαστον.
Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ Δί᾽ ἔμελλε θεῶν πατέρ᾽ ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ᾽ ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Μῆτιν συμφράσσασθαι ὅπως πελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ᾽ ἐρινῦς πατρὸς ἑοῖο
Παίδων οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δὲ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο.
Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱεῖ καρτεροθύμῳ,
Πέμψαν δ᾽ ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ᾽ ἄρ᾽ ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
Ζῆνα μέγαν. τὸν μέν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
Κρήτῃ εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
Ἔνθα μιν ἷκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον. Κρύψε δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Ἀργαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ᾽ ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.
Τὸν τόδ᾽ ἑλὼν χείρεσσιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν,

Digitized by Google

Σχέτλιος. οὐδ᾽ ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὡς οἱ ὀπίσσω
Αντὶ λίθου ἑὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδὴς
Λείπεθ᾽. ὅ μιν τάχ᾽ ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας,
Τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ᾽ ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
Ηὔξετο τοῖο ἄνακτος. ἐπιπλομένου δ᾽ ἐνιαυτοῦ
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθεὶς
Ον γόνον ἂψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ᾽ ἐξήμησε λίθον πύματον καταπίνων.

hoc eſt:

Atque iſtos quidē deglutiebat Saturnus magnus, quicunque
Ex vtero ſacro matris ad genua venerat:
Hac animo voluens, ne vllus clarorum filiorum cœli
Alius inter deos haberet regium decus.
Audierat enim ex Terra, & Cœlo ſtellis micante
Quod ſibi fatale eſſet proprio a filio domari
Quantumvis robuſto exiſtenti Iouis magni per conſilia.
Ideoque hic non cæcam ſpeculationem habuit, ſed inſidias ſtruens,
Filios ſuos deuorabat. Rhea autem habebat luctum grauem.
Sed quando iam Iouem erat Deorum patrem atque virorum
Paritura, iam tum charis ſupplicabat parentibus
Suis, Terraque & Cœlo ſtellis aptato,
Conſilium vt ſuggererent quo pacto lateret pariendo
Filium charum, poſſetque vlciſci iniurias patris ſui
Contra filios, quos deuorabat ingens Saturnus verſipellis.
Illi vero filiæ dilectæ auſcultarunt atque morem geſſerunt,
Et ei commemorarunt quæcunque fatis conſtitutū eſſet fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
Miſerunt autem Lyctum Cretæ ad pinguem populum
Quum minimum natu filiorum eſſet paritura
Iouem magnum; hunc quidem ipſi ſuſcepit Terra vaſta

In

In Creta lata, ad educandum & nutriendum ab infantia,
Tum quidem peruenit ferens celerem per noctem nigram
Primum ad ipſam Lyctum, abſcondit autem ipſum mani-
bus prehenſum
Antro in excelſo, diuinæ ſub latebris Terræ
Argeo in monte denſo ſyluoſo.
Huic autem faſcijs inuolutũ magnũ lapidẽ in manus dedit
Cæli filio, præpotenti Deorum priori regi,
Quem tamen arreptum manibus ſuam condidit in aluum,
Miſer, nec cogitauit animo, quod ſibi impoſterum
Pro lapide, filius inuictus & inſepultus
Supereſſet, qui ipſum mox vi & manibus domitum
Ex honore expulſurus, ipſeq. immortalibus imperaturus ſit.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Creſcebant illius regis, vertente anno
Terræ conſilio aſtuto circumuentus.
Suam ſobolem iterum ſubmiſit magnus Saturnus verſutus
Victus artibus ac vi filij ſui.
Primum vero euomuit lapidem vltimo deuoratum &c.

Quum ergo Theocritus ἀντιπέτριον appellauit Iouem, *pro petra* Saturno patri datum ad deuorandum, eundem nunc Theocritus cognominat eadem ratione ἀντίλιθον *pro lapide* ſuppoſitum. Quare dicens in hoc poematio Syringis Theocritus Penelopen peperiſſe celerem actorem nutricis eius qui patri aduerſatus eſt, ſeu, pro quo lapis deuorandus genitori datus eſt, ſignificat a Penelope partu editum fuiſſe Pana, qui Venatores inter celeritate pedum nobilis, & paſtores inter caprarius capripes fuit celeberrimus; denominatione facta totius generis caprarum ab vna omnium famigeratiſſima, quę in Creta Iouem clam enutriuit, dum a patre Saturno deuorandus quærebatur; cui petram faſcijs inuolutam deglutiendam obtulit Rhea mater loco nuperrime nati filij Iouis; qui dein

adultus patrem Saturnum regno pepulit. Et his admonet autor Syringis, munus eſſe poeſeos non ſolis hominum & Heroum geſtis canendis vacare, ſed etiam ad diuina ſcandere, Deorum etiam attributa, & officia detegere, ac Theologiam fabularum inuolucris plerumque tectam promulgare ac celebrare.

Οὐχὶ Κεράσταν ὅν ποτε θρέψατο ταυροπάτωρ.

Non Ceraſten, ſeu, *cornutum, quem olim nutriuit ea quæ taurum patrem habuit.*

Poematij noſtri ſenſum eſſe myſticum, & non pure literalem innuens poeta, monet nunc nomine Panos a Penelope geniti, ſe non intelligere Pana vulgarem Ceraſten, ſeu cornutum illum biformem, qui ex vulgari Penelope genitus a Mercurio ſub hirci ſpecie compreſſa, vt ait Herodotus in Euterpe; ortusque ſtatim a matre datus eſt Sinoi Nymphæ Naiadi nutriendus, Pauſaniæ relatu in Arcadicis; quæ Nais ideo Taurum Patrem habere dicitur, quod Nympha Nais ponitur eſſe filia cuiuſpiam Fluuij, qui Tauri dotes Pauſaniæ teſtimonio, apud quem in Phocicis Lilæa Nympha ſcribitur eſſe Cephiſi filia, qui fluuius eſt per Bœotiam fluens, ortum habens in radicibus Parnaſſi montis, mugit in exortu ſuo Taurinis boatibus. ait enim ſua lingua Pauſanias: Λίλαιαν δὲ τῶν καλουμένων Ναΐδων, καὶ θυγατέρα εἶναι τοῦ Κεφισοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς νύμφης τὸ ὄνομα τεθῆναι τῇ πόλει φασί. καὶ ὁ ποταμὸς ἐνταῦθα ἔχει τὰς πηγάς. ἄνεισι δὲ ἐκ τῆς γῆς οὐ τὰ πάντα μεθ' ἡσυχίας, ἀλλ' ὥστε πλείω συμβαίνει μεσούσης μάλιστα τῆς ἡμέρας, παρέχεται φωνὴν ἀνερχόμενος. εἰκάσαις δ' ἂν μυκωμένῳ ταύρῳ τὸν ἦχον τοῦ ὕδατος. ideſt: *Lilæam de Naidibus vnam, Cephiſi filiam fuiſſe, & ab ea vrbi nomen datum exiſtimant: Hic ſunt amnis ipſius fontes: erumpit e terra non perpetuo quietus, ſed plerumque (meridiana maxime hora) cum ſonitu, & taurinis mugitibus perſimili voce.* Quum itaque Nais

filia

filia Fluuij ponatur; & fluminibus tauri nomen, cognomenve ſit ab antiquis poetis inditum, vel ob mugitus, vt ait Pauſanias de Cephiſo, & [u] Seruius de omni fluuio, ſtatuens omnia flumina cum cornibus ideo pingi, atque bouino capite fingi quod mugitum boum imitatur murmur vndarum fluuij; quod recepit [x] Papinius, cui dicitur [u] 4 Æne. [x] 7. Thebaid. init.

——— *& mugire refractis*

Corniger Hebrus aquis ———

vel ob ramos tortuoſos, quos emittunt a fonte tanquam a fronte veluti cornua; ſic enim apud Ouidium [y] Hercules viciſſe dicitur flumen Acheloum Tauri ſpeciem habentem, his metris, quibus inducit Acheloum flumen Cælydonium ſuam cladem dicentem. [y] 9. Metam.

Sic quoque deuicto, reſtabat tertia Tauri
Forma trucis: Tauro mutatus membra, rebello.
Induit ille toris a leua parte lacertos;
Admiſſumque trahens ſequitur depreſſaque dura
Cornua figit humo, meque alta ſternit arena.
Nec ſatis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit; truncaque a fronte reuellit:
Naiades hoc pomis, & odoro flore repletum
Sacrarunt, diueſque meo bona copia cornu eſt.

Sic etiam [z] Virgilius Tyberino fluuio cornua tribuit ob littorum curuitatem in cornuum ſimilitudinem arcuatorum; vt ait Aſcenſius explicans illum verſum, quo Tybris dicitur, [z] 8. Æn.

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum

quam ſententiam multo prius pronunciauit [a] Marcus Varro tractans de lingua latina; eamque ob rem Eridano [†] Virgilius cornua, vt taurinum vultum tribuit. [a] lib 3. [†] 4. Georg.

Et gemina auratus Taurino cornua vultu
Eridanus, quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit vndis.

ad

ad quem locum Probus inquit, *Padus*] *& ideo Taurino vultu, quod eius ſonus vt Tauri mugitus, & ripa flexuoſæ ſunt vt cornu*. & [*] Horatius in ode ad Auguſtum Aufidum fluuium Tauriformem vocat inquiens:

[*] lib. 1. carm.

Sic Tauriformis voluitur Aufidus
Qui regna Dauni perfluit Appuli
Quum ſæuit ——————

[a] lib. 18. vel vt ait [a] Feſtus, ob atrocitatem; Neque enim eruditö Maggio conſentimus in ſuis [†] Miſcellaneis aſſerenti maxime allucinatum eſſe Feſtum, qui ſcriptum reliquit Taurorum ſpecie ſimulacra fluminum formari, quod ſint flumina vt Tauri atrocia. Addere quoque poſſumus, propterea fluuios ab antiquis poetis apte Tauri nomine capiteque donari, quod Taurorum inſtar, aliquando quieti incedant, nonnunquam impetu concitati proſternant obuia, & obſtantia cuncta; trucesque ſint admodum horrende mugientes, & omnia proſternentes; nam apud Feſtum legimus, *Cornua liberi patris ſimulacro adijci, quem inuentorem vini dicunt, eo quod homines nimio vino truces fiunt*. Aelianus pariter in [b] hiſtoria varia fluminibus Tauri formam dedit inquiens: Τὴν τῶν ποταμῶν φύσιν, καὶ τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν ὁρῶμεν. ὅμως δὲ οἱ τιμῶντες αὐτὰς, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐργαζόμενοι, οἱ μὲν ἀναμόρφους αὐτὰς ἱδρύσαντο, οἱ δὲ βοῶν εἶδος αὐτοῖς περιέθηκαν. βοσὶ μὲν ὖν εἰκάζουσιν, οἱ Στυμφάλιοι μὲν τὸν Ερασίνον, καὶ τὴν Μετώπην: Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸν Ευρώταν: Σικυόνιοι δὲ καὶ Φλιάσιοι, τὸν Ασωπὸν: Αργεῖοι δὲ, τὸν Κηφισσὸν. id eſt: *Fluuiorum naturam & alueos ob oculos cernimus. Nihilominus tamen quidam colentes eos, & imagines eorum fabricantes, partim humanam, partim boum figuram eis affingunt: nam bobus ſimiles faciunt Stymphalij Eraſinum, & Metopan, Lacedæmonij Eurotan, Sicyonij, & Phliaſij Aſopum, Argiui Cephiſſum*. Quod ſi cum Orpheo cenſeamus Nymphas omnes eſſe Oceani & Te-

[†] lib. 4. cap. 2.

[b] lib. 2. cap 33.

thyos

thyos filias ; matreſque fluuiorum , vt inquit [c] Virgilius , cui [c] 8. Aen.

Nymphæ Laurentes , Nymphæ genus amnibus vnde eſt ,

quum Orpheus in hymno ad Nymphas inquiat :

Νύμφαι θυγατέρες μεγαλήτορος ὠκεανοῖο,
Υγροπόροις γαίης ὑπὸ κεύθεσιν οἰκί' ἔχουσαι.

hoc eſt :

Nymphæ magnanima Oceani certiſſima proles.
Sub tellure domos colitis quæ humentibus antris.

nihilominus Nymphæ dicuntur apte a poetis filiæ Tauri ; quoniam Euripides in Oreſte tribuit etiam Oceano caput Taurinum inquiens :

Αἴ , αἴ , πᾶ φύγω ξέναι ,
Πολιὸν αἰθέρ' ἀμπτάμενος ,
Η πόντον , Ὠκεανὸς ὃν
Ταυρόκρανος ἀγκάλαις
Ἑλίσσων κυκλεῖ χθόνα.

id eſt :

Heu , heu , quo effugiam o hoſpita ,
Per canum ætherem volitans ,
An per pontum quem Oceanus
Habens Taurinum caput cubitis
Circumdans amplectitur terram ?

hac etiam ratione Panem , quæ nutriuit Sinois , vel alia Nympha Nais Oceani filia pulchre dicitur a Theocrito habuiſſe patrem Taurum . Cæterum hæc Panem enutriuit Tauro patre genita , ſignificari potuit etiam inſula Creta ; quæ teſtimonio Epimenidis aſſeritur aluiſſe Pana ; ſiquidem inſulæ ab Heſiodo in Theogonia dicuntur filiæ Ponti ; & Pontus ipſe ab eodem in Herculeo ſcuto cognominatur Taurus ; quod veluti cornibus Terram impetat ; ſeu ab vndarum mugitu ; ſeu a littorum obliquitate , ſinibusque in quos mare veluti cornua exerit , ac flu-

ctibus impellit; ſeu homnibus hiſce nominibus; nam inducitur Iolaus talia dicens:

Ηθεῖ, ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὴν κεφαλὴν, καὶ ταύρεος Εννοσίγαιος
Ος Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ρύεταί τε πόληα. idest:

O patrue, certe valde iam pater hominumque deorumque
Honorat tuum caput, & Taureus Neptunus,
Qui Thebes vrbem habet, & conſeruat vrbem.

Sic ergo Pan in Creta nutritus, dicitur altus ab ea, quæ Taurinum Patrem habuit; quum inſulæ dicantur eſſe filiæ Neptuni, quem Taurino capite figurabant vetuſtiores. Non igitur conſideratur hic a Theocrito Pan ille vulgaris, quem cornutum olim nutriuit inſula Creta, filia Taurini Neptuni; vel *Sinois* illa Nais Nympha filia Tauricipitis fluminis; vel etiam, vt Orpheo placuit, filia Tauricornis Oceani; nam eadem ratione fluuios & Neptunum appellari cornigeros & Tauriformes conteſtatur Phornutus de Natura Deorum. Sed Pan metaphoricus ab ænigmatiſta myſtice deſignatur, qui poeſi præfectus eſt, ſeu Apollo, vt obſeruabamus apud [*e*] Macrobium, ſeu mavis intellectus humanus omnium artium inuentor. Syrinx enim, quod præter [*f*] Macrobium, ex Leontio monet [*g*] Boccatius, & ex Pythagora, diuinum cantum, cœleſtiumque ſphærarum melodiam, harmonicumque concentum ſignificat; adeoque poeſim, cui præficitur Apollo, adeoque Pan, & Muſarum chorus nouem cœlorum orbibus aſſiſtens; quemadmodum ex Platonis Ione Ficinus obſeruat.

[*e*] 1. Satur. cap. 21.

[*f*] 1. Satur. cap 22

[*g*] 1. Geneol. Deor. cap. 4.

Αλλ' ἀπέλειπες ὃ αἴθε πάρος φρένα τέρμα σάκευς.

Sed reliquiſti eum, cuius quandam torruit mentem ambitus ſcuti.

vel vt innuere videtur eruditiſſimus Vir.

cuius mentem accendit addita extremitas ſcuti.

Ni-

Nimirum Penelopes illa vulgaris, ex Mercurio hirci ſpeciem induto, quum ad Taygetum montem compreſſa Panem vulgarem peperiſſet, vt aſſerit in Arcadicis Pauſanias, eum alere noluit, ſed veluti monſtroſum partum, ac ſpurium expoſuit, atque dereliquit: Qui quidem Pan tum adultus Bacchi ſocius, relatu Nonni poetę in [*h*] Dionyſiacis, amore rerum militarium incenſus, dux belli fuit in expeditione Indica: tum ardenti amore concupiuit Pythin Nympham in Pinum transformatam, vt annotauit in [*i*] Miſcellaneis Angelus Politianus, & ante illum innuit non ſolum [*k*] Ouidius, cui dicuntur ob hanc rem

[*h*] lib. 42.
[*i*] cap 28.
[k] 14. metamor.

—— —— *pinu præcinĉti cornua Panes*

verum etiam [*l*] Propertius, apud quem habetur,

[*l*] lib. 1. Eleg. ad Cynth.

Fagus, & Arcadio Pinus amata Deo.

& poſt hos omnes eruditiſſimus Vir; ex quo ἴτυς. *Itys*, eſt ora, ſeu circumferentia clypei, & addita literula Π, *P*, formatur nomen Nymphæ, quam Deus ille Pan olim ardebat; & propterea non loquitur hic Theocritus in Idyllio Syringe, de Pane vulgari, ſed de alio ſymbolico, myſticæ Penelopes filio.

Οὔνομ' ὅλον —— —— ——

Cuius nomen totum —— —— ——

Scilicet allegorici Panis nomen eſt *Totum*, *πᾶν*, etenim, & ὅλον, ſignificat *Totum*, & vniuerſum; & vere poeſis opus, non eſt peculiare quoddam argumentum; ſed omne quicquid eſt in hac rerum vniuerſitate, a poeta tractatur. ſic Heſiodus Theogoniam, & vniuerſi mundi conſtitutionem; ſic Empedocles, & Lucretius mundi, & rerum naturalium originem; ſic Homerus, Orpheus, Muſæus, & alij poetæ ciuilia tractauerunt; alij ruſtica vt Theocritus, & Virgilius; alij cœleſtia & Aſtrologica vt Aratus, Manilius; alij medicinalia vt Nicander; alij ve-

Digitized by Google

natoria & piſcatoria vt Oppianus; alij bellica vt Homerus, Virgilius & alij plures; adeoque belle Pan ab [m] Orpheo dicitur *Totum* in hymnis ita canente

[m] hym. Pan.

Πάνα καλῶ κρατερὸν, κόσμοιο τὸ σύμπαν,
Οὐρανὸν, ἠδὲ θάλασσαν, ἠδὲ χθόνα παμβασίλειαν,
Καὶ πῦρ ἀθάνατον. τάδε γάρ μέλη ἐστὶ τὰ Πανός. hoc eſt:
Pana voco fortem, mundi integrum,
Cælum, & mare, & Terram omnium reginam,
Et ignem immortalem. illa enim membra ſunt Panis.

Δίζων, vel: δίζωον.

Geminum.

Pana ſuum ſymbolicũ poeta noſter apte geminum appellat; quia vt Pan ille vulgaris, teſtimonio tum Herodoti in Euterpe, tum [n] Luciani, fingebatur conſtitutus ex humana, & ferina ſpecie; nam caprina facie, cauda, & cruribus hircinis; cætera hominis membra referens dicebatur: ita myſticus iſte Pan poetices, poema ſcilicet, duplici ſenſu pollet; literali, qui fabuloſus eſt; & allegorico, qui veritatem continet ſapientiæ; veluti ſub cortice ruſtico [*] Silenus Platonicus diuina myſteria geſtans; quam ſententiam nobis inſinuauit in Cratilo Socrates inquiens: *Conſentaneum quoque Pana biformem filium eſſe Mercurij; ſcis quidem quod ſermo Pan, ideſt omne ſignificat, circuitque & voluit ſemper; eſtque geminus, verus videlicet, ac falſus: An non id quod eſt in ſermone verum, leue eſt atque diuinum ſupraque in Dijs habitans? contra quod falſum, infra in hominum multis, aſperum atque tragicum, ſiue hircinum? Hinc enim fabularum commenta, & falſa quam plurima circa Tragicam ac hirciniam vitam reperiuntur. Merito igitur qui eſt Pan, ideſt totum nuncians &* ἀεὶ πολῶν, *ideſt ſemper voluntas,* πᾶν αἰπόλος *biformis Mercurij filius diceretur, ex ſuperioribus partibus lenis ac delicatus, ex inferioribus aſper atque hircinus. Eſtque Pan vel ipſe ſermo, vel*

[n] Dial. Pã. & Mer.

[*] in Sympoſ. & Cæl. Rhod. lib. 16 ant. lec. cap. 5.

ſer-

ſermonis frater, ſiquidem eſt Mercurij filius: fratrem vero fratri ſimilem eſſe quid mirum? Nos igitur his Platonicis conſentanea dicentes, aſſerimus Theocritum hic aſſeuerantem Pana geminum, indicare poetæ ſermonem, ſeu poema; cuius ſenſus geminus eſt, vnus fabuloſus ac falſus, quaſi tragicus & hircinus, qui ſenſus eſt literalis, aſper & inconditus; alter verus, quaſi diuinus, ſeu leuis & humanus, qui ſenſus eſt myſticus. Quod tetigiſſe videtur in hoc Platonis loco Ficinus inquiens: *Pana Mercurij filium eſſe biformem, videlicet ob geminum ſermonem, verum ſcilicet atque falſum; nam vbi Pan vt homo pingitur, ſermonem verum ſignificat, vbi vero vt brutum, falſum:* licet alio hæc transferat. Quin etiam duplicem fortaſſe poeſim ſignat, probam, & improbam, de qua ſuperius ex eruditiſſimo Pontifice noſtro.

——————— ὅς τᾶς μέροπος πόθον
Κώρας γηρυόνας ἆσε τᾶς ἀνεμώδεος.
——————— *qui variæ vocis amorem*
Puellæ Vocalis incendit inſpirabilis.

Profecto ſicuti Pan vulgaris puellam Syringam non minus quam [o] Virgilianum illum [o] Ecl.2.

Formoſum Paſtor Coridon ardebat Alexim,

adeoque incenderit amore verteritq. illam etiam in Fiſtula ex ijs calamis, in quos conuerſa fuerat, a ſe compacta: Quæ Fiſtula deſcribitur aptiſſime, *puella vocalis inſpirabilis variæ vocis*, quia Syrinx inſtrumentum ob multitudinem & diſparem magnitudinem cicutarum, varias voces habet acutas & graues, a ſpiritu flatuque ſonantis in Fiſtulam immiſſo excitatas; ita Pan myſticus hic noſter, qui poeſim, ſeu poetam repræſentat, amator eſt muſices & harmoniæ; quæ puella eſt vocalis inſpirabilis variæ vocis; nam muſica variarum vocum a ſpiritu canentis emiſſo procreatarum concentu maxime conſtat. Eſt autem

tem poeta muſices amator, non maritus; quia poeſis & poeta poteſt eſſe ſine muſica, ſine metro ex ſola fabula quæ recte dicitur anima poematis; qualis fuit Aeſopus in fabellis, Rhodigini [p] Cœlij notatu; Herodotus in ſermone de Pane & Iaccho, & fortaſſe Xenophon in Cyri Pædia; in qua non qualis reuera fuerit Cyrus, ſed qualis eſſe debuerit princeps optimus deſcribitur; ac ætate auorum noſtrorum Boccatius in Decamerone, Philocopo, & Flammeta. Quare Theocritus, qui belle ſupra Penelopen dixit eſſe Neminis coniugem, quia poeſis, myſtica Penelope, non eſt niſi fabulæ, vt ſuæ formæ, animæ, maritove coniuncta; nunc apte ſcribit poetam, poeſeos filium, Pana ſcilicet allegoricum ex myſtica Penelope natum, eſſe amatorem Syringis ſymbolicæ, muſicæ nimirum, non maritum; ſicuti nec vulgi Pan Syringam puellam vnquam habuit vxorem, ſed eam ſolum amauit efflictim.

[p] lib. 18. ant. lect. c. 7.

Ος Μοίσα λιγὺ πᾶξεν ἰοστεφάνῳ
Ελκος
Qui Muſæ canorum compegit violis coronatum
Vlcus

Veluti Pan vulgaris omnium [q] primus conſtruxit Fiſtulam canoram Muſæ paſtoralis; quæ violis coronata dicitur, ad Muſæ ciuilis diſcrimen, epicæve, ac Tragicæ; quæ lauro in poetis coronabantur. Plato namque in Sympoſio bacchantem Alcibiadem introducit ex hedera & violis coronatum, indicans hedera Bacchum, violis Bacchi ſocium Pana, Deum paſtorum & agreſtium hominum. Ita Pan myſticus, poeta ſcilicet, muſæ ſuæ ruſticanæ ſimiliter violis coronatæ, ad Lyricæ ciuilis, epicæ, tragicæque diſcrimen; quæ in vrbano poeta lauro redimiri conſueuerant; *compegit vlcus canorum*, nimirum opus cantu celebre Ελκος enim græcum nomen eſt, æquiuoce ſigni-

[q] Polyd. Virg. l. 1 5. de rer. inu. cap. 15. ex Pli. & Ser.

ſignificans tum vlcus, ſeu fiſtulam de genere morbi; tum etiam fiſtulam harmonicam, quæ Syrinx eſt inter inſtrumenta muſica. Theocritus autem conſulto in hoc ænigmatico poematio ad gryphi decorem ſeruandum tali nomine vti voluit, quod obſcuritatem adueheret ac metalepſim.

—— ἄγαλμα πόθοιο πυρισφαράγε,

—— *Delectamentum amoris ignei*, vel: *flammiluci.*

Amor aptiſſime nunc dicitur *igneus*, quia concupiſcentia maxime conſiſtit in feruore ſanguinis circa iecur, & lumbos, adeoque in imo ventre; vt ira dicitur eſſe feruor ſanguinis circa [r] cor; quo factum eſt vt ſenes iraſci valeant. nam cor eſt fons ſanguinis, viſcus calidiſſimum tota vita; ſed amare non ita facile poſſint; quo nomine Plato in Sympoſio ſtatuit amorem eſſe iuuenem, & ſenectutem fugere. nam ſenes ſanguine, caloreque deſtituuntur, vt ait Hippocrates, [ſ] frigidum corpus illis attribuens; adeoque concupiſcibilis amor, quo Pan erga Syringam puellam æſtuabat, iuuenis effingitur; & in iuuenibus vires exercet ſuas, oſor ſenij, contemptorque ſenum. Amor idem dicitur etiam apte *flammilucus*, quia cœlari non poteſt; ſed ipſe ſemetipſum prodit ſignis euidentibus: vnde Medea Iaſoni apud Ouidium,

[r] Ariſt. 1. de an. tex. 16.

[ſ] ſect. 1. aph. 14.

Perfide ſenſiſti; quis enim bene cælat amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.

Syrinx autem inſtrumentum ſcite dicitur eſſe delectamentum amoris ignei; quia Pan eo vtebatur ad leniendum ardorem ignis cupidinei; quam ſententiam protulit etiam Bion alicubi ſcribens:

Οὐ καλὸν ὦ φίλε, παντα λογον ποτὶ τέκτονα φοιτῆν,
Μηδέ τι παντ᾽ ἄλλω χρέος ἰσχέμεν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Τεχνᾶσθαι σύριγγα. πέλει δέ τοι εὐμαρὲς ἔργον.
Μοῖσας Ἔρως καλέοι, Μοῖσαι τὸν Ἔρωτα φέροιεν.

Μολ-

Μολπὰν ταὶ Μοῖσαι μοι ἀεὶ πιθέοντι διδοῖεν,
Τὰν γλυκερὰν μολπὰν, τᾶς φάρμακον ἀίδιον οὐδὲν.

hoc eſt:

Non pulchrũ eſt *o amice, omni de cauſa ad fabrũ ventitare,*
Neque in omnibus alio indigere; ſed ipſe
Fabrica Fiſtulam: eſt autem tibi facile opus.
Muſas amor vocet, Muſæ amorem ferant,
Cantum Muſæ mihi ſemper cupienti donent,
Dulcem cantum, quo medicamentum iucundius nullum.

Hoc ipſum confirmat in Erotico ſuo Plutarchus: *Eſt vero apud Muſas non indigna qua commemoretur Sappho; nam Romani quidem Cacum, Vulcani filium aiunt ignem & flammas ex ore euomuiſſe: ipſa autem vere igni miſta loquitur, & per carmina calorem corde conceptum amittit, ſuaue ſonantibus Muſis amori medicans ſuo, vt ait Philoxenus.* Et apud Homerum etiam Achilles mœſtum animum ob raptam ſibi ab Agamemnone puellam, quam deperibat, delectare conſueuerat; legimus enim in [t] Iliade:

[t] lib. 9.

Τὸν δ' εὗρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
Καλῇ, δαιδαλέῃ (ἐπὶ δ' ἀργύρεος ζυγὸς ἦεν)
Τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων, πτόλιν ἠετίωνος ὀλέσσας.
Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἧστο σιωπῇ.
Δέγμενος Αἰακίδην ὁπότε λήξειεν ἀείδων
Τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο. ταφὼν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς.
Αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἕδος ἔνθα θάασσεν.

hoc eſt:

Illum autem inuenerunt, Achillem ſcilicet, *animum oblectantem cithara dulciſona,*
Pulchra, ingenioſe facta (ſuperne autem argenteum iugum erat)
Quam cœperat e ſpoliis, vrbe Eetionis deſtructa:

Hac

Hac is animum oblectabat; canebat autem glorioſa geſta virorum:
Patroclus autem ei ſolus e regione ſedebat cum ſilentio,
Expectans Aeacidem, quando deſineret canere.
Hi vero progreſſi ſunt vlterius: præibat autē nobilis Vlyſſes,
Steterunt autem ante ipſum: admiratus autem ſurrexit Achilles
Ipſa cum cithara, relicta ſede in qua ſedebat.

Sed & apud eundem Theocritum inducitur Polyphemus Galateam perdite amans, & amorem ſuum leniens carmine. ait enim:

Οὐδὲν ποττὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ᾽ ἔγχριστον (ἐμοὶ δοκεῖ) οὔτ᾽ ἐπίπαστον,
Ἢ ταὶ Πιερίδες. κοῦφον δέ τι τοῦτο καὶ ἁδὺ
Γίνετ᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώποις. εὑρῆν δ᾽ οὐ ῥᾴδιόν ἐστι
Γινώσκεν δ᾽ οἶμαι τὺ καλῶς, ἰατρὸν ἐόντα,
Καὶ ταῖς ἐννέα δὴ πεφιλαμένον ἔξοχα μοίσαις.

hoc eſt:

Nullum contra Amorem eſt remedium aliud
O Nicia, quod aut inungi meo quidem iudicio, aut aſpergi poſſit
Quam Pierides: leue autem admodum hoc & ſuaue
Eſt hominibus, inuenire tamen difficile eſt.
Noſſe autem te probe hoc puto, medicum exeuntem
Et nouem iam dilectum egregie Muſis.

Vt nunc plane confecerim etiam poeſis officium eſſe concupiſcibiles ardores compeſcere; quod noſcens Agamemnon, Clytemneſtræ ſuæ cuſtodem poetam reliquit ad Troiam profecturus; qui cantibus eam ſeruaret pudicam; quam proinde non ante ſibi ſuppoſuit adulter Aegiſthus, quam cantore poeta interempto; vt ex [u] Homero notauimus in [x] Encyclopedia ad Ouum Simmiæ. Poeſi ergo illi abutuntur, veluti Pſeudomedici medicamentis

[u] 3. Ody.
[x] cap. 8. in f.

male temperatis ad enecandos homines, quicunque laſciuo verſu libidines promouere ſtudent. Nec ſane Ouidius laudandus eſt in opere de Arte amandi; ob quem libellum euulgatum ſi ab Auguſto Cæſare miſſus eſt in exilium, næ merito exulauit Romanæ iuuentutis corruptor, Romanę pudicitiæ inſidiator. Nec itidem Catullus reprehenſione caret, qui ſcribere non dubitauerit ad Aurelium,

Nam caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum, verſiculos nihil neceſſe eſt;
Qui tum denique habent ſalem & leporem,
Si ſunt molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare poſſunt.
Non dico pueris, ſed hiſpidoſis,
Qui duros nequeunt mouere lumbos.

Indicant enim verſiculi mentem & animum poetæ; quia non ſolum Socrates profitebatur ſe homines ex ſermone cognoſcere; qui quum decorum adoleſcentem, & diutule tacentem conſpicatus eſſet. Vt te videam, inquit, [*]1.Perih. c.1. aliquid loquere; ſed etiam [*]Ariſtoteles, aſſerens ea quæ ſunt in voce indicia eſſe paſſionum earum, quæ ſunt [y] Mat.12 Luc.6. in animo: Quin & ipſa [y] veritas Chriſtus Dominus, cui ex abundantia cordis os loquitur.

Ος σβέσεν ἀνορέαν ἰσανδέα
Παπποφόνε, Τυρίας τε ἀφείλετο.
Qui extinxit virtutem cognominem
Interfectoris Aui, & a Tyria ſuſtulit.

Nimirum Pan repreſſit ferociam & fortitudinem Perſarum; qui cognomines fuere Perſeo; a quo nepote Argiuorum Rex Acriſius Auus maternus, matri Danae ſibique crudelis, occiſus eſt. Perſas quidem perdomuit Pan; quia Græcis auxiliatus in campo Marathonio Perſarum exercitum fugauit, expellens eum ex Europa; quæ nunc a Theo-

a Theocrito dicitur ænigmatice Tyria; quoniam Europa regina, huic orbis terrarum præcipuæ parti nomen tribuens, genere Tyria fuit: His innuere voluit autor idyllij, poëſin ac poetam tractare maxime res Heroum cum Tragicas, tum epicas; nam Acriſij nex a Perſeo nepote Tragicum fuit argumentum; pulſio Perſarum ex Europa, eorumque ſtrages in campo Marathonio, fuit Epicum.

Ω τέδε τυφλοφόρον ἐρατὸν
Πᾶμα Πάρις θέτο Σιμιχίδας
Ψυχαν ———————
Cui hunc peras-portantium amabilem
Theſaurum Paris poſuit Simichidas
Animo ———————

Scilicet huic Pani, paſtorum Deo, ruralisque Muſæ parenti, præfectove, calamique paſtoralis inuentori; Paris, hoc eſt, tum Theocritus, qui a Paride Troiano Dearum iudice per metalepſim apte ſignificatur; nam Theocritus Græce ſonat idem ac latine Dearum iudex; & Paris in Ida paſtoritiam agens, Deas de pulchritudine contendentes iudicauit, malo ſuo & patriæ fato Venerem Iunoni Palladique præferens: tum Theocritus paſtor Syracuſius, qui a Paride filio Priami paſtorum omnium celebratiſſimo denominatur aptiſſime; qui ſiquidem in ænigmatico poematio fortaſſis ex lege ſcrupi, proprium nomen deſcribere prohibebatur; ſimile vtcunque affixit idyllio ſuo Theocritus, Phidiam imitatus, qui ſui ſimilem ſpeciem incluſit in clypeo Mineruæ, quum in eo ſuum nomen ſcribere ſibi non liceret, vt ait [z] Cicero. [z] 1. Tuſc.
Simichidas dicitur Theocritus, vel cognomento, quod ſimo eſſet aſpectu; vel patronymice, quia fuit Simichi filius, ſeu verius nepos; nam Praxagoram patrem habuit; Quæ omnia conſtant ex [†] Giraldo dicente: [†] dial. 3. de hiſ. poe.

Conſtans tamen reliquarum fere ſententia eſt vt ſit Syracuſanus Praxagoræ & Philinæ filius; id quod ipſe quodam epigrammate teſtatur, negatque ſe Chium fuiſſe; epigramma eſt hoc, quod ita aliquando ludens latinum feci:

Non ego Chius, qui cecini iſta, Theocritus vnus
Sed ſum de multis ipſe Syracuſijs.
Praxagora natus patre, præſtantique Philina
Muſam produxi nunquam alienigenam.

Idem & Artemidorus ſuo epigrammate oſtendit. Quidam Simichidæ, quod ipſemet alicubi innuere videtur: Alij Simichien cognomen eſſe volunt, quod ſimo eſſet aſpectu; quod & eius interpretes non ſemel ſignificant, & id probabile ſatis eſt ex eo quod antiquitus ſimæ nares cenſebantur gratioſæ: nam [†] Cœlius ex Platone, & Plutarcho ait, Antiqui ſimos gratioſos appellabant. Sed quum ipſe Praxagoram patrem nominet, & Simichidem, ſeu Simichi filium ſe alibi fateatur; iam is fuerit vel per adoptionem Simichi filius, per originem Praxagoræ; vel Simichi filius dici potuit, quia Simichum auum habuerit; nam apud Iuriſperitos appellatione filiorum veniunt etiã nepotes; & in Ara ſua Nonarius Muſas vocauit Cœli filias, quæ Ioue patre natæ Saturnum agnoſcunt Auum, & Cœlum patrem Saturni, proauum; cuius ideo Neptes, vel etiam Proneptes vere ſunt. *Cui* Pani, ait, Paris, nempe Theocritus *poſuit* veluti Muſæ paſtoralis Deo, ac dedicauit *animo*, non manibus quaſi fabrefactum donarium ſuſpendens *amabilem hunc theſaurum peras portantium*, quia paſtores nihil habent charius & amabilius Fiſtula paſtoritia; vt poeta poeſim, & opera ſua poetica veluti ſuum theſaurum amare ſolet: eſt enim poeſis & poetica dictio, vt ab initio poematij dictum eſt a Theocrito, ſapientia; ſapientia vero eſt poſſeſſio amabiliſſima, & omni precioſior auro; vt admonet etiam [a] Iſocra-

[†] lib. 24. cap. 26.

[a] Ora. ad Dæmonic.

cra-

erates. Ita ergo Theocritus, qui Paris Simichidas dicitur, inter agreſtes, ſeu e numero peras-portantium, donum hoc Pani, paſtorum Deo, & paſtoralis Muſæ numini conſecrat: Villicum genus, ſeu paſtorum vniuerſitas apte deſcribitur nomine *periſeri*, ſeu *peras-portantium*; quia quum *pera* duo ſignificet, pellem a collo ad lumbos pendentem; & ſacculum, in quo panem & aliquid obſonij viatores geſtare ſolent; agreſtes, & paſtores maxime conſueuerunt vtramque peram ferre: vnde numero multitudinis coloni villicique dicuntur generatim *peras-portantes* non autem in minori numero *peram-portantes*. Paſtor Theocritus Paſtorum Deo, & Paſtori Deo Pani Fiſtulam ſuſpendit, quia mos antiquus erat homines conſecrare ſua inſtrumenta Dijs, in quorum tutela degebant, præſertim opere perfecto; vnde [b] Tibullus agens de loco, vbi nondum condita fuerat vrbs Roma, infit: [b] lib. 2. eleg. 5.

Romulus æterne nondum firmauerat vrbis
Mœnia, conſorti non habitanda Remo.
Sed tunc paſcebant herboſa palatia vaccæ,
Et ſtabant humiles in Iouis arce caſæ
Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis vmbram,
Et facta agreſti lignea falce Pales;
Pendebatque vagi paſtoris in arbore votum,
Garrula ſylueſtri Fiſtula ſacra Deo.
Fiſtula, cui ſemper deſcreſcit arundinis ordo,
Nam calamus cera iungitur vſque minor.

——— Ω βροτοβάμων

——— *O calcator hominum.*

Pan ſalutatur hic hominum calcator: non quia venator per montes diſcurrat, vt vulgo dicitur, & montes lapidei ſint; qui lapides per metalepſim dicantur homines, eo quod olim poſt Diluuium a Pyrrha & Deucalione iactati poſt terga lapides tranſmutati fuerint in homines,

& ita

& ita genus humanum ſit reparatum; nam montes maxima ex parte terrei ſunt, plurimi lapidei non ſunt; verum Pan hominum calcator, ſeu viri calca nunc ſcribitur a Theocrito, tum eadem metalepſi, quia vt in Mythologia [c] Comitis obſeruamus, coluerunt Pana piſcatores etiam, quum is in locis mari propinquis plerumque verſaretur; quem proinde Sophocles in Aiace per mare vagantem appellauit. Venerabatur Pan in promontorijs præcipue, quæ mari alluebantur; ideoque per ſcopulos diſcurrens, qui ſunt meri lapides, vt lapidum calcator, dici potuit viri calca, ſeu hominum calcator, relatione habita ad lapides illos a Deucalione ac Pyrrha iactatos, ex quibus humana ſpecies reparata fingitur poſt Diluuium: tum maxime viri calca, ſeu hominum calcator hic a Theocrito Pan appellatur, quia noctu Panicos timores hominibus incutere ſolet, velut eos calcans & comprimens, vt vix reſpirare valeant; nam tale genus morbi dicitur etiam timor Panicus, velut a Pane ſuffocante immiſſus: vnde [d] Gyraldi teſtimonio Pan appellatur Ephialtes a Græcis, & Incubus a Latinis; & celebris hiſtoria tangitur a Mythologo [e] Natali, qua Pan timorem Gallis Græcorum hoſtibus per noctem immiſiſſe dicitur, dum Græciam cum duce Brenno inuaſerunt; quo timore Galli verſi ſunt in fugam.

[c] lib. 5. cap. 6.

[d] Syntag. 15.

[e] lib. 5. cap 6.

Στήτας οἰστροδέτας

Mulieris furor Lydæ.

Viri docti putant hic Theocritum indicare Omphalem Lydorum Reginam, quam a Pane ſcribunt adamatam; atque adeo arſiſſe Panem ab eius vehementi cupidine, vt velut in furorem verſus, ænigmatice mulieris furor Lydæ nuncupari potuerit; citantque Fauni fabulam ab Ouidio decantatam in [f] Faſtis. Quibus non omnino poſſumus aſſentire, nam præterea quod apud nullum anti-

[f] lib. 2.

antiquiorum legimus Omphalem a Pane adamatam; apud Ouidium habemus non a Pane, ſed a Fauno, Lydiæ reginam concupitam, petitamque fuiſſe; quum enim Ouidius cauſam exponeret, cur antiquitus feſta Lupercalia fierent a nudis hominibus, triplicem rationem adhibet; prima eſt, quia ſacra illa fuerunt ab Arcadibus inſtituta Deo Pani, qui currit venator in montibus, quique timorem incutiens concitat ſubitas fugas; & quoniam ad curſum & ad fugam impedimento ſunt indumenta; propterea nudi currunt, ait enim:

Cur igitur currant, & cur, ſi currere mos eſt,
Nuda ferant poſita corpora veſte, rogas?
Ipſe Deus velox diſcurrere gaudet in altis
Montibus & ſubditas concitat ipſe fugas.
Ipſe Deus nudus, nudos iubet ire miniſtros,
Nec ſatis ad curſus commoda veſtis erat.

Deinde ſecundam cauſam nuditatis in Lupercalibus non a Pane nudo currente, ſed a Fauno Omphalem, ob mutatas veſtes cum Hercule, non agnitam turpiter amittente deſumens, ait,

Sed cur præcipue fugiat velamina Faunus
Traditur antiqui fabula plena ioci:
Forte comes Dominæ iuuenis Tirynthius ibat,
Vidit ab excelſo Faunus vtrumque iugo.
Vidit, & incaluit, montanaque numina, dixit,
Nil mihi vobiſcum eſt, hac meus ardor erit.
Ibat odoratis humeros perfuſa capillis
Mæonis aurato conſpicienda ſinu:
Aurea pellebant tepidos vmbracula ſoles,
Quæ tamen Herculeæ ſuſtinuere manus:
Iam Bacchi nemus & Tmoli vineta tenebat,
Heſperus & fuſco roſcidus ibat equo.
Antra ſubdit tofis laqueata, & pumice viuo,

Gar-

Garrulus in primo limine riuus erat.
Dumque parant epulas, potandaque vina miniſtri
Cultibus Alciden induit illa ſuis,
Dat tenues tunicas Gætulo murice tinctas,
Dat teretem Zonam, qua modo cincta fuit.
Ventre minor Zona eſt; tunicarum vincla relaxat,
Vt poſſet magnas exeruiſſe manus:
Fregerat armillas non illa ad brachia factas,
Scindebant magni vincula parua pedes.
Ipſa capit clauamque grauem, ſpoliumque leonis
Conditaque in pharetra tela minora ſua.
Sic epulis functi, ſic dant ſua corpora ſomno,
Et poſitis iuxta ſecubuere toris.
Cauſa repertori vitis quia ſacra parabant;
Quæ facerent pure quum foret orta dies.
Noctis erat medium (quid non Amor improbus audet?)
Roſcida per tenebras Faunus ad antra venit.
Vtque videt comites ſomno vinoque ſepultos,
Spem capit in dominis eſſe ſoporis idem:
Intrat; & huc illuc temerarius errat adulter,
Et præfert cautas, ſubſequiturque manus.
Venerat ad ſtrati captata cubilia lecti,
Et felix prima ſorte futurus erat:
Vt tetigit fului ſetis hirſuta leonis
Vellera, pertimuit, ſuſtinuitque manus,
Attonitusque metu rediјt, ceu ſæpe viator
Turbatum viſo retulit angue pedem.
Inde tori, qui iunctus erat, velamina tangit,
Mollia, mendaci decipiturque nota:
Aſcendit, ſpondaque ſibi propiore recumbit,
Et tumidum cornu durius inguem erat.
Interea tunicas ora ſubducit ab ima,
Horrebant denſis aſpera crura pilis

Cete-

Cætera tentantem cubito Tirynthios heros
Reppulit, e ſummo decidit ille toro.
Fit ſonus, inclamat comites, & lumina poſcit
Mæonis illatis ignibus acta patent.
Ille gemit lecto grauiter deiectus ab alto,
Membraque de dura vix ſua tollit humo.
Ridet & Alcides, & qui videre iacentem,
Ridet amatorem Lyda puella ſuum.
Veſte Deus luſus, fallentes lumina veſtes
Non amat, & nudos ad ſua ſacra vocat.

Tertia mox nuditatis cauſam refert Ouidius in nudum Romulum Remumque Lupæ filios, qui nudi ludebant cum ſocijs. Nos autem arbitramur hanc mulierem Lydam, cuius Pan amator, ac veluti furioſus præ amore inſaniuit, vt hic innuit Theocritus in Fiſtula, fuiſſe Syringem puellam, quæ maxime in hoc poematio celebratur: Syrinx autem licet Arcadiæ puella fuerit, Lyda tamen eo nomine in ænigmatico carmine dici potuit, quo Lydia regio Pelaſga eſt, Pelaſgi vero ex Arcadibus orti fuerunt: Qua de re præclarum habemus apud [g] Strabonem teſtimonium; ait enim alicubi: Αγυλλα γὰρ ἐλογίζετο τὸ πρότερον, ἡ νῦν καιρέα καὶ λέγεται πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ θετταλίας ἀφιγμένων. τῶν δὲ λυδῶν, οἵπερ τυῤῥηνοὶ μετωνομάσθησαν. ἐπιςρατευσάντων τοῖς ἀγυλλαίοις, προσιὼν τῷ τείχει τις, ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως. τῶν δ᾽ ἀπὸ τοῦ τείχους θετταλῶν τινὸς ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι, προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε. δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ τυῤῥηνοὶ τοῦτον, ἀλῶσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν. ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις, νῦν ἴχνη σώζει μόνον. εὐανδρεῖ δὲ αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησίον θερμὰ, ἃ καλοῦσι καιρετανὰ, διὰ τοὺς φοιτῶντας θεραπείας χάριν. τοὺς δὲ πελασγοὺς, ὅτι μὲν ἀρχαῖον τὶ φῦλον κατα τὴν ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς αἰολεῦσι τοῖς κατα θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. νομίζειν δὲ φησὶν ἔφορος,

M τὸ

τὸ ἀνέκαθεν ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι ϛρατιωτικὸν βίον. hoc eſt: *Nam quæ nunc Cære dicitur, quondam nominabatur Agylla; eaque a Pelaſgis e Theſalia profectis condita fertur. Caterum Lydis, quos mutato vocabulo Tyrrhenos nominabant, aduerſus Agylleos belligerantibus, murum ſubiens quidam vrbis nomen percontabatur. cui e muro Theſſalus quidam pro reſponſo ſalutem renuncians, Χαῖρε, ideſt, ſalue, inquit. Thuſci bonum hoc accipientes omen, captam vrbem ſubmutato vocauere nomine. Verum tam ſplendida tamquàm glorioſa quondam ciuitas, vix dum hac ætate vrbis veſtigia ſeruat. Vicina ſane magis fulgent balnea, meliorum probitate hominum, quæ vulgo Cæretana vocantur, propter eos qui ad ea curanda valetudinis gratia proficiſcuntur. Enimvero Pelaſgos gentem vetuſtiſſimam per vniuerſam Graciam, præſertim apud Aeolicam Theſſaliæ excelluiſſe, cuncti ferme confitentur, eos originem ab Arcadibus ducentes, vitam militarem delegiſſe autor eſt Ephorus*. Sic ad verbum ille. Syrinx igitur Arcadica puella, Pani Deo adamata, dici potuit ab ænigmatiſta mulier Lyda, quod Lydi nuncupati fuerint etiam cum plurimis alijs nationibus Pelaſgi, & Pelaſgi ex Arcadibus ortum deduxerint. Dum ergo nunc a Theocrito dicitur Pan eſſe furor Lydæ mulieris, ſeu furor Syringis, alludit ad furorem illum ſubitum poeſi coniunctum, de quo latius agit in Ione Plato. Ac vere poeſis eſt furor Lydæ mulieris, quia Lydij moduli muſici, quorum inuentor [*h*] Plinij ac [*i*] Boccatij teſtimonio fuiſſe dicitur Amphion Thebarum Rex, maxime potentes ad mouendos affectus, & ad commouendos animos hominum; in qua motione affectuum, & animorum concitatione conſiſtit finis vniuerſę poeſeos; ijs etenim modulus Amphion ſaxea corda fortaſſe ruſticorum degentium in ſyluis traxiſſe dicitur ad muros ſuæ ciuitatis ædificandos, ad domos ædificatæ iam ciuitatis habitandas.

[*h*] lib. 7. cap. 56.
[*i*] lib. 5. Geneal. cap. 30.

Κλεω-

Κλωποπατωρ, ἀπάτωρ

Ex fure patre nate, patre carens.

Pan dicitur ex Penelope natus, a Mercurio ſub hirci ſpecie cum ea colludentis ad Taygetam montem compreſſa: quum ergo Mercurius furum Deus, ſit ipſemet furtis famoſiſſimus, vt ex Homero late conſtat in hymnis; ideo Pan recte ſcribitur, *natus ex fure patre*, & *patre carens*, quia nec hircus fuit illi pater; & ſpurius quum fuerit, ſine patre dicitur more priſco, vt mox apparebit. Qui etiam putauerunt Pani ortum fuiſſe ex Penelope & Vlyſſe, ij ſimul ex fure patre natum ſcitiſſime Pana ſalutabunt, & patre carentem; quoniam Vlyſſes tanquam [k] latro cum Diomede Palladium Troianis, & cineres Laomedontis ex Ilio ſuſtulit; & Neminem ſe eſſe Polyphemo Cyclopi malo eius fato perſuaſit. Quin etiam Pan ex fure patre natus, & ſine patre dicitur, relatione ad procos habita, quia nothorum pater quum ſit ignotus, ij ſine patre vocantur. Si enim Penelope concepit Pana vel ex omnibus Procis, vel ex vno Procorum, qui blando callidoque ſermone ipſam flexerit, & eius pudicitiam furatus, alios latuerit; idcirco Pan ſpurius ſine patre dicitur, quia ſpuriorum pater incertus quum ſit, pro nullo reputatur; Et apud legiſlatores ſpurij notabantur SP. quaſi ſine patre, vt conſtat ex [l] Plutarcho dicente: *Cur eos, qui patrem certum non habent, ſpurios appellant? Eſt quidem Græcis ſporos nomen, ſed tamen verum non eſt quod ijdem putant, & Rhetores in orandis cauſis afferunt, ſic dictos quod promiſcuo ſemine ſint nati. Sed ſpurius prænomen eſt, vt Sextus, Decimus, Caius. Porro, non integra ſcribunt Romani prænomina; ſed aut vnica litera notant, vt Titum, Liuium, Marcum, T. L. M. aut duabus, vt Tiberium, Cneum, ſic: Ti. Cn. aut tribus, vt Sextum, Seruium, ſic: Sex. Ser. Spurius quoque duabus literis indicatur S P. ijſdem literis etiam nothos ſignificant*

[k] Coith. Smyr. lib. 1. derelict. Ouid. 6. Faſt. Homer. 9. Odyſ.

[l] Quæſt. Rom. 103.

M 2 *SP. ni-*

SP. nimirum Sine Patre; quæ res errori anſam præbuit, quum ſpurius, & incerto patre natus iiſdem elementis notarentur, vt hi quoque ſpurij vſurparentur. Eſt & alia, verum abſurdior ratio. Aiunt a Sabinis pudenda mulierum ſpurium nominari; itaque ſic ignominioſe appellari, qui ex non nupta muliere natus eſſet. Hæc ille. Sed & in ſenſu myſtico Pan, qui eſt opus poeticum, apte ſcribitur natus ex fure patre, ac ſine patre; ex fure patre, quia poetæ præſtantes in ſuis operibus effingendis nihil non furantur ab antiquioribus; quandoquidem Virgilius innumera ex Homero deſumpſit, non pauca ex Ennio, quod Piſonis teſtimonio conſueuiſſet dicere, [†] *Aurum ſe ex Ennij ſtercore colligere.* Imo vero ex Homero ſolo poetæ omnes poſteri ferè omnia ſua depromere, ac veluti furari ſcribuntur; pariterque non admodum venuſte, non admodum delicate Palaton Zographus, ſiue pictor vt ait Cœlius, [m] *quum Homerum deſcriberet, illum quidem veluti vomentem exprimebat, poetas verò reliquos per ambitum aſtitutos* ἐμημεσμένα ἀρυομένους, *id eſt, quæ reieciſſet abſorbentes*. Homerus ipſe poetarum pater obſeruatu eiuſdem [n] Rhodigini, multa creditur ad ſui poematis cultum tranſtuliſſe ex carminibus Daphnes, quæ filia Tireſiæ apud Delphos vaticinari ſolita, verſificatione præcelluit. Sed & [*] Ariſtoteles hoc ipſum innuit: *Ante vero Homerum nullum omnino tale poema habemus, tametſi plura extitiſſe credere par eſt.* Quin etiam euidentiſſimo [o] Aeliani teſtimonio in varia hiſtoria confirmatur hoc ipſum, inquit enim: Ὅτι ἦν Ὀροιβαντίου Τροιζηνίου ἔπη πρὸ Ὁμήρου, ὥς φασιν οἱ Τροιζήνιοι λόγοι. καὶ τὸν Φρύγα δὲ Δάρητα, οὗ Φρυγίαν Ἰλιάδα ἔτι καὶ νῦν ἀποσωζομένην οἶδα, πρὸ Ὁμήρου καὶ τοῦτον γενέσθαι λέγουσι. hoc eſt: *Orocbantij Trocзenij poemata ante Homerum extiterunt, vt ferunt Troczenij. Item Dares Phryx, vt dicunt, ante Homerum vixit, cuius Phrygiam Iliadem vſque in hunc diem conſerua-*

[†] Volater. Introlog 15. Gyral. de poe. dial. 5.
[m] lib. 21. cap 44.
[n] lib. 14. cap. 1.
[*] Poet. cap. 2.
[o] 11. hiſt. varia. c. 2.

ſeruari ſcio. A qua Daretis Iliade multa Homerum deſumpſiſſe conſtat. Id ipſum conteſtatur [†] Tzetzes in Chiliadibus inquiens: [†] lib. 5. epig. 30.

Ουτος ὁ Χρονικὸς φησὶ, καὶ δίκτυν δὲ τὸν κρῆτα,
Ιδομενεῖ ἑπέσθαι καὶ τὰ τῆς μάχης γράψαι
Εξ ὧν, ὡς ἔφην, ὕστερον Ομήρον μεταφράσαι.

hoc eſt:

Iſte Chronicus inquit, Dictyn quoque Cretenſem,
Idomenea ſecutum, & pugnæ geſta ſcripſiſſe.
Ex quibus vt dixi, poſtea Homerum tranſtuliſſe.

Nec eſt Dicti ſolum, ſed & ex Siſypho Coo deſumpſiſſe Homerum Iliada perſuaſit I. Meleles Tzetze, qui paulo antea ſcripſerat.

Σισυφον κῶον λέγουσι τοῦ τεύκρου γραμματέα,
Καὶ πρὸ Ομήρου γράψαι δὲ τοῦτον τὴν ἰλιάδα,
Τεύκρῳ συνεκστρατεύσαντα, καὶ καθορῶντα πάντα.
Αφ' οὗ πρὸς πλάτος ὕστερον Ομηρον μεταφράσαι.
Ταῦτα μὲν ἰωάννης τις μελέλης χρονογράφος.

id eſt:

Siſyphon Coon dicunt Teucri ſcribam,
Et ante Homerum autem hunc ſcripſiſſe Iliada,
Quod cum Teucro vna militaſſet, vidiſſetque omnia,
A quo ad latitudinem poſtea Homerum traſtuliſſe,
Hæc enim Ioannes quidam Meleles, temporum ſcriptor.

Neque probamus dictum [*p*] Scaligeri ſenioris, aſſerentis Homerum edoctum ab agreſtibus atque aniculis in Ithaca, & Chio; quum eius fabulæ, ſententiæ, ac epiſodia non ſapiant agreſtium inſcitias, nec anicularum ineptias; ſed poetarum myſteria & ſapientum virorum documenta. Quod & Sextus [*q*] Empiricus nobis conſentiens, & Scaligero reclamans, conteſtatur inquiens, vbi agit de Hellenismo: ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐχ ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ποιητὴς ἀρχαιότατος εἶναι Ομηρος. ἔνιοι γὰρ Ησίοδον προν-

[*p*] 1. Poet. cap. 5.

[*q*] aduer. Math. c. 10

προήκειν τοῖς χρόνοις λέγουσιν, Λίνον τε καὶ Ὀρφέα, καὶ Μουσαῖον, καὶ ἄλλους παμπληθεῖς· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πιθανόν ἐστι γεγονέναι μέν τινας πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ποιητάς. ἐπεὶ καὶ αὐτός που φησί.

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι

Ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Τούτους δὲ ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὸν λαμπρότητος ἐπισκοτῆσθαι. hoc eſt. *Sed primum quidem non omnes fatentur Homerum eſſe poetarum antiquiſſimum: Dicunt enim Heſiodum multis præceſſiſſe temporibus, Linumque & Orpheum, & Muſæum, & alios plurimos. Eſt item probabile, etiam ante eum fuiſſe aliquos poetas, & etiam eius tempore, nam ipſe quoque dicit:*

Carmina namque magis celebrant, & laudibus ornant,

Vltima quæ veniunt hominumque recentia ad aures.

eos autem ab illius ſplendore fuiſſe obſcuratos. Sic ergo poeſis ex fure patre naſcitur. *Sine patre* vero, quia poetici operis pater verus poeta non eſt; nam is poetico furore correptus, & ab ſe abalienatus, ſuæ mentis compos non eſt; vt ait in Ione Plato, & [r] Ariſtoteles non vno in loco, ac ſpeciatim vbi ſcribit: [ſ] *Maracus ciuis Syracuſanus, poeta præſtantior erat, dum mente abalienaretur.* Quo nomine ſcite apud [t] Horatium

[r] Poet. cap. 14.
[ſ] 30. ſect. Probl. 1.
[t] in Arte poet.

——————— excludit ſanos Helicone poetas

Democritus ———————————

Quare decentiſſime nunc a Theocrito in ænigmatico poematio dicitur Pan, qui poeſeos eſt filius myſticus, eſſe *ſine patre*:

Λαρνακογυῖε, χαίροις

Solidungule, vel *Vrnimembris*, *ſalue*.

Græca vox λαρνακογυῖε vtrumque hoc ſignificat: *Solidungule*, & *Vrnimembris*, ac ſane Pan ſemicaper per metalepſim dicitur vrnimembris, quia ſolidungulus; quum pedes caprinos habeat, quorum vngulæ corneæ mira ſoliditate duricieque rigent; aſt allegorice Pan poematis

index,

index, ſolidungulus appellatur aptiſſime, quia poeſis & poeta in operibus ſuis fundamentum habere debet rem ſolidam; ſuper qua ſtruere debeat ædificium totius fabulæ; ſecus enim vtcunque de re ludicra verſus pangens delectare valeat; certe prodeſſe parum, aut nihil omnino poterit; quum tamen poeſeos poetæque finis præcipuus ſit prodeſſe, minus præcipuus delectare; abſolutus & completus delectando prodeſſe. Dicitur etiam Pan allegorice *Vrnimembris*, quoniam in poemate ſub tegmine fabulæ ſerium continetur documentum; vt in vrna teſtea balſamum; ac intra ſenſum literalem, vt intra capſam & vrnam conſeruatur ſenſus allegoricus primo intentus a poeta.

Ἀδὺ μελίσδοις.
Canas ſuauiter.

Platone doctore in Cratylo Pan eſt ſermo; ideo enim ab eo Mercurius pater Panos, dicitur facundiæ Deus, & Deorum nuncius ac orator, quoniam ei ad perſuadendum neceſſaria eſt ſermonis flexanima ſuauitas, flexicordia dulcedo; quam precatur ænigmatiſta noſter in hoc ſuo poematio Pani, hoc eſt poetæ, vt ſuo beneficio flectere, ſiſtereque valeat amatam, quam inſequitur, quaque potiri deſiderat effl.ct.m; nimirum humanam voluntatem, quæ libera Virgo dicitur vt Syrinx, quam ſibi deuincire Pan, ac poeta concupiſcit: ſic enim poeta res ſuas metro ſuaui tractare debet [u] Horatiano præcepto, vt miſceat vtile dulci, lectorem auditoremque delectando pariterque mouendo; vnde [x] Lucretius inſignem coronam capiti ſuo ſperat inde ſe impoſiturum, quod ſuauiſſima carmina pangere ſe credit, ait enim:

[u] in Arte poet.

[x] lib. 1.

Nunc age quod ſupereſt cognoſce & clarius audi:
Nec me animi fallit quam ſint obſcura, ſed acri
Percuſſit thyrſo laudis ſpes magna meum cor,

Et

Et ſimul incuſſit ſuauem mi in pectus amorem
Muſarum, quo nunc inſtinctus mente vigenti
Auia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo, iuuat integros accedere fontes
Atque haurire, iuuatque nouos decerpere flores
Inſignemque meo capiti petere inde coronam,
Vnde prius nulli velarint tempora Muſæ:
Primum, quod magnis doceo de rebus, & arctis
Religionum animos nodis exſoluere pergo;
Deinde, quod obſcura de re tam lucida pango
Carmina, muſæo contingens cuncta lepore. &c.

Ελλοπικȣ́γᾳ
Voce-carenti puella.

Quamuis hæc plerique omnes attribuant Echo, quam Pan amauit; nos tamen Syringi cenſemus attribuenda; vt perſiſtamus in eodem argumento. Et ſane Syrinx puella fuit, quam mirifice dilexit Pan; eadem in cannam transformata vocem amiſit. Per hanc vero nunc aptiſſime deſcribitur humana voluntas, quam pro ſcopo habet poeta ad ſui vota flectere, atque mouere. Voluntas autem humana eſt puella; quia cogi non poteſt, & prorſum libera eſt, ac ſui domina, nulli marito ſubiecta. Ex ſe voce carens eſt humana voluntas; quia vox eſt effectus intellectus, partusque proprius vnius mentis, quæ ſola concipit notiones, & conceptus notionum vocibus exprimens parturit; quum voluntas per ſe non exprimat conceptus, nec loquatur; ſed muſta ſolum appetat bona ſine delectabilia, ſiue vtilia, ſiue honeſta, pro habitu virtutis aut vitij, quem induerit. Poeta vero ex officio voluntatem humanam mouere ſatagit, eam a malo retrahens, ad bonum alliciens, & attrahens: naſt intellectum ac mentem, quæ vocalis eſt, edocere, non poeſis opus ac munus eſt; ſed Philoſophiæ

Καλ-

Καλλιόπα

Pulchre-Vocali.

Macrobius in [y] Somno Scipionis Καλλιόπα, maluit interpretari *optimæ vocis:* quæ nihilominus ad Syringem, organum muſicum aptiſſime pertinent: Licet enim Fiſtula ex ſe vocem non habeat, inflata tamen ſapientiæ metris optime vocalis eſt, pulchre vocalis eſt, ob harmonicum concentum, quem edit; namque non vnius generis concentum, ſed omnem harmoniam edere poteſt; qua canens Pan, proborum hominum præclara facinora laudare, & improborum mala vituperare dicitur, vt in ſuis antiquis lectionibus [z] Cœlius annotat: *Hinc Plato in ſua Republica quum de ſpherarum cœleſtium volubilitate tractaret,* [a] Macrobij quoque relatu, *ſingulas ait Sirenas ſingulis orbibus inſidere, ſignificans ſphærarum motu cantum numinibus exhiberi; nam Siren Dea canens Græco intellectu valet. Theologi quoque nouem Muſas, octo ſphærarum muſicos cantus, & vnam maximam concinentiam, quæ conſit ex omnibus, eſſe voluere: Vnde Heſiodus in Theogonia ſua octauam Muſam Vraniam vocat, quia poſt ſeptem vagas, quæ ſubiectæ ſunt, octaua ſtellifera ſphæra ſuperpoſita, proprio nomine cœlum vocatur, & vt oſtenderet nonam eſſe & maximam, quam conficit ſonorum concors vniuerſitas adiecit,*

[y] lib. 2. cap. 3.

[z] lib. 22. cap. 3.

[a] in Som. Scip. cap. 3

Καλλιόπη δ᾽ ἥ δὴ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.

ideſt:

Calliope, hæc autem excellentiſſima eſt omnium.

ex nomine oſtendens ipſam vocis dulcedinem nonam muſam vocari (nam Καλλιόπη*) optimæ vocis græca interpretatio eſt, & vt ipſam eſſe, quæ conſit ex omnibus, præſſius indicaret, aſſignauit illi vniuerſitatis vocabulum, videlicet* ἥ δὴ προφερεστάτη ἁπασέων. Syrinx ergo muſicum inſtrumentum ex ſe vocem non habens, inflata metris ſapientiæ fit pulchre vocalis, ac optimæ vocis; ſic humana voluntas de ſe non

loqui-

loquitur, ſed intellectui copulata, a quo cognitionis formas acquirit, eligens de multis præcognitis id quod agendum determinat, loquitur imperans quid agendum ſit, & a quo ſit abſtinendum; ſcilicet poeta perſuadet, ſuauiterque mouet voluntatem ad percipiendam fugam vitiorum, & proſequutionem virtutum; quæ vocis ſibi ab intellectu dictatæ pulchræ ac bonæ ſunt. Quam veritatem olim legimus apud [*b*] Homerum, cuius teſtimonio Agamemnon ad Troiam profecturus cum exercitu, Clytemneſtræ vxori ſuæ poetam cantorem reliquit, qui cantu ſuo illam pudicam cuſtodiret; cuius pudorem nunquam violare potuit adulter Aegiſthus, niſi prius illo poeta interempto, qui cantu ſuo mulieri caſtos inſpirabat affectus.

[*b*] 3 Odyſ.

Νηλεύστῳ.

Inuiſibili, vel *immortali*.

Syrinx nympha a Syringe inſtrumento muſico eſt inuiſibilis: immo vero Syrinx organum muſicum, qua tale eſt, nullo viſu percipitur: quia muſica ſita eſt in ſonis, qui ſunt inuiſibiles, vt ait [*c*] Ariſtoteles: Licet enim corporalis materia calamorum in Syringe viſu ſpectabilis ſit, in ea tamen non conſiſtit ratio inſtrumenti muſici, ſed forma Syringis eſt modulata vox, ac ſonus modulatus, quo inflatur, qui ſonus eſt inuiſibilis, attamen audibilis. Ita humana voluntas poetis eſt inuiſibilis, & ſoli Deo, qui cordium ſcrutator dicitur, eſt aperta; poteſt tamen audiri ab eam patefaciente ſeu Deo, ſeu homine. Sed poeta latentes hominum voluntates cantu ſibi conciliare contendit, vt olim Pan Syringen precibus deuincire ſibi cupiebat. Sin autem Νηλεύστῳ vertendum ſit cum Pediaſimo *Immortali*, a νη priuatiuo, & a λεύω, quod eſt *lapides iacio*, quum mortale genus a Deucalione ac Pyrrha poſt Diluuium ex lapidibus iactis vniuerſum dependere legatur in fabulis antiquorum; hoc nomine tum poeſis indi-

[*c*] 2. de ani. t. 103.

indicatur, quam in Ara ſua Nonarius Terrigena vocauit artem ſemperviuentem, quod ſemper viuere faciat in hominum memoria glorioſos & inclytos poetas, & Heroas quos celebrat: tum quoque voluntas humana myſtice deſignatur, quæ immortalis eſt, a Summo Deo immediate dependens, non a parentibus nullo ſemine producta, non a Deucalione Pyrrhave lapidum iactu procreata.

Peroratio totius operis. Cap. vltimum.

ITa ergo Theocritus in hoc ęnigmatico Syringis poematio nobis omnia fere poeſeos attributa mirifice propoſuit ſub fabularum inuolucris, & hiſtoriarum veterum tegumentis inuoluta, vetuſtiorum morem ſeruans, qui diſciplinas & artes, quas edocebant, profanare, ac veluti proſtituere multitudini nolebant; ſed veluti virgines paucis, & ingenio pollentibus velatas ęnigmate oſtendebant. Sed quum ad huius Syringis imitationem Publilius Optatianus Porphyrius, vnus inter omnes ante nos Fiſtulam concinnauerit ex verſibus hexametris, placuit etiam illud olim poematium diſtincto volumine explicare.

Digitized by Google